

תפ"ח 12421/08/20 - מדינת ישראל נגד עמיר ברכאת, פרח ברכאת

בית המשפט המחוזי בחיפה

תפ"ח 12421-08-20 מדינת ישראל נ' ברכאת(עציר) ואח'

לפני הרכב כבוד השופטים:
יחיאל ליפשיץ [אב"ד]
גלית ציגלר,
שמואל מנדלבוים
המאשימה

מדינת ישראל באמצעות פרקליטות מחוז חיפה-פלילי

נגד
הנאשמים

עמיר ברכאת
פרח ברכאת
באמצעות באי כוח - ע"ד אביגדור פלדמן ועו"ד עמרי ברבש

הכרעת דין

השופטת גלית ציגלר:

תוכן עניינים:

פתח דברים

פרק א' - רקע כללי וגדר המחלוקת בין הצדדים א 1 - א 14

א 1 - א 12 כתב האישום

א 13 - א 14 תשובת הנאשמים לכתב האישום

פרק ב' - התנהלות ההליך והסכמות הצדדים ב 1 - ב 4

פרק ג' - אימרות הנאשמים והתייחסות כללית לעדותם ג 1 - ג 5

עמוד 1

ג1 - ג2 נאשם 1

ג3 - ג4 נאשם 2

פרק ד' - הרקע שהוביל לאירוע האלים ד1 - ד17

ד1-ד8 עדויות שונות

ד9 - ד13 גרסת הנאשמים על הקשר בין המנוח לבין איה

ד14 - ד16 גרסת הנאשמים לגבי קביעת המפגש עם המנוח,

ד17 - סיכום ביניים ומסקנות - הרקע לאירוע

פרק ה' - זירת האירוע ה1 - ה2

פרק ו' - אירוע האלימות והפגיעה במנוח ו1 - ו41

ו1-ו5 לוח הזמנים ותיעוד המצלמות

ו6 - ו9 עדות מחסן עבדאללה רכאד - אחיו של המנוח

ו10 - תיעוד בריחתו של המנוח מהנאשמים

ו11-ו13 עדות נהג הגרר מוחסן חטיב

ו14-ו18 עדים נוספים שהיו באזור התקיפה בטיילת

ו19 - גרסת הנאשמים על תקיפת המנוח

ו20-ו24 התנהלות הפגישה בין הנאשמים למנוח- גרסת הנאשמים

ו25 - מה היה ברכבו של המנוח - ילדה קטנה או אלכוהול ?

ו26-ו30 תקיפת המנוח ע"י הנאשמים - המכות שקיבל המנוח, גרסת הנאשמים

ו31-ו33 השימוש שעשה נאשם 1 באבן בזמן התקיפה

ו34-ו35 האם המנוח תקף את הנאשמים ? - גרסת הנאשמים

ו36-ו40 הגעת מחסן אחי המנוח לזירה והמרדף של הנאשמים אחר המנוח - גרסת

עמוד 2

הנאשמים

41 סיכום ביניים נוסף ומסקנות - האירוע האלים והמרדף אחר המנוח

פרק ז'- יציאת המנוח ממטע הזיתים - הטיפול הרפואי וקביעת המוות 1ז - 24ז

1ז - 8ז	עדות סארה ספדי ועדויות נוספות
9ז-13ז	הטיפול הרפואי שקיבל המנוח כששכב בצד הדרך מחוץ למטע הזיתים
14ז-15ז	האם המנוח נפגע? - גרסת הנאשמים
16ז-19ז	בדיקות וממצאים בזירת האירוע - חוקרים, מעבדה ניידת ומעבדות מז"פ
20ז-23ז	נתיב בריחתו של המנוח מפני הנאשמים בתוך מטע הזיתים
24ז	ביקור במקום של בית המשפט - ת/193

פרק ח'- נתיחת גופת המנוח וקביעת סיבת המוות ח1 - ח13

ח1-6ח	הנתיחה וממצאיה
ח7 - ח13	האם הנאשמים גרמו לקרע בטחול ולמותו של המנוח?

פרק ט'- רצח באדישות ט1 - ט19

ט1-5ט	על רצח באדישות ומשמעותו
ט6-11ט	מודעות הנאשמים למעשיהם
ט12	היסוד הנפשי - האם התקיימה בנאשמים אדישות
ט13-19ט	הוכחת היסוד הנפשי

פרק י'- סוף דבר

פתח דברים

הכרעת דין זו תעסוק במותו הטראגי של נגיב עבדאללה רכאד, שהיה כבן 32, נשוי ואב לשתי בנות,

אשר נמצא פצוע אנושות על כביש לא הרחק מביתו, לאחר שהוכה נמרצות ע"י שני הנאשמים, שהם שכניו וקרובי משפחה רחוקים. מותו של נג'יב המנוח נקבע ביום 28.6.20 - זמן לא רב לאחר שנמצא על הכביש.

השאלה העיקרית שעמדה לפתחנו היתה האם ניתן לקבוע מעל לכל ספק כי הנאשמים במו ידיהם ובמכות הקשות שהיכו את המנוח גרמו למותו וניתן להרשיעם בעבירה של רצח באדישות - כטענת המאשימה, או שנסיבות המקרה והראיות שהוצגו מובילות למסקנה שמדובר בשרשרת אירועים טראגית אך בלתי צפויה - ולכן לא חלות עבירות ההמתה ולא ניתן להרשיע את הנאשמים בגינן.

א . רקע כללי וגדר המחלוקת בין הצדדים

1. כתב האישום שהוגש כנגד שני הנאשמים מייחס להם עבירת רצח בצוותא, לפי סעיף 300(א)+29 לחוק העונשין, התשל"ז-1977, כשהיסוד הנפשי הנטען הוא "אדישות". לטענת המאשימה - מעשי הנאשמים, הכוח והאלימות שבה נהגו כלפי המנוח והדרך בה הפליאו בו את מכותיהם על רקע חשדם כי הוא מטריד את אחותו של נאשם 2 - היא שגרמה למות המנוח.

כתב האישום

2. הנאשמים, בני דודים וחברים המתגוררים בכפר כיסרא, ובינם לבין נג'יב עבדאללה בן רכאד, יליד 1988 (להלן: "המנוח"), קיימת היכרות ארוכת שנים.

3. ביום 28.6.20 בשעות הבוקר פגש הנאשם 1 (שייקרא להלן גם "עמיר") את המנוח וזה התעניין ברכבו. הנאשם 1 הציע לחפש עבורו רכב דומה.

4. באותו יום בשעות הצהריים הגיעה לידיעת שני הנאשמים שמועה לפיה המנוח מטריד את אחותו של נאשם 2 (שייקרא להלן גם "פרח"), וכאשר הוא רואה אותה הוא פונה אליה וקורץ.

5. על רקע חשד זה בסביבות השעה 18:25 התקשר עמיר למנוח וביקש להיפגש עמו בתואנה כי מצא עבורו רכב, והשניים קבעו להיפגש באזור הטיילת שבכפר.

6. באותו יום בשעה 18:28 הגיעו הנאשמים לאזור הטיילת שבכפר, סמוך לאגדרטת הלוחם הדרוזי בכביש 8655, והחנו את רכבם בשולי הכביש. בחלוף מספר שניות הגיע למקום מהכיוון הנגדי רכבו של המנוח והוא עצר במקביל אליהם.

ברכבו של המנוח היו באותה עת שתי בנותיו - האחת כבת שלוש שנים אשר ישבה במושב הקדמי לידו,

והשנייה כבת שלושה חודשים שישבה בכיסא ילדים במושב האחורי.

א7. בין הנאשמים למנוח התפתחה שיחה, במהלכה עימתו הנאשמים את המנוח בחשדות כלפיו והחל ביניהם דין ודברים, שבהמשכו יצאו הנאשם 1 והמנוח מכלי הרכב שלהם. הנאשם 1 היכה את המנוח, הצמידו לרכבו וחבט בו בחוזקה ואז הצטרף אליו נאשם 2 והשניים חבטו במנוח בצוותא באגרופים ובמכות בכל חלקי גופו והנאשם 1 הרים אבן גדולה במטרה לתקוף באמצעותה את המנוח, אשר ניסה להימלט מפניהם ללא הצלחה. השניים לא הרפו והם תפסו את המנוח, הפילו אותו ארצה והמשיכו להכותו בעוצמה תוך שימוש באבן, באגרופים, ובבעיטות לאזור הגב, החזה, הראש והרגליים, תוך שהמנוח שרוע על הקרקע חסר אונים ותוך שוויון נפש לאפשרות גרימת מותו של המנוח כתוצאה מכך.

א8. בחלוף מספר דקות הגיע למקום אחיו של המנוח מחסן שהבחין בנעשה וניסה למנוע מהנאשמים להמשיך במעשיהם. בתגובה דחפו אותו הנאשמים בחוזקה והחלו בחילופי דברים עמו. בשלב זה קם המנוח והחל להימלט מהנאשמים, הוא חצה את הכביש ופנה לכביש צדדי המוליך לכיוון מגרש הכדורגל של הכפר הסמוך סמיע. הנאשמים החלו לרדוף אחר המנוח וכשזה הבחין בהם הוא ברח לתוך מטע זיתים סמוך. הנאשמים המשיכו בעקבות המנוח לתוך המטע עד שאיבדו קשר עין עמו, ואז חזרו לרכבם ועזבו את המקום.

א9. המנוח המשיך את דרכו במטע הזיתים, ובחלוף זמן קצר יצא ממנו והתמוטט על שולי הכביש כשהוא במצב קשה. בשעה 18:50 הבחינו בו עוברי אורח והזעיקו את כוחות ההצלה, שעשו בו פעולות החייאה ופינו אותו לבית החולים, אולם בשעה 20:26 נקבע מותו.

א10. בכתב האישום נטען כי כתוצאה ממעשי הנאשמים נגרמו למנוח שברים בצלעות 8-9 משמאל עם דימום ברקמות הרכות מסביב, שבר בצלע 5 מימין ודימום ברקמות סביבו, דימום בבית החזה בדופן הפנימית, קרעים בטחול עם דימום תת נפחי נרחב בחלל הצפק, שפכי דם בסרעפת משמאל, שפכי דם באזור הראש והפנים, ופצעי שפשוף רבים בגב ובגפיים. מות המנוח נגרם כתוצאה מהלם תת נפחי בשל הדימום בטחול, אשר נגרם מחבלה קלה לאזור מותן שמאל.

א11. עוד נטען בכתב האישום, כי מותו של המנוח נגרם בשל מעשי הנאשמים בצוותא, תוך שהם היו שווי נפש לאפשרות גרימת המוות כתוצאה ממעשיהם.

א12. כתב האישום כאמור מייחס לנאשמים עבירה של רצח בצוותא (כשהיסוד הנפשי הוא אדישות) לפי סעיף 300 (א) +29 לחוק העונשין, התשל"ז-1977.

תשובת הנאשמים לכתב האישום

א13. הנאשמים הודו בהיכרותם את המנוח ובמפגש הבוקר שהתקיים בינו לבין הנאשם 1 לגבי הרכב, וכן הודו ששמעו שהמנוח מטריד את אחותו של נאשם 2;

הנאשמים הודו שקבעו להיפגש עם המנוח בעניין הרכב ללא שהיה "מצג שווא" מצדם בהקשר זה, למרות שהתכוונו גם להזהירו שלא יפנה עוד לאחותו של נאשם 2;

שני הצדדים נפגשו כמתוכנן, והנאשמים הודו כי הבחינו בביתו של המנוח היושבת ברכב לצדו;

לטענת הנאשמים לאחר חילופי דברים בין הצדדים בנוגע להטרדת האחות ולנוכח תגובת המנוח לכך, התפתחה בין הצדדים באופן ספונטני ולא מתוכנן תגרה;

הנאשמים הכחישו כי במהלך האירוע עשו שימוש באבן או בכלי אחר, ותיארו את מהלך הדברים כ"קטטת אגרופים" או "תגרת מכות" עם המנוח, כשכל הצדדים השתמשו בידיים בלבד;

הנאשמים הודו שאחיו של המנוח הגיע למקום וניסה למנוע מהם להמשיך להכות את המנוח, והם בתגובה דחפו אותו בחוזקה והחלו ביניהם חילופי דברים, וכן הודו שתוך כדי כך נמלט המנוח למטע הזיתים והם החלו לרדוף אחריו;

עם זאת, הנאשמים הכחישו מחוסר ידיעה את כל מה שאירע למנוח במטע עד להתמוטטותו על כביש ועד שנקבע מותו, שכן לטענתם המנוח נעלם מעיניהם כדקה לאחר כניסתו למטע הזיתים והם לא ראו אותו יותר ואינם יודעים מה אירע לו במטע - האם נפל או נפגע שם - עד שנמצא כעבור כעשרים דקות בצדו האחר של המטע;

לטענת הנאשמים רק בשלב מאוחר יותר נודע להם שהמנוח נמצא בשולי הכביש ובהמשך שמעו כי הוא נפטר.

עוד טענו הנאשמים, שהמנוח ברח מהם כשהוא נראה **"פעיל, חי, קפץ מעל חומה ונכנס אל מטע הזיתים"**, והם הכחישו את הפגיעות הגופניות שנגרמו לו ואת הסיבה הנטענת למותו, כשלטענתם אין להם קשר לשברים בצלעות שנמצאו אצל המנוח, או לנזקים הגופניים האחרים לרבות הקרעים בטחול שאובחנו בגופו.

(פרוטוקול מיום 13.9.20 עמוד 4).

א14. בנוסף, הנאשמים כפרו במיוחס להם בכל הקשור ל"שוויון נפש" באשר לאפשרות גרימת מותו של המנוח כתוצאה ממעשיהם, וטענו שלא היה להם "שמץ של כוונה", לא שוויון נפש וגם לא כל סוג של מודעות אחרת - שהקטטה עלולה להביא למותו של המנוח. נטען כי ניתן ללמוד על העדר יסוד נפשי מהעובדה שהפגישה עם המנוח נקבעה בכביש הראשי, מקום שבו הם ידעו שממוקמות מצלמות רחוב.

לבסוף טענו הנאשמים, כי יש לייחס להם עבירה חמורה הרבה פחות מאשר רצח.

ב. התנהלות ההליך והסכמות הצדדים

1. בדברי הפתיחה עמדה המאשימה על כך שתקיפת המנוח ע"י הנאשמים היא הסיבה הבלעדית למותו, כשלטענתה הנאשמים תכננו את המפגש עם המנוח בשל חשדם שהאחרון מטריד את אחותו של נאשם 2, ובמהלך הפגישה שניהם תקפו את המנוח בעוצמה והפעילו עליו אלימות קשה לרבות שימוש באבן, מתוך אדישות לאפשרות גרימת מותו. המאשימה מבססת את טיעוניה על מצלמות האבטחה המצויות בזירה אשר תיעדו את אירוע התקיפה ואת בריחת המנוח מהנאשמים, ועל חוות דעת של המכון לרפואה משפטית הקובעת את הקשר הסיבתי בין מעשי הנאשמים למותו של המנוח.

2. ב"כ הנאשמים הפנה לכך שהמנוח נמצא פצוע רק לאחר כעשרים דקות מרגע שנמלט מהנאשמים, במרחק של כ-800 מטר מהמקום בו הותקף, כשהדרך לשם עוברת במטע זיתים משופע ומסולע בטרסות גבוהות, ואין לדעת מה אירע למנוח בזמן שהותו במטע.

עוד חזר וציין, כי לא ניתן לייחס לנאשמים יסוד נפשי של עצימת עיניים או שוויון נפש.

3. עם זאת, כיון שגדר המחלוקת צומצם יחסית בשעה שהנאשמים הודו בשהותם במקום ובהכאת המנוח, למעט השימוש באבן, וכפרו בעיקר בקשר הסיבתי בין המכות שהכו את המנוח לבין מותו וביסוד הנפשי שנלווה למעשיהם, הסכים בא כוחם לוותר על חקירתם של עדים רבים מתוך רשימת העדים הארוכה שצוינה בכתב האישום (110 עדים), והסכים להגשת אימרות שנגבו מהם או דוחות שנערכו על ידם, כמפורט להלן:

עדויות בני משפחת המנוח (עדי תביעה 2-4);

עדויות בני משפחת הנאשמים (עדי תביעה 5-17);

עדים שנכחו בזירה או עדים שקשורים לאירוע (עדי תביעה 18-19, 23-46, ו-95-108);

אנשי עזרה ראשונה ומד"א (עדי תביעה 47, 49-53);

עדויות שוטרים (עדי תביעה 55-80 ו-83-87).

עדים מומחים (92-94).

(בהקשר לשוטרים ראו עמוד 58 לפרוטוקול מיום 16.03.21).

אציין את המובן מאליו - כי הסכמה להגשת האימרות כמוה כהסכמה לאמיתות תוכןן וההתייחסות אליהן בהכרעת הדין תהיה בהתאם.

4. לבקשת הצדדים נערך ביום 20.6.21 ביקור במקום בו הובהר לנו היכן התרחש האירוע האלים (כביש הטיילת), היכן מצוי מטע הזיתים אליו נמלט המנוח, היכן הכביש בו נמצא המנוח מוטל, היכן ממוקמות מצלמות האבטחה ונתונים נוספים, שעוד יורחב בהם בהמשך.

ג. אימרות הנאשמים והתייחסות כללית לעדותם

ג1. **נאשם 1** יליד 05.06.99, (בן 21 ביום האירוע) נחקר במשטרה 5 פעמים, ביצע שחזור לאירוע, וביום 31.3.22 העיד בביהמ"ש;

ת/ 1- חקירה ראשונה מיום 29.06.20, תמלול ת/1;

ת/ 2- דיסק שחזור;

ת/ 2 ב- תמלול שחזור האירוע;

ת/ 3- חקירה שנייה מיום 06.07.20 (היה קושי לערוך תמלול לדיסק- ת/3);

ת/ 4- חקירה שלישית מיום 22.07.20 (הדיסק והתמלול הוגשו על ידי המאשימה לאחר הגשת הסיכומים)

ת/ 5- חקירה רביעית מיום 02.08.20, תמלול ת/5;

ת/ 6- חקירה חמישית מיום 02.08.20, תמלול ת/6.

ג2. עובר לאירוע הנאשם 1 שירת בצבא - תחילה היה בשירות חובה בשב"ס במשך כחודשיים, אחר כך ביקש להיות לוחם ונשלח לחטיבת הנח"ל בתור נהג מבצעי תומך לחימה. הנאשם סיים את שירותו הצבאי בדרגת סמ"ר והתכוון להמשיך בשירות קבע (ת/ 4 עמוד 3 ופרוטוקול מיום 31.03.22 עמודים 56-57).

ג3. **נאשם 2**, יליד 12.3.2002 (תלמיד תיכון כבן 18 ביום האירוע) נחקר במשטרה 5 פעמים, ערך שחזור של האירוע והעיד בבית המשפט ביום 01.05.22;

ת/ 7- חקירה ראשונה מיום 29.06.20, תמלול ת/7;

ת/ 8- דיסק שחזור;

ת/ 8 ב'- תמלול שחזור האירוע;

ת/ 9- חקירה שנייה מיום 06.07.20, תמלול ת/9;

ת/ 10- חקירה שלישית מיום 22.07.20, תמלול ת/10;

ת/11- חקירה רביעית מיום 02.08.20 - הנאשם שמר על זכות השתיקה;

ת/12- חקירה חמישית מיום 02.08.20 - הנאשם שמר על זכות השתיקה.

ג4. כאמור, בזמן האירוע נאשם 2 היה כבן 18 שטרם סיים את לימודיו בתיכון, והוא תיאר את הקשר בינו לבין נאשם 1 כקשר קרוב מאד - איש סוד "כמו אח", כשהם כל הזמן היו ביחד (עמוד 142 לפרוטוקול עדותו).

ג5. בהמשך הכרעת הדין תובא ותיבחן גרסתם של הנאשמים בהתאם להשתלשלות האירועים, תוך התייחסות לראיות שהוצגו מטעם המאשימה ולאימרותיהם השונות במשטרה ובבית המשפט.

ד. הרקע שהוביל לאירוע האלים

עדויות שונות

ד1. כאמור, אין מחלוקת כי בין הנאשמים לבין המנוח קיימת הכרות מוקדמת, וכי בבוקר יום 28.6.20 פגש המנוח את עמיר והשניים שוחחו על רכבו של עמיר. אין גם מחלוקת שבאותו יום נודע לנאשמים שהמנוח מטריד את אחותו של נאשם 2 איה ברכאת, צעירה כבת 20 (ילידת 2000 להלן: "איה"). דומה גם שאין מחלוקת שהפגישה בטיילת עם המנוח היתה על רקע חשד זה (אם כי לטענת הנאשמים גם נושא הרכב היה חלק מהעניין).

ד2. איה נחקרה במשטרה פעמיים ביום 06.07.20 וביום 28.07.20 (ת/190 ו- ת/191) ואימרותיה הוגשו בהסכמה וללא חקירה נגדית.

איה העידה כי המנוח היה חבר של ארוסה סאלח נסר אלדין, והיא הכירה אותו במסגרת עבודתה. לדבריה, בחודש אפריל 2020 לאחר שנפרדה מארוסה, פנה אליה המנוח בניסיון לשכנעה לחזור לאותו ארוס, אך היא סירבה. עוד מסרה, כי לאחר שהמנוח הבין שאין בכוונתה לחזור לארוסה הוא המשיך בקשר עמה. תחילה היה זה קשר חברי, אך בהמשך הקשר התפתח כך שהם שוחחו מדי יום והמנוח הביע רצון למערכת יחסים שלא היתה מקובלת עליה כיון שהיה נשוי. למרות זאת המנוח לא הרפה ממנה, הוא המשיך להתקשר אליה, שלח לה הודעות ותמונות שלו וביקש לקבל ממנה תמונות שלה, וכשהיה רואה אותה היה קורץ ושולח לה נשיקות באוויר.

לדברי איה היא שיתפה פעולה עם המנוח רק באופן מוגבל, היא לא רצתה בקשר זוגי עמו ואף נהגה למחוק את ההודעות שהיה שולח לה. בהמשך, מספר ימים לפני האירוע כשחשה שהקשר עמו הופך להטרדה - היא חסמה אותו בטלפון ובוואטסאפ.

ד3. באמרותיה במשטרה מסרה איה כי היא לא סיפרה לאיש מבני משפחתה על הקשר עם המנוח ועל כך שחשה מוטרדת מהתנהגותו. עם זאת, לדבריה, ביום האירוע בשעה 17:47 בזמן שהייתה בלימודים

במכללה בה היא לומדת, היא קיבלה טלפון מבן דודה עמיר ששאל אותה אם קורה משהו בינה לבין המנוח ומה הוא רוצה ממנה, והיא סיפרה לו שהמנוח "התחיל אתה" אבל היא כבר ניתקה עמו את הקשר ואינה רוצה לעורר בעיות בעניין זה: **"אמרתי לעמיר עשיתי לו חסימה הסיפור נגמר ואל תעשה בעיות ואני לא רוצה שיהיה בעיות"** (ת/190 עמוד 4 שורות 105-104).

בחקירה נוספת מסרה איה כי שיחת הטלפון מעמיר - שנמשכה 8:41 דקות - היתה מוזרה בעיניה כיוון שהיא לא רגילה לשוחח עמו, ובאותה שיחה הוא אמר לה שהיא כמו אחות בשבילו ושהוא יעשה הכל למענה, ואז ביקש לדעת מה קורה בינה לבין המנוח. לדבריה, היא אינה יודעת מנין נודע לעמיר על הקשר, אולם היא סיפרה לו שהמנוח **"בתזערן עלי"** - והסבירה שכוונתה **"בשפה ובתרבות שלנו שזה מציק כמו: קריצות, נשיקות באוויר, תנועות, מילים 'חשודות' בין גבר לאשה"** ומהביטוי הזה עמיר כבר **"הבין את הכל"** (ת/191 עמוד 4 שורות 105-103, 110).

עוד עלה מאימרתיה של איה כי עמיר ביקש שהיא לא תדבר יותר עם המנוח, וכי בכוונתו להפגיש את אביה ואת דודה "הגדול" עם כל בנות המשפחה כדי לדבר איתן **"שלא ידברו עם אף אחד שלא יהיו בעיות"**, ואף היא השיבה שאינה רוצה בעיות ולכן גם לא סיפרה על כך עד כה לאף אחד **"אני לא סיפרתי לאף אחד ולא רציתי שתדעו שלא יקרה בעיות"**.

למרות כל זאת, ועל אף שבאותו יום התכוונה איה ללמוד עד שעה מאוחרת, הרי שלאחר השיחה עם עמיר וכשהחלו להגיע אליה ידיעות על מה שקרה עם המנוח, היא יצאה באמצע השיעור וחזרה הביתה לכפר **"כי ידעתי שיהיה בעיות בכפר עם המשפחה"**. בדרכה הביתה כבר שמעה איה על מותו של המנוח, ובמקום לחזור לכפר נסעה לבית דודיה בפקיעין שם היו גם שני הנאשמים ובני משפחה נוספים שהתאספו (ת/190 עמוד 3).

ד4. אחותם הצעירה של פרח ואיה, **ראיה ברכאת** (ילידת 2003), נחקרה אף היא ובהודעתה במשטרה (מיום 09.07.20 - ת/192) ציינה, **בניגוד לדברי איה**, שהיא ידעה שהמנוח ניסה לגשר בין אחותה לבין הארוס ממנו נפרדה והיא אף שמעה מאיה פעמיים שהמנוח "התחיל אתה". לדברי ראיה היא אמרה לאיה לספר לאביהן על כך, אולם איה אמרה לה שהיא תחסום את המנוח.

ראיה מסרה שהיא עצמה לא סיפרה על כך לאף אחד. עוד הוסיפה ראיה, כי שבועיים לפני האירוע היא ואיה נתקלו באקראי במנוח שהיה ברכבו, והיא זרקה לעברו מספר מילים על כך שאינה סובלת אותו בגלל ההתנהגות שלו כלפי אחותה. לדבריה, היא לא חשבה שהמנוח ישמע אותה אך איה סיפרה לה מאוחר יותר שאשתו של המנוח התקשרה אליה ואמרה לה שראיה קיללה את המנוח ושהם רוצים לספר על כך לאבא שלהן **"איה אמרה לי שהם רוצים להגדיל את הסיפור"**.

לגבי יום האירוע מסרה ראיה כי היא ישנה בביתה ואיה שלחה לה הודעה שלנאשמים **"ידוע הכל עלי ועל נגיב המנוח ונתנו לו מכות"** וכי היא יודעת זאת משיחה עם אשתו של המנוח.

ד5. **עפיה עבדאללה** אשתו של המנוח (להלן: **עפיה**), נחקרה במשטרה ביום 08.07.22 והודעתה הוגשה בהסכמה ללא חקירה נגדית (ת/133). בהודעתה סיפרה העדה על היחסים בינה לבין המנוח,

ועל כך שלמיטב ידיעתה למנוח או לבני משפחתו לא היו לו סכסוכים עם אחרים.

עפ"י מסרה שאינה יודעת מדוע תקפו הנאשמים את בעלה המנוח, אולם הוסיפה פרטים על ההיכרות עם הנאשמים ובני משפחתם ועל אירועים שונים הקשורים בהם:

כך, יום לפני האירוע האלים, בזמן שנסעה בכפר יחד עם המנוח הם פגשו את עמיר, והמנוח ביקש מעמיר שיחפש עבורו רכב;

כך מסרה שההיכרות בין איה למנוח היתה מזמן עבודתם המשותפת ועל רקע אירוסיה של איה לסאלח חברו של המנוח;

כך, בחודש מאי 2020 איה שלחה לה ברכה ללידת הבת, לאחר שקיבלה את מספר הטלפון מהמנוח;

עוד סיפרה עפ"י, שביום 18.6.20 שמעה מהמנוח על המפגש עם ראייה ואיה ועל כך שראייה קיללה אותו. בעקבות זאת ועוד באותו יום, בשעה 22:07, התקשרה עפ"י לאיה (את המספר היא קיבלה מסלאח), ובשיחת ועידה של כ-15 דקות בה לקח חלק גם המנוח, היא שאלה את איה על מה שקרה וזו השיבה לה ש"אחותה שומעת על בעיות בין המשפחות ושהם לא חברים והלב שלה מלא עליהם בגלל זה היא קיללה", וכשעפ"י ביקשה לדעת מה הקשר בין המנוח לבין ראייה שהיא ילדה קטנה, השיבה לה איה שהיא תטפל בעניין (שורות 69-75);

עוד מסרה עפ"י, שהמנוח ניסה להשלים בין איה וחברו סלאח לאחר פרידתם, ושהמנוח סיפר לה שהוא דיבר עם איה מספר פעמים בעניין זה, אך לאחר שהנושא מוצה איה המשיכה לשלוח לו הודעות, ובין היתר שאלה אותו על עניינים הקשורים בגירושי הוריה, עד שהמנוח ביקש ממנה שתפסיק להתקשר אליו ושתמחק את מספר הטלפון שלו, ומאז לא שמעה ממנו עוד דבר על איה.

ד6. לגבי יום האירוע סיפרה אשת המנוח, כי בשעה 18:53 (לאחר שהאירוע האלים כבר הסתיים-ג.צ) היא התקשרה לאיה שהיתה בלימודים וזו אמרה לה שאינה יכולה לדבר. מספר דקות לאחר מכן (בשעה 18:57) היא התקשרה שוב לאיה ושאלה אותה מדוע עמיר תקף את המנוח - והתרשמה שאיה אינה יודעת על כך, אם כי איה סיפרה לה על שיחת הטלפון שהיתה לה עם עמיר ששאל אותה "מה יש בינך לבין נגיב", והיא אמרה לעפ"י שהיא מצידה תבדוק את הדברים עם עמיר, ומאז השתיים לא דיברו עוד.

ד7. המשטרה חקרה עדים רבים נוספים, בני משפחה ואחרים, באשר לרקע לאירוע האלים, וכמעט כל העדים לא ידעו על סכסוך שקיים בין משפחת הנאשמים למשפחת המנוח, ומרביתם גם לא ידעו דבר על הקשר בין המנוח לאיה למעט אמירות כלליות מאד, ואביא בתמצית ובקיצור את אמירותיהם:

בדיעה ברכאת ומוניא ברכאת (אמו ואחותו של עמיר), מסרו במשטרה שעמיר נשאל ע"י אמו מדוע היכה את המנוח, והוא השיב שהמנוח "היה מתעסק עם הבת של יוסף הדוד שלו...איה..." אך לא פירט מעבר לכך

(ת/139 שורות 33-32 ושורות 65-64, ות/144);

יוסף ברכאת (אביהם של נאשם 2, איה וראיה) מסר שלאחר האירוע שמע מעמיר שהיתה בעיה עם המנוח כי הוא "**אתזעראן על איה**" - והכוונה שעשה מעשה לא טוב לאיה. עוד מסר, שהוא לא דיבר עם איה ולא תחקר אותה על כך אחרי המקרה וגם היא לא סיפרה לו דבר (ת/137);

ענאן ברכאת (אשתו של האב יוסף ברכאת) מסרה ששמעה שהסיבה לאלימות היא שהמנוח התחיל עם איה (ת/143);

נג'יב ברכאת - (דוד של הנאשמים) שמע מעמיר שהמנוח "**הטריד טלפונית ובהודעות את איה הבת של יוסף**" וכשהלכו לשוחח אתו על כך התבטא המנוח בצורה לא יפה על אמא של פרח. לדברי העד הוא שאל את איה אם הדברים אודות המנוח נכונים, והיא אישרה אותם באוזניו "**ענתה שכן בהודעות**" (ת/145 שורות 13-16 ושורות 61-64);

חוסאם מרעי - (גיסו של עמיר) מסר שאינו יודע מה הסיבה לאלימות למרות ששאל, ונאמר לו כי רק הנאשמים יודעים. לדבריו, לא ידוע לו על סכסוך בין משפחת ברכאת ובין משפחת עבדאללה (ת/136).

(אציין שקיימות הודעות נוספות שהוגשו אשר אינן מוסיפות דבר בהקשר זה, וראו לדוגמה באימרותיהם של רשידה פדול (דודה של הנאשמים - ת/138); רעד פדול (בעלה של רשידה - ת/135); מנאל שקור (בת דודה של הנאשמים - ת/141); מינא שקור (דודה של הנאשמים - ת/142); סאלח נסר אלדין (חבר של נאשם 1 - ת/153); שריף שקור (אחיין של עפיה אשתו של המנוח - ת/134); ראיף עבדאללה (דודו של המנוח - ת/164) ועוד).

8ד. מהעדויות לעיל עולה כי בין המנוח לבין איה (אחותו של פרח ובת דודתו של עמיר) התנהלה במשך פרק זמן מערכת יחסים מסוימת שהוסתרה על ידם. המנוח - ככל הנראה משום שהיה נשוי (ראה גם עדותה של עפיה לעיל), ואיה - שלא רצתה בקשר מעמיק עם גבר נשוי בהבינה כי הדבר עלול "לגרום לבעיות" ולפגוע בה, ובסופו של דבר סמוך ליום האירוע אף ניתקה את הקשר ומחקה את ההודעות ביניהם. עם זאת והגם שאיה התעקשה בחקירותיה שהיא לא שיתפה איש בנוגע לקשר עם המנוח ובחרה ל"טפל" בכך בעצמה, הרי שדבר הקשר היה ידוע לפחות לאחותה הצעירה ראה. הדבר עולה בבירור מעדותה של האחות, ובעיקר מההודעה ששלחה אליה איה לאחר ששמעה על האירוע בו היו מעורבים המנוח והנאשמים שבה כתבה - "**ידוע הכל עלי ועל נג'יב המנוח ונתנו לו מכות**". בהקשר זה ניתן לומר במידה רבה של וודאות כי לאחר שאיה חשה מוטרדת ע"י המנוח ולא רצתה עוד בקשר עמו היא שיתפה בכך גם את אחיה פרח והוא זה שסיפר לעמיר, כפי שהעידו על כך שני הנאשמים וכעולה משיחת הטלפון הארוכה בין איה לבין עמיר לפני האירוע כפי שיפורט בהמשך;

גרסת הנאשמים על הקשר בין המנוח לבין איה

9ד. הנאשמים נחקרו על היכרותם את המנוח ועל הדרך בה נודע להם על הקשר בינו לבין איה.

שני הנאשמים אישרו כי הם מכירים את המנוח באופן כללי מהכפר וכי ויש ביניהם גם קרבת משפחה רחוקה. שני הנאשמים אישרו גם כי לא היה בין המשפחות כל סכסוך ידוע והם נהגו באדיבות זה כלפי זה כשהיו נפגשים.

ניכר כי בין הנאשמים למנוח אכן לא היה קשר ממשי מלבד הכרות שטחית, בין היתר כנראה בגלל הפער בגילאים והמצב המשפחתי השונה, כשלנאשמים אף לא היה את מספר הטלפון של המנוח כשרצו לקבוע את הפגישה בטיילת. (ראו בהקשר זה ת/134 עדותו של שריף שקור (אחיין של אשת המנוח) מיום 09.07.20, לפיה הנאשמים עצרו אותו כדי לשאול על מספר הטלפון של המנוח; ת/176 הודעת כארם ג'דבאן מיום 26.07.20 בה מסר כי עמיר התקשר אליו בשעות אחר הצהריים לברר את מספר הטלפון של המנוח, ואימרתו של עמיר בשחזור ת/2 ב' עמודים 4-5 לפיה הוא קיבל את מספר הטלפון לאחר שפנה בבקשה לקבוצת ווטסאפ של בני גילו וביקש את המספר).

למרות זאת, שני הנאשמים בחרו להציג את המנוח כמי שצורך אלוהול באופן קבוע ואף משתמש בסמים, כשלדברי עמיר: **".. והוא היה בן אדם ששונה, אתה יכול להגיד שהוא שונה כל יום, בן אדם אלוהוליסט והוא לא יודע מה הוא עושה" ... "לבן דוד שלי יש עסק שהיה פעם מוכר אלוהול וזה והוא כל הזמן היה שם וכל הזמן יעני היה קונה משם"**, והוסיף כי המנוח נהג לבלות שעות רבות בטיילת שם היה שונה ומשתמש בסמים (עמודים 82-83 לפרוטוקול, ראו גם ת/1 ב' עמוד 6 **"אלוהוליסט והוא היה מעשן סמים ויש כל הכפר יודע הוא עברין כזה"**, ודבריו של פרח בחקירתו - ת/7 ב' עמוד 15).

10. מעדותו של עמיר עלה כי עובר לאירוע הוא פגש את המנוח בכפר יחד עם אשתו וילדיו והם שוחחו על אפשרות שהמנוח ירכוש את רכבו של עמיר או שזה יסייע לו למצוא רכב דומה:

"נג'יב ראה את היונדאי אצלי ושאל אותי על הרכב ושאל אותי אם יש לי עוד רכב כזה בשבילו לעבודה ושאל אותי אם אני רוצה למכור את הרכב שלי אמרתי לו שלא רוצה למכור ואמרתי לו שיתכן שיש לי רכב בשבילו כי בן דודה שלי רצה למכור רכב..." (ת/1 עמוד 2 שורות 18-19 ועמוד 3 שורה 20).

בעדותו טען עמיר שאינו זוכר את המועד המדויק של הפגישה ביניהם - יום או יומיים לפני האירוע - הגם שבחקירתו במשטרה ת/1 ובתשובתו לכתב האישום אישר כי המפגש התקיים בבוקר האירוע (השוו ת/1 עמודים 2 ו-3 ועמודים 60 ו-84 לפרוטוקול).

דבר המפגש קודם לאירוע והשיחה אודות הרכב אושרו גם ע"י אלמנת המנוח עפ"י בעדותה.

שיחה אקראית זו בין עמיר לבין המנוח על הרכב יש לה חשיבות במובן זה שהיא תרמה לכך שהמנוח הגיע לטיילת כדי להיפגש עם הנאשמים, כפי שיתואר בהמשך.

11. באותה עת המפגש בין עמיר למנוח והשיחה אודות הרכב לא היו בידיעתו של נאשם 2.

עם זאת, באופן מקרי בדיוק באותו יום, נודע לנאשם 2 על הקשר בין אחותו איה למנוח. כבר בחקירתו

הראשונה במשטרה סיפר פרח, כי ביום האירוע כשהיה לבדו בבית עם איה היא סיפרה לו בפעם הראשונה שהמנוח מטריד אותה, ותיארה שהוא התחיל אתה, היה קורץ לה וזורק לעברה מילים והדבר נמשך **"בערך כל פעם שהוא רואה אותה בכפר"**, והוסיף ששמע מאיה ש- **"כל פעם שהוא רואה אותי הוא מתחיל איתי"**, עושה לה סימנים עם העיניים או קורץ". (ת/ב' עמ' 17 שורה 9 ועמ' 18 ובפרוטוקול 01.05.22 עמוד 192 שורות 29-30). גם בתשובתו לכתב האישום אישר נאשם 2 שהשיחה עם איה התקיימה ביום האירוע. (אציין שבהמשך חקירותיו במשטרה ובעדותו בבית המשפט טען שאינו זוכר את המועד המדויק של השיחה, ויתכן שהתקיימה יום או יומיים קודם לכן (השוו ת/ב' 10 ובפרוטוקול 01.05.22 עמודים 142, 172)).

פרח הוסיף כי איה ביקשה ממנו שלא יספר על ההטרדות לאף אחד, והוא השיב לה שהוא ידבר עם המנוח (פרוטוקול עמודים 142-143 והשוו גם ת/ב' 9 עמודים 4-6).

אציין, כי הנאשם 2 נדרש לגרסתה של איה לפיה היא לא שיתפה אותו או אחרים במה שקרה עם המנוח, והוא תירץ זאת בכך שאיה באמת לא רצתה שיידעו על הסיפור ולכן ייתכן ששיקרה בקשר לכך (פרוטוקול עמודים 172-173), אלא שכפי שכבר ציינתי לעיל השתלשלות הדברים בעניין זה מלמדת כי איה כן סיפרה על הקשר עם המנוח - תחילה לאחותה ראה וביום האירוע גם לאחיה פרח, ומאוחר יותר גם לעמיר בשיחת טלפון שהתקיימה ביניהם.

12ד. כשעתיים או שלוש לפני האירוע ולאחר שהוא נחשף לסיפורה של איה שיתף פרח את עמיר בדברים, וזאת בשל הקשר הקרוב ביניהם (ת/ב' עמוד 18, ת/ב' 10 עמוד 14 ובפרוטוקול 01.05.22 עמוד 143).

בהודעתו במשטרה אישר עמיר את הדברים **"אתמול יום ראשון בת הדוד שלי איה יוסף ברכאת אחותו של פרח ברכאת באה וסיפרה לאחיה פרח... כי נגיב מציק לה ומתחיל איתה ובכל פעם שהוא רואה אותה הוא קורץ לה עין ושולח לה נשיקה...לאחר שאיה סיפרה לאחיה פרח על נגיב אז פרח בא אלי וסיפר לי את הסיפור"** (ת/ב' עמוד 2 שורות 12-13).

באופן כללי באשר להמשך אותו יום ניתן לקבוע מצירוף דברי הנאשמים כי בשעות הצהריים הם נפגשו בכפר, שוחחו על הנושא של איה, ויצאו יחד לעשות סיבוב ברכבו של עמיר. המינוח "באופן כללי" ננקט משום שהפרטים באשר לאופן חשיפת סיפורה של איה ע"י פרח ומה בדיוק אמרו זה לזה או מה היו מעשיהם בשלב זה מרובי סתירות שקשה ליישב ביניהן.

כך באשר למפגש בין הנאשמים באותו יום, האם היה יזום או מקרי;

כך באשר לשאלה איך ומתי בדיוק נודע לעמיר על סיפורה של איה - האם פרח התקשר אליו וסיפר לו או שהם נפגשו (באקראי או באופן יזום) והסיפור דווח פנים אל פנים;

כך באשר לשאלה האם היו יחד מרגע המפגש ועד לסיום האירוע בו הוכה המנוח, או שהיה ביניהם מפגש בו דובר על סיפורה של איה, שלאחריו הם נפרדו ושוב חברו יחד לקראת המפגש עם המנוח (ראו בעניין זה

במחקר התקשורת שנערך ולפיו בשעה 18:01:02 התקשר עמיר אל פרח והשניים שוחחו במשך 46 שניות, כך שיש להניח שהם לא היו יחד באותו זמן - (ת/115).

הסתירות שציינתי הן אך דוגמה לשלל סתירות שעולות מהשוואת הדברים שמסר כל אחד מהנאשמים באמרותיו השונות במשטרה ובבית המשפט, ועוד יותר בהשוואה בין העדויות שלהם זו לזו. עם זאת ראוי שייאמר, כי בסופו של דבר סתירות אלו אינן משמעותיות להתנהלות האירוע אלא אך להתרשמות ממהימנות הנאשמים ומהצגת הדברים על ידם, וזאת כיוון שאין מחלוקת שהדברים אודות איה נאמרו לעמיר ע"י פרח בדרך כזו או אחרת, וכי לאחר חשיפת הסיפור ולפני האירוע האלים הנאשמים היו יחד, נסעו ברכבו של עמיר והגיעו יחד לטיילת למפגש עם המנוח.

13. בהמשך לכך שהקשר בין המנוח לאיה נחשף - תחילה לפרח ואחר כך לעמיר, התקשר עמיר בעצמו לאיה. ממחקר התקשורת שבוצע לטלפון שלו עלה שביום האירוע בשעה 17:47 - כארבעים דקות לפני המפגש עם המנוח, התקשר עמיר אל איה ושוחח עמה בטלפון במשך 08:41 דקות. כזכור, איה מסרה ששיחת הטלפון הזו לא היתה שגרתית משום שהיא לא נהגה לדבר עם עמיר, וכשהוא שאל אותה על הקשר בינה לבין המנוח השיבה שמה שהיה כבר נגמר ושהיא לא רוצה "שהיו בעיות".

בחקירתו אישר עמיר את שיחת הטלפון לאיה בזמן שהיתה בלימודים. לדבריו איה התביישה ולא רצתה לספר לו את הפרטים, והוא מצדו אמר לה שהיא בת משפחה שצריכה לשמור על שמה ועל שם המשפחה שלה "את בת למשפחת בראכת וזה השם שלך ותשמרי על עצמך כי מאוד יקר השם שלך ושלא תהיה עליך שמועה, לא דיברנו על הנושא. אמרתי לה את כמו אחיות שלי ומה שתצטרכי אני איתך ולפניך עד המוות ורק תשמרי על עצמך" (ת/3 עמוד 2, ראו גם ת/4).

אציין בהקשר זה, כי בחקירתו הראשית בבית המשפט לא הזכיר עמיר את השיחה עם איה, ובחקירתו הנגדית טען שאינו זוכר שיחת טלפון כזו (עמוד 137).

אלא שכאמור, מדובר בשיחת טלפון לא קצרה ולא שגרתית, שבה ביקש הנאשם 1 לברר את הפרטים אודות הקשר בין המנוח לאיה, וקשה מאד לקבל את דבריו שהוא לא שוחח עמה על הנושא, אלא רק על ערך השם בראכת. הדבר עולה הן מעדותה של איה אשר מסרה על תוכן שיחתה עם עמיר, הן מאורכה של השיחה, הן מתגובתה של איה שיצאה מוקדם מיום הלימודים לאחר שהבינה ש"יש בעיות", והן מדבריו של עמיר על כך שההטרדות של המנוח את בת דודתו נמשכו תקופה ארוכה ושהיא סבלה מכך מאד "כל פעם שהוא רואה את בת הדוד שלי הוא מטריד אותה הוא מנשק אותה זורק לה נשיקה בת הדוד שלי סבלה סבלה", באופן שלטעמי מלמד שהוא היה מודע היטב לכל הפרטים (ת/1 ב' עמוד 3 שו' 36-39, וזו דוגמה אחת מני רבות).

גרסת הנאשמים לגבי קביעת המפגש עם המנוח

14ד. על מנת לפתור את בעייתה של איה והקשר שלה למנוח החליטו שני הנאשמים כי יש צורך לפגוש את המנוח פנים אל פנים ולטפל בנושא. כיון שעמיר והמנוח שוחחו זמן לא רב קודם על הרכב, נוצרה סיבה להתקשרות ביניהם.

אציין, כי בתחילה הכחישו שני הנאשמים שהפגישה עם המנוח היתה מתוכננת ושניהם מסרו כי זו התרחשה באופן מקרי לחלוטין, אולם בהמשך חזרו בהם ואישרו כי היתה שיחת טלפון מקדימה ובה נקבע המפגש בינם לבין המנוח בטיילת (בתמלול ת'1ב' עמ' 7-10, ת'2ב', ת'3, ת'8ב', ת'9ב' ובפרוטוקול 31.03.22 עמודים 91,60 ובפרוטוקול 01.05.22 עמודים 154,144).

כזכור, הנאשמים לא ידעו את מספר הטלפון של המנוח והם פנו למכרים שונים על מנת לנסות לאתר, עד שעמיר קיבל את המספר באמצעות קבוצת הוואטסאפ בה הוא חבר (ראו ת'134 עדותו של שריף שקור (אחיין של אשת המנוח) מיום 09.07.20, לפיה שני הנאשמים עצרו אותו כדי לשאול על מספר הטלפון של המנוח; ו-ת'176 הודעת כארם ג'דבאן מיום 26.07.20).

בעקבות זאת, בשעה 18:26:45 התקשר עמיר אל המנוח והשניים שוחחו משך 46 שניות (ת'115).

15ד. על מה שנאמר באותה שיחת טלפון מסר עמיר גרסה שהלכה והתפתחה עם חקירותיו במשטרה ובבית המשפט, והיה קשה לקבל ממנו גרסה אחת סדורה לכמה שאלות בסיסיות ובין היתר האם הפגישה עם המנוח היתה מקרית או מתוכננת, האם הציג למנוח את מטרת הפגישה כקשורה ברכב, ומה בדיוק אמר למנוח.

בחקירתו הראשונה במשטרה ביום (ת'1) מסר עמיר שהוא התקשר למנוח "כדי לדבר איתו ולהגיד לו שלא יתקרב לבחורה ושיפסיק להציץ לה ושיתרחק ממנה ושלא יהיה סיפור גדול ולפני שדוד שלי ידע מהסיפור וכל העולם ידעו", ובהמשך הוסיף "בטלפון אני לא דיברתי איתו על הנושא אמרתי לו כי מצאתי לו רכב כפי שביקש ואז אמר לי שהוא באזור שם למטה ואמר לי לבוא אליו לשם..." (ת'1 עמוד 4 שו' 79-80 ות'1 ב' עמוד 3 שו' 26-29).

הנאשם לא הכחיש שנושא הרכב היה תואנת שווא כדי שהם ייפגשו:

"ש': למה לא דיברת עם נג'יב בטלפון על מה שסיפרה איה לאחיה פרח ובחרת לעבוד עליו כאילו מצאת בשבילו רכב כדי שיגיע למפגש איתכם כאשר יכולת להגיד לו את הדברים בטלפון? ותשובתו היתה: "אתה יודע בעניין הזה יש כבוד...זה כבוד...כבוד המשפחה...הוא חצה את הקווים יתר על המידה ואנחנו לא רצינו להגיע למצב הזה..."

וחזר והדגיש כי מטרתו היתה אך ורק לדבר עם המנוח (ת'1ב' עמוד 20 שו' 6-11).

עוד ציין הנאשם 1 שהמנוח נהג לשתות באזור הטיילת וכשהוא התקשר אליו **"... נג'יב ענה לי שאלתי אותו איפה אתה ענה לי אני נמצא במקום שם איפה שקרה האירוע היכן שטיילת כיסרא היכן שהוא יושב**

תמיד...ואז אמר לי שהוא באזור שם למטה ואמר לי לבוא אליו לשם ונסעתי לשם אני ופרח... (ת/1 שו' 26-30).

במהלך השחזור שנערך עמו ביום 29.6.20 (ת/2) שוב נשאל עמיר על מטרת הפגישה עם המנוח ואיך ידע לבוא לטיילת, והוא טען בתחילת דבריו שהפגישה לא היתה מתוכננת, וכשנשאל איך ידע אם כך להגיע לטיילת, השיב: "אני יודע אנחנו יודעים שכל הזמן יושב פה הוא כל הזמן שותה פה...כל הזמן יושב פה והוא לא יודע אלוהוליסט נראה לי" (ת/2ב' עמוד 3 שו' 36-38).

עם זאת, בהמשך חזר והסביר כי הוא ניצל את התעניינות המנוח ברכב כסיבה לפגישהעמו (עמוד 4, ההדגשות שלי - ג.צ):

"ש: אז דיברתם לפני שתכננתם להיפגש?"

ת: לא

ש: אז איך ידעת שהוא יהיה פה?"

ת: אני יודע... שהוא פה

ש: מה זה הוא פה?"

ת: התקשרתי אליו אמרתי לו התקשרתי לו אמרתי לו איפה אתה אמר...לי באזור הזה

..

ת: אמר לי שהוא פה אמרתי לו אני...צריך לדבר איתך אמר לי מה לגבי אמרתי לו."

בהמשך הדברים הודה עמיר במפורש כי נושא הרכב לא היה על הפרק והוא רק רצה לדבר עם המנוח שיתרחק מבת הדוד שלו ולא ידבר איתה יותר:

"הגענו לפה רק לדבר להגיד לו שיתרחק... מהבת דוד שלי שלא ידבר איתה

ש': לא דיברת איתו בשביל האוטו

ת': לא" (ת/2ב'-עמוד 6 שו' 25-29).

בעדות זו מסר עמיר שגם פרח ידע מהי סיבת המפגש עם המנוח, ולשאלה איך הוא ידע השיב עמיר: "אחותו הסבירה לו והוא הסביר לי", ובהמשך "אמרה לו שהוא כל הזמן רואה אותי מסתכל עליי זורק לי נשיקה זורק כמה מילות...והוא אומר לי שאני אוהב הוא רוצה להתחיל איתי בקיצור". בעקבות כך הוא פנה למנוח ותיאם את הפגישה (ת/2 ב' עמוד 6 שו' 14-16).

גם מהחקירות הנוספות עלה כי המפגש עם המנוח לא היה מקרי ועמיר התקשר אליו לגבי הרכב והם קבעו להיפגש, כשמטרת הפגישה היתה לברר את נושא הקשר עם איה (ת/3 עמוד 5; ת/4 עמוד 3).

לעומת זאת, בעדותו בבית המשפט מסר עמיר גירסה אחרת, אמר דבר והיפוכו והיה קשה להבין ממנו האם ואיך תוכננה הפגישה. לדבריו, היה מפגש מקדים בינו לבין המנוח, בו האחרון רצה לקנות את הרכב שלו והוא לא רצה למכור. יום או יומיים לאחר המפגש המקדים החליט לפתע שהוא דווקא כן מעוניין למכור, והתקשר למנוח כבר בבוקר יום האירוע והודיע לו על כך, כשבאותה שעה הוא עדין לא ידע דבר על איה והמנוח והדבר נודע לו רק מאוחר יותר כשנפגש עם פרח (עמוד 58-60). יתרה מכך, בחקירתו הנגדית הוסיף עמיר כי לא רק שרצה למכור את הרכב הוא אפילו פרסם מודעה על כך בפייסבוק וכמובן התקשר לעניין את המנוח בכך עוד בבוקר (עמודים 85-87).

ברור כי גרסה זו של הנאשם 1 לפיה החליט לפתע למכור את הרכב והתקשר להודיע על כך למנוח כבר בשעות הבוקר - אינה יכולה להתקבל, ולו משום שבאותו זמן לא היה ברשותו מספר הטלפון של המנוח. גם כל יתר הפרטים שמסר אודות השינוי שחל ברצונו למכור את הרכב והמודעה שפרסם אינם אמינים, ולטעמי הדבר נועד כדי להסביר את המפגש המתוכנן כמפגש עסקי שגרתי ולא מפגש שכל מטרתו היתה כבוד המשפחה ו"תרחק מאיה". זו גם הסיבה שלא ניתן היה לקבל ממנו אמירה מפורשת חד משמעית לגבי תכנון המפגש ומה נאמר למנוח, והדברים שזורים לאורך כל עדותו:

"עכשיו מה, אני דיברתי איתו לגבי הרכב. פתאום אנחנו יורדים לכניסה של הכפר, פתאום אני ראיתי אותו" (פרוטוקול מיום 31.03.22 עמוד 60 ש' 30-31);

וגם: **"בפוקס הוא הגיע. אחרי שקבענו הוא הגיע"** (עמוד 63 ש' 33 ועמוד 64);

ובהמשך: **"ש: ... תוך כדי השיחה איתו בפוקס מגיע מולכם?"**

ת: כן

ש: אתה מקיים שיחה עם המנוח כשאתה נמצא בטיילת?

ת: כן

ש: ואז במקרה במהלך השיחה,

ת: בפוקס הוא הגיע.

ש: המנוח מגיע במקרה ונעצר?

ת: כן". (עמוד 91 ש' 11-23, ועמוד 92).

הנאשם 1 עמד על דעתו כי המפגש שתכנן עם המנוח עסק בנושא הרכב ולא רק בפתרון בעייתת של איה.

16. גם גרסתו של נאשם 2 לגבי תכנון המפגש עם המנוח מרובת סתירות וגם ממנו לא ניתן היה לקבל תשובה אחת לשאלה האם המפגש עם המנוח היה מקרי או מתוכנן;

בחקירתו הראשונה במשטרה ביום 29.6.20 (ת/ב'7) - לשאלת החוקר אם עמיר התקשר למנוח בזמן שהיו יחד ברכב השיב שאינו יודע, ובהמשך טען שאינו זוכר (עמוד 8).

בעת השחזור שערך הנאשם 2 ביום 29.6.20 (ת/ב'8) - מסר כי הוא ועמיר הגיעו למקום האירוע לאחר שעשו סיבוב סתם כדי לשבת שם, והמנוח היה במקום ונעצר לידם (עמודים 2-3). בהמשך נשאל שוב "איך הוא ידע שאתם פה איך שאתם ידעתם שהוא פה למה באתם לפה?" ועל כך השיב "אנחנו הגענו על מנת לעצור כאן כמו כל בחור אחר שמגיע לעצור כאן הוא הגיע מלמטה ועצר לידנו במקרה..." (ההדגשה שלי - ג.צ, עמוד 9 שו' 6-10).

גם על השאלה האם הוא או עמיר דיברו עם המנוח לפני שהגיעו למקום השיב בשלילה (עמודים 9-10). דברים דומים אמר פרח גם בחקירה נוספת שנערכה ביום 6.7.20 (ת/ב'9).

בהמשך חקירותיו הפסיק הנאשם לשתף פעולה, והודיע לחוקריו כי הוא שומר על זכות השתיקה.

בעדותו בבית המשפט (ביום 1.5.22) שב פרח על גרסתו במשטרה לפיה עמיר לא התקשר למנוח במהלך נסיעתם ועד הגעתם לטיילת, ורק לאחר שהתובע עימת אותו עם גרסת עמיר שאישר את דבר השיחה למנוח, הודה פרח שהוא ראה את עמיר משוחח בטלפון במהלך נסיעתם, אך שוב סייג שאינו יודע עם מי דיבר ועל מה, ואף הרחיק עצמו מעסקת הרכב עליה העיד עמיר וטען שאינו יודע על כך דבר (עמודים 144 ו-156).

סיכום ביניים ומסקנות - הרקע לאירוע

17. מכל האמור לעיל עולה כי עד ליום האירוע לא היה כל סכסוך בין המנוח למשפחת הנאשמים (שהם קרובי משפחה רחוקים) והיתה ביניהם הכרות שטחית בלבד. ביום האירוע בשעות הצהריים שמע פרח לראשונה מאחותו איה על כך שהמנוח מטריד אותה במשך תקופה. קשה לדעת עד כמה איה שיתפה אותו בטיב ההטרדות עליהן העידה במשטרה, אולם אין ספק שפרח הבין שמדובר בגבר נשוי ואב לילדים ש"התחיל" עם אחותו הרחוקה, והדבר מהווה סכנה לא רק לשמה הטוב אלא לשמה של המשפחה כולה, בעיקר על רקע רגישות משפחתית שקיימת בהקשר לאמו של פרח (ת/ב'1 עמודים 5 ו-20). זמן קצר לאחר מכן שיתף פרח את עמיר בעניין, והכעס על המנוח מצד שני הנאשמים נאמר באופן מפורש - ופרח תיאר את עמיר כמי ש"הוא התעצבן זה בטוח" (ת/ב'7 עמוד 18 שו' 15).

בעקבות מה ששמע עמיר מפרח הוא התקשר לאיה כדי לרדת לעומקם של דברים.

כפי שצינתי לעיל, מדובר בשיחת טלפון ארוכה ולא שגרתית, במהלכה עמיר דיבר עם איה על הצורך לשמור על כבודה ושאל אותה על היחסים בינה לבין המנוח, ומתשובותיה הוא כבר "הבין הכל" והיא התרשמה ממנו שהמצב עלול להסלים וביקשה מפורשות שלא "יעשה בעיות".

במצב דברים זה וטרם שיוודע דבר ההטרדה למי מבני משפחתם או לאחרים, החליטו הנאשמים לטפל בכך בעצמם, להיפגש עם המנוח להרתיעו ולהזהירו שיתרחק מאיה ויפסיק את מעשיו המטרידים. לצורך קיום המפגש פנה עמיר (בנוכחות פרח) למספר מכרים כדי לקבל את מספר הטלפון של המנוח, והוא ניצל את העובדה שהמנוח פנה אליו זמן סמוך קודם לכן והתעניין לרכוש את רכבו, והתקשר אליו באמתלה שהוא רוצה לשוחח עמו לגבי הרכב, הגם שברור שהנושא האמיתי של הפגישה היה כדי להזהיר את המנוח מפני המשך הקשר עם איה, כך שגרסתם המתחמקת והבלתי עקבית של הנאשמים בהקשר זה אינה יכולה להתקבל.

שיחת הטלפון בה נקבעה הפגישה בין הנאשמים למנוח היתה בשעה 18:26:45, ופחות משתי דקות לאחר מכן בשעה 18:28:32 כבר הגיעו הנאשמים לטיילת. שניות ספורות אחריהם הגיע למקום גם המנוח, ובין הצדדים החלה שיחה שסופה היה אלים והוא יתואר להלן;

ה. זירת האירוע

1. האירוע האלים בין הנאשמים למנוח התרחש במשך מספר דקות בכביש הטיילת המחבר בין הכפרים כיסרא לסמיע. הטיילת משתרעת לאורכו של הכביש הראשי (כביש 8655), בצד אחד היא מרוצפת במדרכה ומצדו השני של הכביש מול המדרכה ישנם מקומות ובהם שוליים המאפשרים עצירה, ובחלק מהדרך קיים מעקה ברזל התוחם את שולי הכביש.

צמוד ומעבר למדרכת הטיילת ישנו כביש המסתעף שמאלה (מכיוון כיסרא) ומשני צדדיו נטועים מטעי זיתים היורדים במדרון ומגיעים עד לכביש נוסף המקביל לכביש הראשי, ומצוי ליד אצטדיון הכדורגל שבמקום. (אזורים אלו ייקראו "הטיילת", "הכביש המסתעף" "הכביש התחתון" ו"האצטדיון" בהתאמה).

לענייננו רלוונטיים מטע הזיתים המצוי בצדו הימני במורד הכביש המסתעף, אשר מוקף בגדר ברזל ירוקה בעלת פתחים במרווחים שונים, אליו נמלט המנוח מפני הנאשמים, והכביש התחתון התוחם את המטע שם נמצא המנוח ע"י עוברי אורח כשהוא שוכב פצוע. (את תיאור הזירה וצילומה כמו גם את מדידות המרחקים בין המקומות השונים ניתן למצוא גם בת/100 וב- ת/32 - חוות דעת של המעבדה הניידת של מז"פ).

אזור הטיילת בו נערך המפגש בין הנאשמים לבין המנוח מצולם כולו במצלמה השייכת לפרוייקט עיר ללא אלימות של מועצת כפר כיסרא - החולשת על אזור הטיילת, ומצלמה נוספת, שהיא מצלמת אבטחה הממוקמת באצטדיון הכדורגל וחולשת על חלק מהכביש המסתעף ועל מטעי הזיתים שבמקום (להלן: "מצלמות הטיילת" ו"מצלמת האצטדיון" בהתאמה).

ה2. ביום 28.6.20 קיבל לידיו רס"מ סמאח חרב סרטונים שהופקו ממצלמת הטיילת בין השעות 17:00 - 19:30, וממצלמת האצטדיון בין השעות 18:00 - 20:00, והכין מפה המתעדת את האזור אותו מכסות המצלמות. החוקר ציין כי במצלמות הטיילת זמן המצלמה היה 22:18:31 וזמן אמת 22:18:30 (הבדל של שניה אחת), ואילו מצלמות האצטדיון הראו בעת פריקתן את השעה 00:32:42 כשזמן אמת היה 00:07:00 (13/ת ו-16/ת).

החוקר סמאח חרב ערך דוחות צפייה במצלמות שלעיל והפיק תמונות המתעדות את האזור ואת האירוע, תוך שציין את זמן האמת בו מתרחשים הדברים (15/ת, 17/ת ו-32/ת).

בנוסף בדק החוקר גם מצלמות נוספות המצויות באזור ושייכות לאבטחת הכפרים כיסרא וסמיע, לבית הספר המקיף במקום, לכיכר כמאל, לכיכר סולטן ולכיכר כיסרא מכמה זוויות, ובחן את לוח הזמנים והשעות שלפני ולאחר האירוע, וציין בדוחות את הדקות שנראו רלוונטיות לחקירה, ובהן נראים במצלמות רכב הנאשמים יוצא מהכפר וחוזר אליו, את הדקות בהן נראה רכב המנוח חולף, וכן כלי רכב נוספים השייכים לעדים בהליך, רכב הגרר ועוד.

דוחות צפייה נוספים במצלמות נערכו ע"י רס"מ גיל אלון.

(ראו דוחות צפייה ומפה של מיקומי המצלמות - 22/ת, 23/ת, 24/ת, 25/ת, 26/ת, 27/ת, 28/ת, 29/ת, 30/ת, 31/ת).

ו. אירוע האלימות והפגיעה במנוח

לוח זמנים ותיעוד המצלמות

1. כאמור, האירוע האלים תועד כולו במצלמות וניתן לראות את האינטראקציה בין נאשמים למנוח מתחילתה ועד שהמנוח נעלם מטווח המצלמות. להלן יובא סדר ההתרחשויות בהתאם לזמן האמת של מצלמת הטיילת, וע"פ תמונות שהופקו מתוך הסרטון ע"י החוקר סמאח חרב (14/ת א', 15/ת ו-32/ת):

יוזכר, בשעה 18:26:45 התקשר עמיר מרכבו אל המנוח כשיחד עמו ברכב נוסע פרח. בשעה 18:28:32 נראה רכב היונדאי ובו הנאשמים מגיע אל הטיילת מכיוון כיסרא, ובשעה 18:28:43 הרכב חונה בשולי הכביש במעין מפרץ חניה שאינו תחום במעקה מול המדרכה המרוצפת;

בשעה 18:28:48 נראה רכב המנוח מגיע ממול (כיוון סמיע) וחונה במקביל לרכב הנאשמים - חלון נהג קדמי מול נהג חלון קדמי - כשבמושב הקדמי ליד המנוח ניתן לראות את בתו הקטנה. בשלב זה נראים עמיר והמנוח משוחחים ביניהם וכלי הרכב קרובים מאד זה לזה כך שיש קושי לפתוח את הדלתות;

בשעה 18:29:34 לאחר ששני כלי הרכב נסעו מעט קדימה (כל אחד לכיוון שלו) נראה עמיר מחוץ לרכבו כשהוא מתקדם רגלית לעבר רכב המנוח, אשר יוצא אף הוא מרכבו;

בשעה 18:29:58 עמיר תוקף את המנוח מחוץ לרכבו במכות אגרופים ודחיפות, ושניות לאחר מכן יוצא מהרכב גם נאשם 2, מצטרף לעמיר והשניים חובטים במנוח במכות ואגרופים ומטיחים אותו ברכבם;

בשעה 18:30:02 שני הנאשמים ממשיכים להכות את המנוח מכות נמרצות, וניתן לראות את בתו מוציאה את ראשה מהחלון הצדדי הקדמי של הרכב;

בשעה 18:30:04 נראה עמיר מרים בידו הימנית 'דבר מה' מהקרקע, בעוד פרח אווז במנוח וממשיך להכות אותו. בשלב זה מנסה המנוח לברוח מהנאשמים והוא מתקדם לעבר חזית רכבם ומעקה הברזל של הכביש;

שניות אחר כך בשעה 18:30:08 הנאשמים מפילים את המנוח על הכביש בחזית רכבם, ושניהם ממשיכים לחבט בו במכות אגרופים ובבעיטות ואינם מאפשרים לו לקום. בשעה 18:30:10 נראה עמיר מכה בצדו השמאלי של גוף המנוח ליד המותן מספר מכות (3 או 4) באמצעות אותו 'דבר מה' שאחז בידו (שאחר כך עף מידו לכיוון שולי הכביש מעבר למעקה הברזל), והוא אינו חדל מלהכות באותו אזור גוף באגרופים ובבעיטה;

אציין כבר עתה, כי בתמונות שהופקו תיאר החוקר סמאח את עמיר כמי שמרים 'דבר מה' מהקרקע ומכה את המנוח מספר מכות באמצעותו, ואחר כך הצביע על אותו 'דבר מה' - כעל אבן שנזרקה מידו של עמיר. ואכן, לאחר צפייה בסרטון עצמו בהילוך איטי תוך הגדלה של הזום לעברו של עמיר בשניות הרלוונטיות, המסקנה היא שצודק החוקר באבחנתו כי מדובר באבן שהרים עמיר ושבאמצעותה הכה את המנוח, ואחר כך תוך כדי השימוש בה ומעוצמת המכות היא עפה מידו מעבר למעקה המגדר את הכביש.

(ההגדלה נעשתה באמצעות תוכנת VLC -- כלים - אפקטים ומסננים - אפקטים של וידאו - גיאומטריה - תקריב-שמירה).

אדגיש, כי הדיון והמסקנה לגבי כך שהנאשם 1 היכה את המנוח באבן נדרשו רק משום שהנאשמים הכחישו זאת לחלוטין בעדותם, אולם בסיכומי ההגנה אישר גם בא כוחם כי הנאשם 1 השתמש באבן (ראו סעיף 25 לסיכומים).

2. רצף המכות והחבטות של שני הנאשמים בגופו של המנוח השרוע על הקרקע נמשך עד לשעה 18:30:19, שאז הגיע למקום אחיו של המנוח מחסן עבדאללה רכאד (להלן: מחסן) והוא יצא מרכבו לעבר הנאשמים;

בשעה 18:30:33 האח מחסן מתקרב אל הנאשמים בעודם ממשיכים להכות את אחיו, והוא נדחף ונהדף ע"י עמיר בשעה שפרח ממשיך להכות את המנוח ובוועט בו. אחר כך מתפתחת שיחה בין הנאשמים למחסן, ובשלב זה קם המנוח על רגליו ועוזב את המקום תוך שהוא חוצה את הכביש לכיוון המדרכה ממול;

בשעה 18:30:53 נראה המנוח כשידו הימנית מקופלת לכיוון צד שמאל של בטנו, כשהוא הולך לעבר הכביש המסתעף מהטיילת לכיוון מטעי הזיתים והירידה לאצטדיון הכדורגל, ולאחר מכן נעלם מטווח מצלמות הטיילת;

3. המשך הצפייה בסרטון מעלה כי הנאשמים יוצאים בעקבות המנוח, הם חוצים את הכביש לכיוון

המדרכה כשאחריהם הולך אחיו של המנוח ומדבר אתם, עד שהוא נעצר סמוך לפניה לכביש המסתעף. שני הנאשמים ממשיכים בעקבות המנוח, ובשעה 18:31:20 נראה פרח מרים דבר מה מהמדרכה, ובעקבותיו עמיר אשר רץ ובדרכו מפיל תמרור על רכב שחור העומד בצומת, ומאוחר יותר יתברר כי הוא ניפץ את השמשה של רכב זה.

בשעה 18:31:35 נראה רכב גרר שמגיע מכיוון כיסרא ופונה לכיוון הכביש המסתעף. נאשם 2 נראה משוחח עם נהג הגרר, ושני הנאשמים נעלמים מטווח המצלמות;

בשעה 18:31:49 נראה אחיו של המנוח חוזר לרכבו, ומוציא מהרכב של המנוח את בתו הקטנה ומעביר אותה לרכבו ונוסע מהמקום;

בשעה 18:34:02 שני הנאשמים חוזרים במעלה הכביש המסתעף לכיוון רכבם, ובשעה 18:35:31 הם מסתובבים בחזרה לכיוון כיסרא ועוזבים את המקום.

4. בשעה 18:50:09 נראה האח מחסן חוזר לטיילת לרכב המנוח שנותר שם ומביא עמו את עפיפה אשת המנוח, אשר עוברת לרכב המנוח יחד עם בתה ובשעה 18:55:16 היא נוסעת מהמקום.

5. ע"פ לוחות הזמנים כאמור, ניתן לקבוע כי מרגע המפגש בין הנאשמים למנוח בשעה 18:28:48 ועד לרגע בו החל עמיר להכות את המנוח בשעה 18:29:58 - חלפו 70 שניות - דקה ו-10 שניות, במסגרת הזמן הקצר הזה הספיקו הצדדים לנהל שיח כלשהו ביניהם, להזיז מעט את כלי הרכב, הנאשם 1 יצא מרכבו והלך מספר מטרים לכיוון רכבו של המנוח שיצא גם הוא, ובשלב זה החלו המכות.

גם פרק הזמן בו הוכה המנוח - תחילה בידי עמיר ואחר כך בידי שני הנאשמים - הוא קצר אך אינטנסיבי ביותר וניתן לתחמו בין השעות 18:29:58 ועד 18:30:33 - כ- 35 שניות בלבד.

עדות מחסן עבדאללה רכאד - אחיו של המנוח

6. אחיו של המנוח מחסן עבדאללה רכאד (להלן: "מחסן") הגיע למקום האירוע בזמן שהמנוח הותקף ע"י הנאשמים, וביום 21.12.20 העיד לפנינו על נסיבות האירוע (ההפניות לפרוטוקול יתייחסו למועד זה).

אציין, כי תחילה ביקש האח להעיד מאחורי פרגוד על מנת שלא לראות את הנאשמים, אולם בהמשך הוסכם כי יישב במקום שבו אין קשר עין ישיר אליהם, כך שעדותו נמסרה ללא חציצה.

7. מחסן העיד כי עובר לאירוע הוא שוחח עם המנוח שסיפר לו שהוא נמצא אצל רופא המשפחה בכפר סמיע, והשניים קבעו להיפגש לאחר מכן באזור הטיילת של הכפר, מקום בו נהגו לשבת יחד. האח

הקדים להגיע ובדרכו הבחין ברכבם של הנאשמים והם צפרו זה לזה לשלום. הנאשמים עצרו בצד הכביש והוא המשיך לנסוע ועצר במרחק של כ- 30-40 מטר מרכבם. כמה דקות לאחר מכן הגיע המנוח ברכבו מכיוון כפר סמיע, ועצר ליד הנאשמים. העד הבחין כי המנוח והנאשמים משוחחים ביניהם, ואחר כך הם יצאו מכלי הרכב ושני הנאשמים תקפו את המנוח "הם ירדו וישר התחילו לתת לו אגרופים ומכות, תקפו שניהם תקפו אותו ליד האוטו... כשהם ירדו מהאוטו ונתנו לו מכות, זה מה שראיתי, התנעתי כשהוא היה שוכב ברצפה, זה מה שאני ראיתי בדיוק" (עמוד 20 שורות 7-17).

האח המשיך ותיאר כיצד הגיע למקום תוך כ- 3-4 דקות, בשעה שהמנוח שכוב על הארץ מאחורי כלי הרכב ושני הנאשמים מעליו מדברים וצועקים, והוא פנה אליהם ושאל "למה אתם ככה מתנהגים? מה קרה פה ושם, אז עמיר דחף אותי כשהייתי לידו, אמר לי - אל תתערב, אחר כך נסביר לך, כאילו בצורת איום. ועוד פעם אני חזרתי, אמרתי להם - לא בשבילי, תסתכלו על הילדה שלו, בת 3.5, הייתה מחוץ לחלון וצורחת ובוכה, כולה רועדת" (עמוד 18 שורות 7-12).

לדברי מחסן, הוא הרחיק מעט את הנאשמים מהמנוח ודיבר איתם בצד, ואז הבחין שהמנוח קם על רגליו וברח לכיוון כפר סמיע "ראיתי אחי פעם אחרונה שהוא שוכב. כשלקחתי אותם הצידה, כבר הגב אליו, לא ראיתי אותו, והסתכלתי, איבדתי קשר עין איתו. זהו, לא ראיתי אותו" (עמוד 20 שורות 31-32, וגם בעמודים 18 ו- 25 לפרוטוקול).

מחסן המשיך וסיפר כי לאחר שאחיו ברח מהמקום הוא ראה את הנאשמים רודפים אחריו, וכיוון שדאג מאד לילדה הקטנה ש"כולה רועדת ובוכה", הוא חזר לרכב ולקח אותה עמו בחזרה לכפר לבית הסבא שלה. בדרך הבין מהילדה כי אימה נמצאת אצל הרופא, וכשהגיע לשם שמע מעפיפה אשת המנוח שברכבו של המנוח נותרה גם הבת התינוקת - בת 40 יום, והוא מיד לקח אותן בחזרה לטיילת למקום בו עמד הרכב ושם מצאו את התינוקת, ולאחר מכן עפיפה לקחה את הרכב ונסעה משם עם הבנות.

עוד מסר מחסן כי לא ידוע לו על שום סכסוך בין אחיו המנוח לבין הנאשמים, וכשסיפר לעפיפה מה קרה גם היא לא ידעה על שום סכסוך (כפי שכבר פורט לעיל).

עוד מסר מחסן כי לאחר שהביא את בתו של המנוח לאימה ונסע שוב לכיוון סמיע, הוא פגש בנאשמים סמוך לשכונת מגוריו של נאשם 2 למפגש קצר מאד "זה דקה. הם עצרו, אמרתי להם- איפה נ'גיב? אמרו לי- הלך לכיוון סמיע. וזהו. אמרתי להם- טוב, אחר כך נדבר. ונסעתי." (עמוד 21 שורות 27-28 ועמוד 25).

80. בחקירתו הנגדית הסביר מחסן שהוא ראה רק את תחילת המכות שהוכה אחיו ומיד החל בנסיעה לכיוון המקום, ואת האירוע כולו ואת המכות שהוכה אחיו ראה רק מאוחר יותר בסרטון שהופץ. עוד מסר מחסן, כי הוא לא ראה את הנאשמים תוקפים את המנוח באמצעות מקל או אבן, ובתשובה לשאלת הסניגור האם חשב שהקטטה תוביל למותו של המנוח, השיב שהדבר לא עלה על דעתו:

ש: "לא עלה בדעתך שהקטטה הזאת יכולה להרוג אותו, נכון? ת: להגיד לך את האמת, מי חשב בכלל מי יחשוב על מצב שיגיע לזה? ש: נכון. ראית מכות, מכות רציניות אבל לא חשבת, לא העלית בדעתך

שזה מה שהרג

אותו, שיכול להרוג אותו.

ת: את המכות שהוא סחב אני לא ראיתי, אבל ראיתי בסרטון, מצב שלי התדרדר יותר

ויותר כשראיתי את הסרטון, כי בהתחלה סך הכל ראיתי כמה מכות, בהתחלה... (עמוד 25 שורות 26-33)

9. מעדות האח עולה שהוא ראה את הנאשמים יוצאים מרכבם ומכים את אחיו, אולם לא ראה את כל מה שקרה ואת טיב ועוצמת המכות, הן משום שהדבר התרחש כשהמנוח היה שוכב על הארץ ומוסתר על ידי כלי הרכב, והן משום שהוא היה צריך לנ ג די להגיע למקום. מיד עם הגעתו הותקף מחסן ע"י עמיר, נדחף ונהדף על ידו על מנת שלא יפריע ב"מלאכת ההכאה", כשפרח הוסיף להכות את המנוח השוכב על הקרקע, ובסרטון הוא נראה מכה ובוועט בו. ברור שאלמלא הגעתו של מחסן למקום היו הנאשמים ממשיכים להכות את המנוח ואין לדעת עד כמה היו מוסיפים וחובטים בו. הגעתו של מחסן כאמור הצליחה להסב את תשומת ליבם של הנאשמים והם הרפו מהמנוח, וזה ניצל את ההזדמנות קם על רגליו וברח מהמקום בהותירו שם את רכבו ובו שתי בנותיו הקטנות, ואת אחיו עם הנאשמים.

ניתן היה להניח שהאירוע יסתיים בשלב זה, אלא שלמרות שהמנוח עזב את זירת המכות הדבר לא הניח את דעתם של הנאשמים והם המשיכו לרדוף אחריו, כשאחיו של המנוח מנסה לעכב בעדם ולסייע לאחיו, אך הדבר לא עלה בידו ושני הנאשמים נראים נחושים מאד לצאת בעקבות המנוח, כאשר הדבר נלמד מכך שפרח מרים מהקרקע אבן ואילו עמיר רץ אחריו ובמרוצתו מפיל את התמרור ששבר את חלון הרכב שעמד בסמוך.

תיעוד בריחתו של המנוח מהנאשמים

10. בריחתו של המנוח מפני הנאשמים ומכביש הטיילת אל הכביש המסתעף ולמטע הזיתים מתועדת במצלמות האיציטדיון;

יוזכר, בעת פריקת המצלמות נמצא כי זמן מצלמה 00:32:42 וזמן אמת 00:07:00 (פער של 25 דקות ו-42 שניות אותו יש להפחית - ת/15), והתיאור יתייחס לזמן המצלמה (תוך שיש להפחית כ-26 שניות לזמן האמת):

בשעה 18:56:53 נראה המנוח כשהוא לבוש שחור יורד בכביש המסתעף, חוצה אותו מצד לצד כשפרח בעקבותיו. (ע"פ דוח צפייה של סמאח חרב - ת/17 זמן אמת 18:32);

באותו זמן לערך (זמן מצלמה 18:57:07 בהפחתת כ-26 שניות) נראה עמיר בעקבות המנוח וזה מתחיל לרוץ בירידה. באותו זמן במעלה הכביש המסתעף נראה רכב גרר נכנס לתוך כביש זה;

לאחר שניות (זמן מצלמה 18:57:14) המנוח חוצה את הכביש לכיוון מטע הזיתים ועמיר נראה מדבר עם נהג

הגדר ובהמשך עולה על הרכב וממשיך אותו בנסיעה תוך שהוא עומד מחוץ לרכב לצד דלת הנהג. המנוח שמבחין בכך (זמן מצלמה 18:57:20) מטפס ועובר מעל הגדר הירוקה התוחמת את מטע הזיתים ונכנס פנימה בריצה קלה, ואחר כך נעלם מטווח המצלמה;

באותו זמן נראה פרח רץ על המדרכה בכביש המסתעף, ורכב הגדר נוסע עד שנעצר ליד מקום כניסתו של המנוח לתוך המטע (18:57:29 זמן מצלמה);

שני הנאשמים הרודפים נכנסים למטע בעקבות המנוח, ואחריהם נכנס גם נהג הגדר, ובתוך שניות שלוש נעלמים מטווח המצלמות (18:57:30 זמן מצלמה);

בשעה 18:58:21 - לאחר כדקה - (זמן אמת 18:33) נראים שני הנאשמים יוצאים מהמטע לכיוון הגדר ועולים ברגל במעלה הכביש המסתעף חזרה לכיוון כביש הטיילת, וכשתי דקות אחר כך (זמן מצלמה 19:00:15) יוצא מהמטע גם נהג הגדר וחוזר בנסיעה לאחור במעלה הכביש המסתעף, ומשם בכביש הטיילת לכיוון כיסרא.

מכאן, ועל פי לוח הזמנים לעיל עוברת קצת יותר מדקה מרגע בו המנוח עובר את הגדר לתוך מטע הזיתים כשהנאשמים בעקבותיו, ועד שהנאשמים נראים יוצאים מהמטע בחזרה לרכבם.

עדויות נהג הגדר מוחסן חטיב

11. מוחסן חטיב הוא הנהג של רכב הגדר (להן: נהג הגדר).

נהג הגדר מסר עדות במשטרה ביום 30.6.20, והעיד לפנינו ביום 02.03.21 ובמהלך עדותו התקבלה בהסכמה הודעתו במשטרה (ת/189 + 189א' וב' - דיסק ותמלול).

נהג הגדר מסר בהודעתו במשטרה כי ביום האירוע בסביבות השעה 18:30 הוא נסע בכביש הטיילת ופנה לכיוון הכביש המסתעף כשהבחין בהתגודדות של אנשים וחשב שזו תאונה. בעודו ממשיך בנסיעה, קפץ לפתע בחור על מדרגת הגדר שבצד דלת הנהג, תפס במראה ואמר לו שייסע במורד הכביש. לאחר כ- 5 או 10 מטרים אותו בחור אמר לו לעצור, הוא ירד מהגדר וחבר למישהו נוסף שהגיע ברגל והשניים נכנסו למטע הזיתים. נהג הגדר העיד כי הלך בעקבותיהם, שמע אותם קוראים בשמו של המנוח נג'יב, אך הם לא סיפרו לו מה קרה. לדברי העד, הם לא נכנסו לעומק המטע אולם הוא שמע אותם מדברים ביניהם - כשבעדותו במשטרה מסר שאחד מהם אמר לאחר **"הבן אדם מדמם בוא נברח... אמר לו הבן אדם מלא דם בוא נברח"** וגם **"הוא קיבל מה שמגיע לו"** ואז הם עזבו את המטע. (עמוד 8 לתמלול ת/189 שורות 4-12 וכן שורות 21-23).

עוד מסר נהג הגדר, כי בעקבות זאת הוא עצמו החל לקרוא בשמו של נג'יב וצעק שהוא רוצה לעזור ולתת לו טיפול אך לא היה מענה, וכעבור מספר דקות יצא גם הוא מהמטע ונסע מהמקום, כשכל האירוע מבחינתו ארך כשלוש או ארבע דקות (ראה תמלול ת/189 עמוד 18).

העד חזר על עיקרי הדברים גם בעדותו בבית המשפט, וציין כי לא ראה איש במקום מלבד אותם שניים.

במשטרה תיאר נהג הגרר את שני ה"מחפשים" במטע כצעירים, האחד כבעל זקן צהוב-אדום ומכנסיים קצרים והשני רזה מאד, ומסר שאינו יודע את שמותיהם ואינו מכיר אותם באופן אישי (עמוד 16 בתמלול), ואף בבית המשפט לא ידע לזהות את הנאשמים כמי שקשורים לאירוע (פרוטוקול עמודים 54-55 ועמוד 67).

12. נהג הגרר המשיך והעיד שלאחר יציאתו מהמטע הוא חזר לביתו, ומיד לקח את רכבו הפרטי ונסע בחזרה לאותו מקום במטרה לחפש את נג'יב. העד עמד על כך שהוא לא ידע את מי הוא מחפש ומיהו אותו 'נג'יב' אולם חשב שעליו לעזור כיון ששמע שהאיש פצוע ומדמם.

לדבריו, בהגיעו שוב לאזור הוא פגש בדודו של המנוח נביל שנהג ברכב אדום (ככל הנראה הכוונה לוואל עבדאללה- ג.צ) שאף הוא חיפש את נג'יב, ונהג הגרר סיפר לו שקודם לכן ראה צעירים נכנסים למטע הזיתים ומחפשים אחר נג'יב אך הם לא מצאו אותו, והשניים נכנסו שוב לחפש במטע. בעודם מחפשים אחר נג'יב, שמע לפתע העד צעקות וצרחות של נשים שמצאו מישהו שנדרס והוא מיד קישר בין הדברים. מתוך המטע הוא הבחין בכביש התחתון באדם לבוש חולצה שחורה שוכב וסביבו אנשים, והוא העריך כי באותו זמן המרחק בינו לבין מקום הימצאו של המנוח היה כחמישים עד 70 מטרים (ת/189 עמודים 12 ו- 21-22).

ואכן, מצלמת הטיילת מתעדת את חזרתו של נהג הגרר ברכבו (טנדר לבן) וכניסתו לתוך למטע הזיתים (זמן מצלמה 19:13 - זמן אמת 18:48), וכדקה וחצי לאחר מכן מגיע למקום גם וואל עבדאללה ברכב אדום ואף הוא נכנס לתוך המטע. בשעה 18:54 (זמן מצלמה 19:19) נראים נהג הגרר וואל עבדאללה יוצאים מהמטע בריצה מהירה, נהג הגרר נכנס לרכבו במהירות ונוסע בפראות לכיוון הכביש התחתון. (ראו גם ת/22 - דוח צפייה של סאמח חרב והודעתו של וואל עבדאללה שהוגשה בהסכמה - ת/157).

13. בהודעתו במשטרה מסר נהג הגרר כי מהמטע הוא נסע למקום בו שכב המנוח על הכביש, ורק אז זיהה אותו כאדם המוכר לו מכיסרא. לדבריו, המנוח שכב על צדו, אמר שקר לו ונראה היה שהוא מתקשה מאד לנשום "הפנים שלו היו הרוסות... סימנים בכל הפנים... מתחת לעין שלו" והוא הבחין כי גם בראש מאחור היה דימום (ת/189 ב' עמודים 14-15). העד הציע למנוח מים ואחרי כעשר דקות הגיעו למקום חובש ואמבולנס והם החלו לטפל במנוח ולא אפשרו עוד להתקרב אליו.

עדים נוספים שהיו באזור התקיפה בטיילת

14. בזמן האירוע האלים וסמוך לאחריו, נכחו בסביבת הטיילת ובכביש המסתעף עוברי אורח שנסעו או שהו באזור, והם הבחינו בחלקים מהאירוע ותיארו אותו באמרותיהם במשטרה - שכאמור הוגשו בהסכמה ללא חקירה נגדית;

15. סעיד נסראלדין נסע בכביש הטיילת מכיוון סמיע לכיסרא, בג'יפ מסוג יונדאי טוסון בצבע שחור.

בהודעתו במשטרה (ת/154 מיום 2.7.20) מסר כי בשולי הדרך הבחין בשלושה כלי רכב המוכרים לו מכיסרא כשייכים למנוח, לאחיו ולעמיר בראכת, ולידם התגוששו אנשים. העד הסתקרן, חזר על עקבותיו ועצר את רכבו בקצה הכביש המסתעף כדי לראות מה בדיוק קורה שם, והוא הסיק ומתנועות הידיים של הצדדים שהם רבים (שורות 47-49). ניתן לראות את תנועותיו של עד זה במצלמות הטיילת בזמנים הרלוונטיים - ג.צ).

בעוד העד עומד עם רכבו בצומת, הוא ראה את אחיו של המנוח לוקח את הילדה הקטנה מהרכב ומעביר אותה לרכבו ועוזב את המקום, ואת עמיר ופרח רצים לכיוונו כשלפניהם רץ בחור שלישי (שלהערכתו היה זה המנוח). העד שאל את עמיר 'מה קרה' ועמיר השיב 'שאין כלום', ואז הגיע פרח בריצה הפיל את התמרור המוצב בצומת הכביש על רכבו של העד וניפץ את השמשה הקדמית ימנית, והשניים המשיכו לרוץ למטה לכיוון מגרש הכדורגל.

בהמשך, ראה העד את עמיר ופרח חוזרים "מתנשפים ולחוצים", עמיר אמר לעד שהוא ייקח אחריות לשבר שנגרם, והם נסעו יחד לכיוון ביתו של פרח בכיסרא.

(לצורך דיוק הדברים אעיר - כי מאוחר יותר הסתבר שמי שהפיל את העמוד על רכבו של העד ושבר את החלון היה עמיר ולא פרח).

16. **האחיות שיראז, ליאלי ורואי שנאן** נסעו ברכבן בכביש הטיילת ושלושתן ראו את המנוח עובר את הכביש מזירת התקיפה בטיילת לעבר המדרכה (לכיוון הכביש המסתעף), ובדרך חזרה לסמיע כעבור זמן לא רב (בכביש התחתון המקביל) הבחינו בו שוב שוכב על הארץ ולידו ג'יפ ובו שתי בחורות שהן מכירות (סארה וג'נה ספדי - ג.צ). האחיות האטו את נסיעתן אולם לא עצרו כדי לברר מה קרה. (הודעות מיום 07.07.20 שהוגשו בהסכמה - ת/163, ת/161, ת/162).

ליאלי ציינה בהודעתה שהיא התרשמה שהבחור שחצה את כביש הטיילת נראה כמי שהתפתל מכאבים **"סובל מכאבים ... הוא החזיק את החזה שלו ונראה שהוא מתקשה לנשום... הוא החזיק את ידו על החזה ... לא ראיתי דם.."** (ת/161 שורות 27-32).

שירז שנהגה ברכב ראתה את המנוח חוצה את הכביש הטיילת ועצרה כדי לאפשר לו לעבור, ולדבריה שמעה אנשים שצעקו לעברו "בוא בוא" והדבר נראה לה מפחיד (ת/163).

גם **רואי** ראתה את המנוח חוצה את הכביש כשיד או שתיים על החזה והוא מתקשה מאד לנשום ועל פניו סימנים בצבע אדום כהה **"הבחור שנראה במצוקה קשה לו לנשום ועם סימנים על הפנים"**. בדרך חזרה כשהבחינו בו שוב כשהוא מוטל על הארץ מתפתל מכאבים, העדה התחילה לבכות ולרעוד ונכנסה "למצב של פחד" אך הן לא עצרו. העדות דיווחו לאחותן בבית על האירוע, ורואי שלחה הודעת ווטסאפ לבת דודתה על מה שאירע, ובה תיארה שראתה את המנוח כמי ש"מנסה לברוח" "מהם" ונראה היה שהוא סובל מכאבים, אך לדבריה היא אינה יודעת ממי ברח (ת/162 שורות 80-83).

17. בהקשר זה נחקרו אנשים נוספים אשר עברו בזירת האירוע באותו זמן או בסמוך והודעותיהם במשטרה

הוגשו בהסכמה, אולם לא מצאתי כי יש בעדותם כדי לתרום להבנת הנסיבות ולהוסיף על מה שקרה.

(ראו: ת/165 הודעת טאהר עוידה מיום 09.07.20; ת/166 ו- ת/167 כרים סיאגה וביאן אלמן; ת/168 הודעת סאאר נסראלדין מיום 12.07.20).

18. מצירוף העדויות לעיל עולה שהמנוח ברח מהנאשמים כשהוא פצוע וכאוב, מתקשה לנשום ועל פניו סימנים, ומהתנהגותו ניכר גם שהוא חשש מאד מפני הנאשמים הן לאור העובדה שהשאיר את בנותיו הפעוטות ואת רכבו מאחור, הן משום שככל הנראה הבין שאין בכוונת הנאשמים להרפות ממנו, והן משום שבראותו אותם דולקים בעקבותיו הוא החל לרוץ כדי להמשיך ולהימלט, ואף נכנס לצורך כך למטע הזיתים בטיפוס **מעל** הגדר ולא דרך אחד הפתחים שהיו בה סמוך למקום כניסתו.

גרסת הנאשמים על תקיפת המנוח -

19. כבר עם מעצרו הודו הנאשמים כי הם קשורים לאירוע האלים והם אלו שתקפו את המנוח עובר למותו. באופן כללי ניתן לומר שהנאשמים שיתפו פעולה עם החוקרים ואף יצאו עמם לזירה לצורך שחזור האירוע, אם כי מדובר בשיתוף פעולה חלקי בלבד; בהצגת הדברים באופן הממזער את חלקם באלימות, כשהם נמנעו מהבאת מכשירי הטלפון שלהם לחקירה.

הנאשמים חזרו על הודיתם בהכאת המנוח גם בתשובתם לכתב האישום.

עם זאת הנאשמים (או מי מהם) סייגו את דבריהם - ובתמצות הדברים ייאמר כי גרסתם אמנם קושרת אותם למכות ואלימות אך מרחיקה אותם ממותו של המנוח, כשהם ניסו לטעון שהמפגש ביניהם היה מקרי ולא יזום;

כי מטרם היתה להיפגש בנושא הרכב ולא רק בעניינה של איה;

כי המנוח קילל אותם, הסלים את האירוע וגרם למכות ולקטטה;

כי גם המנוח הכה אותם;

כי המנוח היה שתוי וברכבו היה בקבוק אלקוהול;

כי בתו לא היתה ברכב בזמן האירוע;

כי המכות שהכו את המנוח לא היו קשות, לא היה שימוש באבן והמנוח לא נפצע בצורה קשה;

כי הם רדפו אחרי המנוח לבקשת אחיו רק כדי להחזירו לרכבו וכדי להשיב את השלום בין הצדדים;

כי לא הם גרמו למות המנוח אלא גורם אחר בלתי ידוע, לאחר שהמנוח נעלם מעיניהם במטע הזיתים;

אלא שגם גרסתם בנושאים אלו נמצאה מרובת סתירות, חסרת אחיזה בראיות האחרות ובעיקר בראיות האובייקטיביות שהוצגו, וכגרסה שלא ניתן לתת בה כל אמון. להלן אתייחס לנושאים שונים שעלו בעדותם של הנאשמים ולמסקנות העולות מכך;

התנהלות הפגישה בין הנאשמים למנוח

גירסת הנאשם 1

20. כפי שכבר קבעתי לעיל את המפגש עם המנוח בטיילת יזמו הנאשמים, לאחר שעמיר התקשר אל המנוח בתואנת שזוהי הרכב, ומטרת המפגש היתה לוודא כי הקשר בין המנוח לאיה יסתיים.

גרסתם של הנאשמים בהקשר זה השתנתה והתפתחה עם הזמן, באשר לאופן בו החלה הפגישה ועל מה שוחחו הצדדים.

בהודעתו הראשונה במשטרה תיאר עמיר את הגעת המנוח לטיילת ואת עמידת כלי הרכב האחד ליד השני - חלון מול חלון. החלה ביניהם שיחה והוא אמר למנוח **"אתה עושה טעות אתה התעסקת עם הבחורה ואתה מתחיל איתה ואתה יודע מה עשית..."** (ת/1 עמוד 3 ש' 34-35). לדבריו, בתגובה לכך המנוח החל לקלל את האימהות והאחיות שלהם **"הוא קילל אותנו הוא אמר לנו אם הבחורה זורמת אני לא יכול...לעשות כלום"**, והוסיף **"שכל אחד ייקח את הכבשים שלו"** כשהכוונה להתנהגותה הבלתי ראויה של איה, והדבר הוביל את עמיר לרדת מהרכב: **"ואז ירדנו מהרכבים והתחלנו מכות ונג'יב התחיל לקלל אותנו גם כשהיה ברכב הוא קילל ולשאלתך אני ופרח ירדנו מהרכב וגם נג'יב ירד מרכבו והתחלנו להתקוטט..."** (ת/1 עמוד 3 ש' 37-39 ו- ת/1ב' עמודים 12-13).

גם בשחזור (ת/2 ב') תיאר עמיר כיצד התחילה השיחה על איה כבר בעומדם חלון מול חלון וכיצד המנוח התחיל לקלל **"אחותך בת דוד שלך אימא שלך אחיות שלך"** (ת/2ב' עמוד 5 ש' 27-39), והוא חזר על הדברים גם בחקירתו ת/3 לאחר שהוצג בפניו סרטון התקיפה, והסביר כי הוא החל להכות את המנוח בגלל שזה קילל ודיבר בצורה לא יפה על בת דודו.

21. למרות האמור, בחקירתו הראשית בבית המשפט השתנתה גרסתו, ולדבריו כל השיחה בינו למנוח **מתוך** כלי הרכב היתה רק בנושא מכירת הרכב, וגם כשירדו היה זה לצורך המשך שיחה. לדבריו, הם אפילו הגיעו להסכמה שהמנוח ייקח את הרכב, אם כי על כל יתר הפרטים כמו העברת בעלות, מחיר או על מועד ביצוע העסקה - לא סוכם דבר. רק אז לדברי עמיר הוא המשיך בנושא האחר הקשור באיה, כך שלשאלה על מה שוחחו השניים בתוך כלי הרכב (כשניכרות בסרטון תנועות ידיים) ענה עמיר שהשיחה היתה רק על הרכב (עמודים 118-119), ואילו הירידה מהרכב נועדה כדי לדבר על העניין האחר **"סיימנו לדבר על הרכב ואמרתי לו 'אני צריך אותך בעוד משהו'"** (עמוד 99 ש' 1, עמוד 95).

עמיר נשאל מדוע דווקא את עניינה של איה היה צריך לברר מחוץ לרכב ולא כהמשך לשיחה בה עמדו קרובים זה לזה - חלון מול חלון, והוא הסביר שרצה לדבר עם המנוח בארבע עיניים ופנים מול פנים וכיוון שמדובר בנושא

רגיש הוא בכל זאת חשש שפרח יכעס ויתעצבן והאירוע יתפתח לאלומות, ועל כן הוא העדיף לדבר עם המנוח בעצמו כדי לסגור את הדברים בצורה טובה: **"ש: חששת שפרח יתעצבן והעניינים יסתבכו? ת: כן",** וגם: **"ש: אתה בחרת לא לעשות את השיחה הזאת שפרח לידך, ירדת ת: כן, שיכעס, שיתעצבן"** (עמוד 105 ש' 20-21 ועמוד 106 ש' 19-33). בהמשך, כשירדו מהמכוניות עמיר הטיח במנוח שהוא "התחרקש" באיה, ובתגובה אמר לו המנוח 'שכל אחד ידאג לעיזים שלו' וגם הוסיף וקילל את אחותו של עמיר מה שהוסיף על כעסו, והוא תיאר כי הדבר **"חרפן ועצבן אותו"** (עמוד 110 ש' 26-32), ובתגובה תקף את המנוח:

"פתאום הוא זרק לי תגובה שלא במקום. אני התגובה הזאת, אני אניד לך את האמת שהרגיזה אותי ואני,

ש: ואז החלטת לתקוף אותו?

ת: כן." (עמודים 101-102, 104).

גירסת הנאשם 2

22. בחקירתו הראשונה במשטרה מסר פרח כי הם לא באו לתקוף את המנוח אלא כדי לדבר, וראה לכך היא שהם לא הביאו עמם שום כלי תקיפה כמו סכין, מקל או משהו דומה, והאירוע התפתח בשל הקללות שקילל המנוח את אחותו והדברים הרעים שאמר עליה (ת/7 ב' עמודים 5,7).

באימרותיו בזמן השחזור שערך (ת/8ב') מסר פרח שהמנוח חנה לידם ועמיר התווכח איתו כשהוא התחמק מלהשיב מה היה נושא הויכוח **"כאילו סתם וויכוחים... אני לא זוכר בדיוק סתם וויכוחים"**, והוסיף ש**"אולי בגלל שהוא רוצה לקנות...רכב אולי"**, אולם בהמשך אישר כי השיחה והויכוח היו בעניינה של איה **"התחילו לדבר להתווכח... בגלל הסיפור שהיה... בגלל אחותי"** (עמוד 4 ש' 26-32 ועמוד 5 שורות 11-17).

בחקירתו הנוספת (ת/9ב') שוב מסר פרח גרסה דומה, על מפגש מקרי ועל שיחה רגילה שהתנהלה בינם לבין המנוח, ואז הם אמרו לו שהם רוצים לדבר איתו. עמיר והמנוח יצאו מהמכוניות בעוד הוא נשאר ברכב, ואז החל ביניהם ויכוח והם התחילו להתקוטט ובשלב זה ירד גם הוא מהרכב ושמע את המנוח מקלל את אחותו ואומר דברים לא מקובלים, והצטרף גם הוא לקטטה (עמודים 15-16).

בחקירה נוספת תיאר פרח כיצד דיבר המנוח סרה באחותו ובכך השפיל אותו, כשבתשובה לשאלה מה הבין מדברי המנוח ענה: **"מה זאת אומרת שאתה משפיל אותי וזה הוא היה מקלל ומדבר להשפיל אותך... ואחרי זה נכנסו מכות"** (ת/10 ב' עמוד 5 ש' 8-27).

23. בחקירתו בבית המשפט טען פרח לראשונה בצורה חד משמעית שהשיחה עם המנוח החלה על עניינים הקשורים למכירת רכב, כך שהמנוח רצה לקנות רכב ועמיר אמר לו **"בסדר, אני אמצא לך רכב"**, ויזכר כי אמירה זו היא בניגוד לגרסת עמיר על כך שדובר על מכירת רכבו שלו. פרח הוסיף כי לאחר מכן עמיר אמר למנוח שהוא רוצה לשוחח אתו ואמר **"אתה עושה טעות מסוימת, אנחנו קרובי משפחה"** (עמוד 144, בש' 20-21) ואז הוא יצא מהרכב והורה לו להישאר במקומו בזמן שהוא ידבר עם המנוח,

וכך עשה פרח עד שהבחין שמתרחשת קטטה ביניהם ואז יצא גם הוא "ישבתי בתוך הרכב, הסתכלתי במראה. לאחר מכן הוא אמר את המשפט... המשכתי להסתכל במראה וברגע שראיתי שמישהו נותן מכות לשני, ירדתי מהרכב.... התחלתי לתת מכות" (עמוד 164 שו' 17-26, ועמודים 158, 163, 165 שו' 1-15).

24. מסקנת הדברים היא כי המפגש בין הנאשמים למנוח היה מתוכנן ומה שעניין את הנאשמים היה נושא אחד בלבד - לוודא כי הקשר בינו לבין איה יסתיים. לא ניתן להאמין שעמיר רצה לפתע למכור את רכבו - בוודאי לא למנוח ה"שיכור והבלתי מוסרי" - כפי שתיאר אותו במילותיו שלו, וכל דברי הנאשמים אודות מכירת הרכב למנוח לא נועדו אלא כדי לתת למפגש כסות לגיטימית, ולצקת לו תוכן נוסף אשר ירחיק אותם מהנושא הרגיש והנפיץ הקשור "בכבודה של איה" ואולי גם מנכונות לבצע מעשים אלימים.

מה היה ברכבו של המנוח - ילדה קטנה או אלוהול ?

25. בעדותו בבית המשפט מסר עמיר שתגובת המנוח ודבריו על איה היו מעליבים ו"לא במקום" ואז החל יכוח, ולראשונה הוא טען כי בזמן שהמנוח ירד מהרכב והחל לקלל הוא ראה לידו "בקבוק אלוהול, לא יודע איזה סוג" (עמוד 65 שו' 28-30).

עוד טען עמיר (בניגוד לתשובתו לכתב האישום) שלמרות מצב כלי הרכב הקרובים מאד זה לזה ולמרות השיחה הערה בינו לבין המנוח, הוא לא שם לב ולא ראה אף אחד במושב לצדו גם לא את בתו הקטנה שישבה שם. עם זאת אלוהול שהיה ברכבו של המנוח מונח ליד ידית בלם היד (הנד-ברקס) הוא ראה גם ראה (עמודים 65,66 113-115). ברור כי לנוכח הראיות שצוינו לעיל אמירת הנאשם שלא הבחין בילדה אינה נכונה ואינה מבוססת מה שדרש הסבר מצדו:

"השו' ליפשיץ: תגיד לי, איפה, אתה חוזר כל הזמן על עניין האלוהול. איפה ראית את הבקבוק?

ת': בתוך הרכב.

השו' ליפשיץ: היו גם שתי בנות שם. איך ראית בקבוק ולא ראית שתי בנות?

ת': לא יודע, היה לידו איפה האמברקס, איך שאני מדבר איתו וירד ראיתי את הבקבוק שלו.

השו' ליפשיץ: אז בקבוק ראית ותינוקת וילדה בת 3 לא ראית?

ת': לא" (עמוד 68 שו' 19-26).

עמיר עומת גם עם העובדה שהדבר נאמר לראשונה רק בעדותו הגם שלטענתו מדובר בנושא חשוב, והוא הסביר כי לא רצה לדבר על כך, אך משיחות שקיים בכלא הבין שיש לכך חשיבות. ניכר היה שנושא שכרותו של המנוח היה חשוב עבור עמיר שחזר והדגיש אותו, ציין שכל יום המנוח היה שיכור, ואף הפנה לדו"ח הפתולוגי שבו צוין כי בגופו של המנוח נמצאו אחוזי אלוהול, אולם הסבר מדוע לא הזכיר זאת עד לעדות, לא היה בידו לתת (עמודים 114-117).

אדגיש, כי בניגוד לגרסת עמיר פרח דבק בתשובה שניתנה על ידו לכתב האישום, והודה כי הוא הבחין בילדה קטנה שיושבת ליד המנוח ולא אמר דבר לעניין אלכוהול שהיה ברכב המנוח. (ראו ת/8 ב' עמודים 4, 7 ו- 9; ת/9 עמוד 14).

לטעמי, דברי הנאשם 1 אודות שכרותו התמידית של המנוח והמצאות בקבוק האלכוהול ברכבו לצד התעקשותו שלא הבחין בביתו הפעוטה ברכב, נועדו גם הם כדי לעדן ולרכך את האירוע האלים שהתרחש, כך שמצד אחד ניתן יהיה להטיל חלק מהאחריות לאירוע גם על שכרותו של המנוח ועל התנהלותו, וגם להפחית במידת מה מהאכזריות שבה היכה את המנוח לעיני ילדתו קטנה (בהקשר זה גם בפרוטוקול עמוד 113 שו' 29-30).

תקיפת המנוח ע"י הנאשמים - המכות שקיבל המנוח

26. שני הנאשמים אישרו שלאחר השיחה בין עמיר למנוח כשהם בתוך הרכב, הם הזיזו את המכוניות ועמיר יצא לקראת המנוח כדי להמשיך ולדבר אתו על עניינה של איה.

עוד אישרו הנאשמים כי מי שהחל בתקיפה היה עמיר, לאחר שהמנוח העליב, קילל ופגע באיה ובבנות משפחה נוספות של הנאשמים.

הנאשמים תיארו את המכות שהיכו במנוח כקטטה בה השתתפו שלושתם, אשר כללה אגרופים ודחיפות גם מצדו של המנוח, וכן תיארו את מיקום המכות בגופו של המנוח בעיקר בגב ובבטן.

גרסת הנאשם 1

27. בחקירתו הראשונה במשטרה הסביר עמיר כיצד תקף את המנוח:

"ת: הרבצנו לו ואמרנו לו תתרחק... מהילדה

ש: איך הרבצתם לו?

ת: עם הידיים שלנו

ש: רק בידיים שלכם?

ת: (...מהנהן בראשו לחיוב)

...

ש: מה זאת אומרת הרבצתם לו דחפתם אותו... דחיפות או מה?

ת: לא אגרופים אבל אנחנו לא על מנת להגיע למצב שבו אנחנו נמצאים עכשיו אנחנו לא באנו... על מנת להרוג אנחנו לא רוצחים חס וחלילה אנחנו לא באנו על מנת להרוג אותו רק להרתיע

אותו שזו תתרחק...מהילדה..." (ת/ב' עמוד 5 שו' 7-21).

בשחזור שערך עמיר ת/ב' - הוא מסר שלאחר שפרח ירד מהרכב הוא נתן למנוח "בוקס בפנים ונפל על הכביש" והוא עצמו דחף אותו, והם יחד נתנו לו מכות ואגרופים בבטן:

"ש: אגרופים שאתה נתת לו באיזה מקום בגוף?

ת: פה פה

ש: ובן דוד שלך איפה?

ת: גם

ש: גם בבטן רק בבטן?

ת: כן כן בבטן ולא ראיתי איפה בדיוק אבל אני רק בבטן"

...

ש: ...כשנתתם לו מכות נתתם לו מכות עם מה?

ת: בידיים

ש: רק בידיים?

ת: כן מלין אחוז..."

(עמוד 8 שו' 23-38).

בחקירתו השניה של עמיר - ת/3 - הוא שלל שהיה תחת השפעת אלכוהול או סמים בזמן התקיפה, והסביר שלמרות שפרח הצטרף וסייע לו ולמרות שהמנוח ניסה לברוח הוא המשיך לתקוף אותו כיון שהמנוח "קילל ודיבר על בת הדוד שלי איה ועשה טעות עם בת דוד שלי וקילל את האחיות שלי ואמא שלי". בהמשך כשנשאל באיזה חלק בגוף הרביצו למנוח השיב כי זה היה על פלג הגוף התחתון בבטן, ברגליים ומהחזה ומטה, וכשנשאל על השפעתן של מכות כאלו על אזורים שונים בגוף, ענה:

"ש: האם אתה יודע מה יכול להיגרם לאדם אם אתה נותן לו מכה עם אבן בראש או בצלעות או בכל חלק אחר מגופו?

ת: אם זה בראש אתה יכול להיפצע ולשאלתך אם זאת מכה חזקה יכול לגרום לזעזוע מוח ולשאלתך אם המכה לבטן או לצלעות לא יודע מה יקרה לו ולשאלתך אם זה ליד את (צ"ל - אחת - ג.צ) היא תישבר לצלעות לא יודע מה יקרה." (שו' 115-118).

בחקירה נוספת ת/4- כשנשאל איך ואיפה תקפו את המנוח השיב שלא היכו בראשו או בפניו של המנוח אלא רק

בחלק התחתון שלהגוף : "תקפנו אותו רק בחלק תחתון לשאלתך תקפנו אותו בגב שלו ובבטן שלו ...
תקפנו אותו בבטן ובגב בגוף תחתון לא על מנת להרוג (הערת חוקר: העד מצביע לי על שני צידי הגוף
המקום שבו הוא תקף את המנוח וגם באזור הבטן והגב)" (עמוד 5 ש' 104-108. כל ההדגשות אינן
במקור - ג.צ.).

28ו. בעדותו בבית המשפט מסר הנאשם כי הוא החל להתווכח עם המנוח ולפתע התחיל ביניהם ריב :

ש: תסביר, מה זה ריב? ידיים?

ת: כן, מוויכוח התהפך לריב.

ש: מי התחיל? מי התחיל בידיים?

...

ת: אני

ש: ... מה עשית לו?

ת: דחפתי אותו. הוא דחף אותי בחזרה והתחלנו בידיים לריב.

...

ת: פרח עד הדקה הזאת הוא עדיין ברכב. התחלנו לריב, רבנו אחד, רבתי איתו. פתאום פרח ראה שיש
משהו לא טוב ויש תמונה לא במקום. ירד מהרכב והצטרף.

ש: ...איזה סוג מכות הלכו ביניכם?

ת: אגרופים ומכות. נתתי לו אגרוף, החזיר לי והחזרתי לו אגרופים.

...

ש: הוא נפל באיזה שהוא שלב?

ת: ...איך שירד פרח מהרכב, נפל, כן.

...

ת: מהמכות הוא נפל.

...

ש: יצא פרח מהרכב ומה עשה פרח כשהוא יצא?

ת: הצטרף כאילו בא לראות מה יש, ראה אותי שאני רב איתו והוא הצטרף לריב. רב, אני והוא רבנו איתו ביחד.

ש: במכות אתה מתכוון?

ת: כן.

ש: ואז הוא נפל?

ת: כן." (פרוטוקול 31.03.22 עמוד 66 שו' 13-33 ועמוד 67 שו' 1-21).

הנאשם 1 המשיך וסיפר כי הם רבו עם המנוח - כלומר הרביצו לו - אך זאת רק לכמה שניות וכשהוא נפל הם עזבו אותו, ואז הגיע אחיו של המנוח (עמודים 67 ו-69), אלא שבחקירה הנגדית אישר עמיר שרצף המכות נמשך גם לאחר שהמנוח כבר היה על הארץ:

ש: אני רואה כאן שאתה מרביץ בכוח כי הוא נורא מרגיז אותך, נכון? לא חשבת על שום דבר אחר?

ת: לא.

ש: לא היה לך אכפת מכלום בשלב הזה כי באמת הוא פגע לך בכבוד.

ת: היה אכפת לי, כן.

.....

ש: היה אכפת לך אז עשית משהו יותר עדין?

ת: לא.

...

ת: אני לא חס ושלום ירדתי... עם אקדח, ירדתי עם סכין, ירדתי עם נשק, ירדתי עם מקל, ירדתי עם משהו ביד. פשוט היה ריב...שראיתי אותו נפל על הרצפה, זהו, הפסקנו"

.....

ש: ...זה לא נכון מה שאתה אומר. גם כשהוא על הרצפה, אנחנו רואים אותך ממשיך (הכוונה ממשיך להכות-ג.צ).

ת: כן.

...

ש: מה שהפסיק את האירוע זה ההגעה של אח שלו, נכון?

ת: זה אח שלו, כן, אח שלו הגיע.

ש: נכון. עכשיו, כשאתה מכה אותו אתה באטרף, נכון? רואים את זה. אתה לא רואה בעיניים, נכון?

ת: נכון.

ש: וכשאתה נותן לו מכות אתה בוחר איפה לתת לו מכות?

ת: לא, חס ושלום

ש: פשוט נותן.

ת: כן. (עמוד 111 שו' 12-33).

הבאתי את הדברים במלואם מפיו של הנאשם משום שהם מלמדים על הלך רוחו בעת האירוע, כשהוא אישר שהיה במעין התקפת "אטרף" עד כדי כך "שלא ראה בעיניים", ויש להזכיר כי בעת הזו קם הסניגור והתנגד לשאלה ובעקבות זאת מיתן הנאשם את תשובתו וטען שלא הבין את משמעות המילה "אטרף". עם זאת אישר, כי המנוח הרגיז אותו ועצבן אותו מאד כך שהתחיל לתת לו מכות, והוא פשוט לא חשב על שום דבר וככל הנראה גם לא היה אכפת לו מכלום (עמודים 121-123).

291. גרסת נאשם 2 -

בחקירתו הראשונה במשטרה סיפר פרח כי בעקבות הקללות שקילל המנוח הם הלכו מכות בידיים, אגרופים ובעיטות ובוקסים לגב ולפנים (ת/7 ב' עמודים 5 ו-13). בשחזור ת/8 ב' - הסביר שהמכות היו "כאילו אגרוף ובעיטה ואגרוף על...הגב אגרוף על הפנים ובעיטה על הפנים" (עמוד 6 שו' 30-31), והם הפסיקו להכות לאחר שהמנוח נפל על הארץ (עמוד 10).

בחקירה השניה ת/9 ב' - פרח מסר שהוא ירד מהרכב ויחד עם עמיר נתן למנוח מכות ואגרופים והוא נפל (עמודים 17-19). לדבריו התקיפה נמשכה זמן קצר, והוא דחה את הטענה שהם הפעילו על המנוח כוח בלתי סביר שהוביל למותו. לדבריו זו היתה מריבה רגילה שבסופה המנוח ברח כשהוא במצב "בסדר רגיל".

בחקירה זו הוצג בפני פרח סרטון מצלמות הטיילת, והוא אישר את הנראה בו לרבות - את עמיר מכה באגרוף את פניו של המנוח; כיצד הוא עצמו נותן למנוח מכות באגרופים על גבו עד שהוא נפל על הארץ ליד המעקה; וכשהמנוח רצה לקום הם חזרו והרביצו לו ולא אפשרו זאת (עמודים 43-49).

בחקירה נוספת שנערכה לפרח ת/11 - הוא בחר לשמור על זכות השתיקה, אך טען כי הנאשמים לא נגעו

בראשו של המנוח והמכות כונו לעבר גבו בלבד (עמוד 3 ש' 12-16).

30. בעדותו בבית המשפט אישר פרח שהוא החל לתקוף את המנוח מיד כשירד מהרכב ולא פעל כדי להפריד בינו לבין עמיר (עמוד 164). לדבריו, הוא הכה את המנוח רק בידיים על הגב, החזה והבטן, וגם כשהמנוח נפל הם לא הפסיקו להכותו (עמודים 145 ו-158).

במהלך עדותו הוצג בפניו סרטון מצלמות הטיילת והנאשם אישר את המכות הנראות בו, אך הכחיש שהכה באגרופים את פניו של המנוח, כשדבריו בכל אותה עת המנוח המשיך לקלל אותם (עמודים 158, 166-167). פרח נשאל על כך שהוא המשיך להכות את המנוח גם כשהוא שכב על הקרקע ולאחר שאחיו מחסן כבר היה במקום, אך לדבריו בשלב זה הוא רק התכופף וצעק על המנוח (עמוד 168).

השימוש שעשה נאשם 1 באבן בזמן התקיפה

31. כפי שכבר קבעתי לעיל במהלך הצפייה בסרטון מצלמות הטיילת נראית היטב ידו של הנאשם 1 אוזחת באבן ומכה בגופו של המנוח מספר פעמים (3 או 4) בצד הגוף באזור מותן שמאל, ואף הסניגור בסיכומיו לא הכחיש עובדה זו. עם זאת אתייחס בקצרה להכחשתם הגורפת של הנאשמים בהקשר זה, על מנת להמחיש את חוסר מהימנותם גם בעניין זה.

32. עמיר הכחיש מכל וכל את השימוש באבן גם לאחר שצפה בסרטון;

כבר בחקירתו הראשונה ת/1- שלל עמיר החזקה או שימוש בכלי או חפץ כלשהו בזמן התקיפה "לא השתמשנו בשום דבר", והכאת המנוח היתה רק באמצעות הידיים **אגרופים וסטירות** (ת/1 עמוד 4 ש' 72, ת/1ב' עמוד 19 ש' 1-6).

גם בחקירתו השניה ת/3- המשיך עמיר להכחיש שימוש בכלי תקיפה, גם כשהחוקר עימת אותו עם חומר החקירה והסרטון בו הוא נראה מתכופף ומרים אבן ואחר כך מכה באמצעותה את המנוח (עמוד 2). הסברו של עמיר לכך היה: "... **אולי הנעל בית שלי השתחררה ולקחתי אותה. ואחר כך הלכתי אליהם היכן שהם רבים והמשכנו לתקוף אותו באגרופים**" (ת/3 עמוד 4 ש' 79-80). בהמשך החקירה הודה עמיר שיש **משהו** בידו הימנית בזמן שהוא תקף את המנוח, וכן אישר שראה "**משהו שעף**" הגם שלא ידע לומר מהו (עמוד 4).

בעדותו בבית המשפט גם לאחר שהוקרן בפניו סרטון מצלמות הטיילת, שוב טען שלא השתמש בכלי או חפץ באירוע, וכשעומת עם מעשיו בזמן התקיפה - הרמת האבן והכאת המנוח בעוצמה מספר פעמים עד שהאבן עפה מידו - השיב שאין לו מה להגיד אבל זה לא אבן "**לא יודע, אבל זה לא אבן. אולי קופסת סיגריות. הייתה לי גם קופסת סיגריות, אולי הקופסה של הסיגריות נפלה. כי היה לי מלא דברים בכיס**". (עמוד 120 ש' 31-32), הגם שברור היה גם לו שהוא לא היכה את המנוח בקופסת סיגריות (עמוד 121).

בהמשך נשאל שוב על התקיפה:

"ש: ...אני רואה שקודם כל אתה מכה אותו בפנים בהתחלה, נכון?"

עמוד 38

ת: כן.

...

ש: בהמשך אתה מכה אותו באגרופים בכל מיני חלקים של הגוף, נכון?

ת: כן.

ש: כשאתה אווז בחפץ הזה, אנחנו רואים שאתה מתמקד בצד שמאל של הגוף ואני וחברי כאן ספרנו לפחות 3 מכות עד שהאבן עפה ואתה ממשיך באותו מקום, נכון?

ת: נכון" (עמוד 121 שו' 19-31).

33. גרסתו של נאשם 2 בענין זה קצת שונה. בחקירתו במשטרה כשצפה בסרטון הטיילת אישר פרח שהוא רואה שעמיר מחזיק בידו אבן, והוא יחד עם עמיר מתכופפים מעל המנוח נותנים לו מכות ואגרופים בגב ואז "יש משהו שעף" וזוהי אבן (ת/9' עמוד 46 שו' 32), הגם שציין שהוא לא שם לב לכך בזמן אמת באירוע.

(ת/9' עמוד 48 שו' 4-5)

בעדותו בבית המשפט חזר פרח על כך שהוא לא ראה אבן בעת האירוע, וכשעימת אותו הפרקליט עם תשובותיו בחקירה (ת/9) השיב פרח שהוא אמר לחוקר רק "יכול להיות אבן", והוסיף שייתכן גם שזה משהו אחר "כמו משהו לבן, כמו נייר לדוגמא, יכול להיות חפיסת סיגריות", ודומה כי ברור היטב מניין נלקחה גרסה זו. (עמודים 169-172, הציטוט עמוד 172 שו' 11).

האם המנוח תקף את הנאשמים ?

גרסת נאשם 1 -

34. כבר בחקירתו הראשונה (ת/1) שלל עמיר פגיעה או פציעה שלו או של פרח "לא פגע בי באף מכה ממנו גם לא פגע בפרח" (ת/1 עמוד 5 שו' 107, ראו גם ת/1' עמוד 23).

למרות האמור, בעדותו בבימ"ש טען הנאשם כי המנוח החזיר מכות ע"י "דחיפות וכל מיני אגרופים" (עמוד 69 ש' 31), ובהמשך בחקירתו הנגדית הסביר כי המנוח בעצם לא הרביץ אלא רק הגיב לתקיפה, והוא חזר ושינה את גרסתו מספר פעמים כך שלא ניתן היה לקבל ממנו תשובה אחת חד משמעית, וניתן לראות את השינויים :

ש: .... מסרת שהמנוח תקף אותך ואתה קיבלת ממנו סטירות. נכון?

ת: כן

....

לא, לא אמרתי שאני נפגעת. אמרתי שהוא הגיב גם.

ש: הוא הרביץ לך?

ת: לא, לא אמרתי שהוא הרביץ לי.

....

ש: לא אמרת שגם הוא תקף אותך?

ת: הוא גם תקף, כן..... בהתחלה

...

ש: איך הוא תקף אותך?

ת: תקף, תקף אותי

השופטת ציגלר: איך תקף?

ת: אגרוף.

ש: נתן לך סטירה? אגרוף? בעיטה?....

ת: סטירה.... " (עמודים 128-129).

למרות זאת לעמיר לא היה כל הסבר איך בסרטון לא רואים דבר מכל אלו מצדו של המנוח.

גרסת נאשם 2

35. בחקירתו הראשונה (ת/ב') שלל פרח פציעה שלו או של עמיר במהלך התקיפה. כשאמר לו החוקר שהמנוח לא הצליח להגיב בזמן שהותקף על ידם - השיב שאינו יודע מה קרה לו (עמודים 20-21, ראו גם בחקירתו השנייה -ת/ב' עמוד 33 שו' 33).

בעדות בביהמ"ש - טען שכשהמנוח נפל על הקרקע הוא החל לבעוט ברגליו "נותן לי מכות עם הרגל שלו" אך הוא לא נפגע (עמוד 158 הציטוט בשו' 25, וגם בעמודים 163-165, שם מתאר פרח כיצד ראה איך אדם אחד מכה את השני וירד כדי לסייע לבן דודו).

הגעת מחסן אחי המנוח לזירה והמרדף של הנאשמים אחר המנוח

36. על הגעתו של אחי המנוח לזירה, על השיח שהתנהל עמו ועל השאלה האם רדפו הנאשמים אחר המנוח שברח, לא התקבלו מהנאשמים תשובות אחידות.

גרסת נאשם 1

בחקירה הראשונה מסר עמיר כי תוך כדי שהוא ופרח היכו את המנוח והוא נפל על הארץ, הגיע במקרה למקום אחיו מחסן שגם הוא שתיין כמו המנוח "**במקרה, אחיו גם כמוהם הם שותים ביחד שם כנראה היה שם במקרה או סתם עבר בדרך לשאלתך אני לא התקשרתי למחאסן...**" (ת/1 עמוד 3 ועמוד 4 ש' 85-87).

בהמשך החקירות אישר עמיר כי הוא דחף את האח תוך שהסביר לו מדוע הם מכים את המנוח, וכשהוצג לו הסרטון בו הוא נראה דוחף את מחסן הסביר שהדחיפה נועדה להבהיר לאח שעליו לדבר עם המנוח כדי שיתרחק מאיה "**כל אחד היה עושה זאת, תחשוב אתה (החוקר) היה קורה לך דבר כזה שמהו מתעסק עם אחותך או עם הבת שלך או עם קרובת משפחתך. הוא בן אדם ידוע שהוא אלכוהוליסט כל בכפר מכירים אותו שהוא אדם "אזער"**" (ת/4 (עמוד 6 ש' 121-123).

בעדותו בבית המשפט מסר עמיר כמה הסברים לסיבת התקיפה של מחסן, ובין היתר הודה שהוא היה עצבני מאד והוציא את עצביו גם על האח, לא רק בגלל שזה הגיע והפריע לו, אלא כי הוא חש שפגעו בכבודו וקיללו את אחותו (עמודים 124-126, במיוחד בעמוד 125 ש' 1-23).

37. באשר למרדף אחר המנוח מסר עמיר בחקירה הראשונה ת/1 כי הריצה אחר המנוח היתה כדי "**לראות מה יש לו...**" (ש' 43 עמ' 3), והם המשיכו ונכנסו אחרי המנוח לתוך מטע הזיתים, 2-3 מטרים פנימה, ומשלא מצאו אותו יצאו ועלו בחזרה לטיילת. עמיר ציין שהם לא ראו לאן פנה המנוח בתוך המטע והוא גם לא ראה אנשים נוספים במקום. מדברי עמיר עלה שהיו למרדף אחר המנוח מספר סיבות: לראות למה ברח המנוח; להגיד לו שהם רק רצו להרתיע אותו ולא להרביץ לו (הערת המתמלל: ניתן לתרגם גם כלהרוג אותו); כדי להגיד לו שוב שלא יתקרב לבחורה; וגם כי הם חשבו שקרה לו משהו כי הוא ברח(ת/1 עמודים 14 ו-22, ת/1 עמוד 5 שורות 98-99)

הנאשם המשיך והסביר:

"ת': רצינו לראות אותו

...

ת': לראות אם קרה לו משהו לא רצינו לפגוע בו

ש': מה זאת...אומרת אתה חושב שאולי קרה לו משהו? אתה אומר שהשתמשתם רק בידיים שלכם

ת': השתמשנו רק בידיים שלנו אבל חשבתי שקרה לו...משהו דאגתי לו

ש': אבל אתה אומר שהשתמשת רק בידיים מה יקרה לו?

ת': כשהוא ברח אל כיוון היער חשבתי שקרה...לו משהו דאגתי לו

...

ת': דאגנו לו.

(ת/ב' עמוד 21 שו' 29-40) .

בעת השחזור (ת/ב' 2) הסביר עמיר שהוא רדף אחרי המנוח כדי לבדוק "מה קרה לו כי בן אדם נורמאלי לא בורח" (עמוד 9 שו' 27). עמיר הצביע בפני החוקרים מהיכן נכנס למטע ועד היכן הגיע - העץ השלישי - כשלדבריו לאחר שהם לא מצאו את המנוח הם חזרו על עקבותיהם לרכב (עמ' 11) .

לשאלה מדוע המשיכו לרדוף אחרי המנוח השיב הנאשם:

"ת': אני רציתי לראות אותו

ש': למה?

ת': אם קרה לו משהו אם חס וחלילה יש אני לא יודע פחדתי עליו

...

ש': מה מה זה לדאוג לו?

ת': לראות אותו לדאוג לו..

ש': ממה?

...

ת': למה ברח?...?

ש': נתתם לו מכות מה...זה למה ברח

ת': נתתי לו מכות אני ובן דוד שלי בגלל להרתיע אותו

...

ש':...אני שואל למה רדפתם אחריו

ת': רצינו לראות אותו

...

ש': למה?

ת': לדבר איתו להגיד לו זהו די תתרחק מהבת

ש': לא מספיק המכות?

ת': לא חס וחלילה...לא רצינו לתת לו עוד מכות הגענו לפה בגלל להגיד לו אחד שתיים שלוש זהו תתרחק מהבת אנחנו לא...רוצים להגדיל את הסיפור"

(עמוד 11 שו' 39 ועמוד 12).

בחקירתו השניה ת/3- שוב מסר עמיר שרדף אחר המנוח כדי לדבר איתו ולהרגיע את העניין ושלא ידבר יותר עם הבנות (עמ' 2). לראשונה בחקירה זו במהלך הצפייה בסרטון סיפר עמיר שהוא נתלה על רכב הגרר ואמר לנהג להוריד אותו למטה, וכשראה את המנוח "מדלג" מעל הגדר, הוא נכנס אחריו מאותו כיוון.

עמיר נשאל מדוע יצא מהמטע ולא המשיך לחפש את המנוח - שאולי היה פצוע וזקוק לעזרה - ולדבריו כיון שהמנוח נעלם והם לא ראו אותו יותר הם חזרו על עקבותיהם (עמודים 5-6). דברים דומים מסר עמיר גם בחקירה ת/4 - כשהסביר שהם יצאו מהמטע בהליכה רגילה ללא שום פחד שו' 87-83). עוד בחקירה זו נשאל עמיר על הפלת התמרור בצומת על רכבו של סעיד נסראלדין ועל כך שפרח הרים אבן, והוא השיב שלא שם לב להרמת האבן ואינו יודע איך נשבר החלון ברכב, הגם שהוא זה שהפיל את התמרור (עמוד 5). (ראו גם ת/4- בה התייחס עמיר להרמת האבן ע"י פרח וזריקתה לצד, כדבר המעיד שלא היתה להם כוונה להרביץ למנוח).

38. בעדותו בבית המשפט (31.3.22) בעת שצפה בסרטון הסביר עמיר כי אחיו של המנוח אמר לו **"בוא נסגור את זה ביננו". הלכנו אחריו בגלל לקרוא לו שיחזור שנדבר איתו שזהו. קרה מה שקרה** (עמוד 74 שו' 15-13), וכיון שהוא ראה שאחיו לא חוזר ביקש מהם שילכו יביאו אותו **"אח של המנוח אומר לנו, קורא לו שיחזור, אומר לנו תלכו להביא אותו והוא לא יוצא"** (עמוד 76 שו' 2-1, עמודים 74-75).

עמיר עומת עם העובדה שבחקירותיו במשטרה לא סיפר דבר על כך שאחיו של המנוח הוא זה שביקש מהנאשמים להחזיר את אחיו, וגם על כך שמחסן כלל לא נחקר על האפשרות הזו אך הוא עמד על כך שהמרדף היה לבקשת האח, ולכל היתר לא היה לו הסבר של ממש (עמודים 126-128).

עמיר נחקר גם על התמרור שהפיל בדרכו בעת שרדף אחר המנוח, והסביר שהדבר היה כיון שהוא החליק, נשען על העמוד ונעזר בו אך העמוד נפל על הרכב (עמודים 76 ו-134).

נושא נוסף אליו נדרש עמיר קשור בעדותו של נהג הגרר, ששמע אותו ואת פרח אומרים שהמנוח **"די, קיבל את מה שמגיע לו ושהוא מדמם"**. עמיר הכחיש את הדברים הללו וטען שלא נאמרו, אולם גם במקרה זה לא היה לו כל הסבר מדוע לא הטיח בנהג הגרר שהדברים אינם נכונים והוא משקר (עמודים 135-136).

יתרה מכך, בסיכומי ההגנה אישר ב"כ הנאשמים את דברי נהג הגרר בהקשר לאמירה "קיבל מה שמגיע לו" ו"הבן אדם מדמם", באופן השולל מכל וכל את גרסתו של עמיר בהקשר זה (סעיפים 57 ו-107 לסיכומים).

39. גרסת נאשם 2

כבר בחקירתו הראשונה במשטרה ת/ב'7- מסר פרח שאינו יודע איך הגיע אחי המנוח למקום, אולם כשהגיע "והתחיל להרגיע אותנו ולהגיד לנו תגידו לי מה הוא עשה אני...אדבר עם אבא שלי תגידו לי מה הוא עשה אני אדבר איתו אני אדבר עם אבא שלי שישבור לו את הראש" (עמוד 13 ש' 38-40 ועמוד 14 ש' 1-2. ראו גם ת/10 עמ' 3 ות/10 עמודים 5-6). בהמשך חקירותיו סיפר כי תוך כדי שעמיר דחף את מחסן והסביר לו מה קרה ומדוע הם תוקפים את המנוח, קם המנוח וברח מהמקום.

באשר למרדף אחר המנוח הרי שבחקירה הראשונה ת/ב'7 - הסביר פרח כי לאחר שהמנוח ברח הם הלכו אחריו כדי לראות מה יש לו ולמה ברח, וראו אותו נכנס למטע הזיתים. הם נכנסו פנימה כשני מטר, לא ראו אותו ויצאו בחזרה (עמודים 14-15).

בשחזור ת/ב'8- ציין פרח כי המנוח רץ משום שחשב שרוצים להרביץ לו עוד יותר, אם כי הם רק רצו לראות מה איתו (עמודים 6-7). פרח הצביע בפני החוקרים על מקום כניסתו של המנוח למטע ועד להיכן הם נכנסו אחריו משום שחשבו שהוא רוצה להסתתר: "הגענו לראות מה איתו למה הוא נעצר ככה בוא קח...את הילדה שלך בוא דבר עם אח שלך נגיד לאבא שלך", ובהמשך "שנדבר איתו ולא נרביץ לו עוד", והדגיש שלא היה בכוונתם להמשיך ולהרביץ לו (עמוד 8 ש' 28-32, וגם בעמוד 11 ש' 4-5).

בחקירה השניה ת/ב'9- פרח הודה שהוא רץ בעקבות המנוח כדי להרביץ לו אולם החליט לשוב על עקבותיו במעלה הכביש המסתעף. רק כשראה את עמיר עולה על רכב הגרר הוא שינה את הכיוון ורץ בעקבותיו (עמודים 67-68). לאחר שעצרו נהג הגרר שאל מה קרה אך הם לא ענו לו: "...המשכנו לשתוק הוא החל להגיד לנו בוא ספרו לי מה קרה ותגידו מה קרה ולא יודע מה אז המשכנו לשתוק נכנסתי לאדמה הסתכלתי לא ראיתי את נגיב אז חזרתי בחזרה עלינו לרכב וחזרנו הביתה...". פרח הוסיף כי באותו זמן הוא ועמיר אמרו אחד לשני לבדוק היכן המנוח אך הם לא ראו אותו (עמוד 22 ש' 28-33).

כשהוצג סרטון התקיפה בפני פרח, הוא נזכר ואישר כי במהלך הריצה אחר המנוח הוא הרים אבן מהרצפה, ואף הבחין בעמיר שרץ אחריו והפיל את התמרור על רכבו של סעיד (עמ' 50-52), אך לדבריו בהמשך הדרך ועוד לפני שנכנס למטע הוא זרק את האבן.

לשאלה מדוע הרים את האבן בזמן המרדף אחר המנוח השיב פרח מספר תשובות, ובין היתר שהוא לא שם לב לעצמו כשהרים את האבן; כי הוא רצה לזרוק אותה על המנוח שהיה רחוק ממנו; וגם שהוא רצה להרביץ למנוח אך זרק את האבן הצידה וחזר על עקבותיו:

"ש:...רדפת אחריו וירדת להרביץ לו באבן מה הייתה המטרה שלך להרביץ לו באבן"

ת: מה זאת אומרת מה הייתה המטרה

ש: למה שתריבץ לו באבן

ת: כי בגלל מה שהוא עשה... הטריד את אחותי " (עמוד 70).

יחד עם זאת טען גם שהוא לא התכוון להרביץ למנוח אלא רק להצטרף אל עמיר ולנהג הגרר ולראות מה הם מתכוונים לעשות (עמודים 71-72).

בחקירה נוספת ת/10ב'- אישר פרח שרק הוא, עמיר ונהג הגרר נכנסו לתוך המטע בעקבות המנוח ומטרתם הייתה להחזיר את המנוח לאחיו כדי להגיע אתו להבנות, להשלים אתו ולא לערב את המשטרה וחזר והכחיש שהיה בכוונתם לתפוס אותו ולהמשיך להכותו. (עמוד 6 ועמודים 31-32),

40. בעדותו בבית המשפט מסר פרח לראשונה שבזמן בריחתו של המנוח וכשהגיע לגדר המטע, הוא עמד שם והחל לקלל אותו מלמטה "אני אעשה לאמא שלך, אני אעשה לאחותך", וזו הייתה הסיבה שהרים את האבן ורץ בעקבותיו. בהמשך הוא ראה את המנוח קופץ מעל הגדר שגובהה כ- 2 מטר, ואז הגיע עמיר וביקש ממנו לזרוק את האבן, וכך עשה וחזר על עקבותיו עד שראה את עמיר על הגרר ורץ בעקבותיהם (עמודים 146 ש' 30-33 ו-147 ש' 18-28): "ברגע שהתחיל לקלל אותי, מספיק את המכות שהוא קיבל, הוא צריך לסתום. הוא צריך לבוא להתנצל. והוא התחיל לקלל אותי 'אני אעשה ככה לאחותך, אני אעשה ככה' והיו שם אנשים אחרים, אני נלחצתי ממנו, מהדברים שהוא אמר ולאחר מכן רדפתי אחריו" ובהמשך אמר שלקח את האבן כדי לזרוק אותה על המנוח מרחוק וכדי להפחיד את המנוח (עמוד 159, הציטוט בשו' 5-8).

ובהמשך:

"ש: זאת אומרת הסיפור של האבן היה רק לצורך ההפחדה? ת: ורציתי לזרוק אותה עליו. לזרוק את האבן עליו. ש': אתה רצית לפגוע בו עם האבן? ת': אני בזמנים האלה לא ידעתי שהאבן גורמת לנזק ש': זאת אומרת היום את מבין? ת': היום לאחר מה שאירע איתנו יכול להיות אם מישהו יבוא ידחוף אותי, ייתכן שאני אפול ואני אמות". .... ש': אם אתה פוגע במישהו עם אבן, אתה צריך לצפות שייגרם לו נזק מאוד מאוד רציני ויכול לגרום למוות, נכון? ת': בזמנים ההם לא ידעתי. .... ת': אני לא התכוונתי לזרוק את האבן לגוף שלו. אני רציתי לזרוק את האבן לכיוונו. ש': שאלתי אם אתה ידעת שזה מסוכן? עזוב מה רצית. ת': כל דבר מסוכן, אפילו הקטטה זה מסוכן. ... ת': לא ציפיתי לדבר הזה. .. ת': לא ידעתי, אם הייתי ידוע לא הייתי זורק אבן." (שו' 1-31 עמ' 160)

במהלך חקירתו הוסיף פרח שהנאשמים נכנסו לתוך המטע וקראו בשמו של המנוח שיחזור וידבר עם אחיו כדי שהוא יטפל בעניין, וגם כדי שהעניינים לא יתלקחו והדבר יגיע למשטרה, ומשום שהוא חשב על העתיד שלו ועל רצונו להתגייס למשטרה והבין שהאירוע יכול להזיק לו (עמ' 148).

סיכום ביניים נוסף ומסקנות - האירוע האלים והמרדף אחר המנוח

41. צירוף עדויותיהם של הנאשמים מעלה כי הם הגיעו למפגש בטיילת במטרה אחת ויחידה - להבהיר למנוח שהקשר שלו עם איה פסול וחייב להסתיים. כאמור לעיל, אינני מקבלת את טענתם כי התנהל שיח כלשהו לגבי מכירת הרכב, שכן הדבר לא עלה מיד בחקירותיהם הראשונות - שם דובר רק על עניינה של איה - אלא כהתפתחות שבה ניסו הנאשמים לשוות למפגש מעין 'תוכן עסקי' ולא רק מפגש של 'אזהרה והתרעה'. לא ניתן גם להאמין שעמיר החליט לפתע באותו יום למכור את רכבו או כי הוא והמנוח סיכמו על המכירה, אך לא סיכמו שום פרטים ענייניים נוספים.

עוד ניתן לקבוע, כי השיח בין הצדדים בתוך הרכב לא הניח את דעתו של עמיר, והירידה מכלי הרכב נועדה להבהיר למנוח בצורה חדה וברורה יותר מה עליו לעשות, כששניות ספורות אחרי שהמנוח יצא מהרכב עמיר התנפל עליו ונתן לו אגרוף בפניו והטיח אותו בחוזקה על הרכב. אציין, כי הנאשמים חזרו וטענו שכל מטרתם היתה רק לדבר עם המנוח, ואם אכן כך הדבר מדוע היה צורך לדבר עמו מחוץ לרכב, ומה אפשר היה להבהיר בשיחה בחוץ שלא ניתן להבהיר בתוך הרכב כשעומדים צמודים חלון מול חלון. לטעמי התשובה ברורה, ועמיר רצה להזהיר את המנוח ולהראות לו מה יכול לקרות במפגש ביניהם פנים מול פנים, ולמרות שהבין שהמפגש עלול לגלוש לאלימות, הוא לא נמנע מכך ולא הסתפק בשיחה שכבר התקיימה בין הצדדים בתוך הרכב.

אין לדעת מה בדיוק היתה תגובתו של המנוח לדברים ששמע מפי עמיר האם ומתי בדיוק נאמרו המילים שיוחסו לו, אולם גרסת הנאשמים היא שהוא לא שיתף עמם פעולה, הוא קילל את בנות משפחתם ואמר על איה מילים קשות שהכעיסו והרגיזו אותם מאד. יש לדחות בהקשר זה את גרסתו של עמיר באשר לאלכוהול **שראה** ברכבו של המנוח ולילדה הקטנה שאותה **לא ראה** - ואני סבורה שהאמירות הללו נועדו כדי להעצים את התנהגותו של המנוח ואולי לנסות ולהסביר את פרץ האלימות שבו נקט עמיר. עם זאת, אין זה משנה אם הגורם לכעס נעוץ בתגובתו של המנוח או שזו היתה מטרתו של עמיר מלכתחילה, כיוון שלא חלפו שניות ספורות מרגע היציאה מכלי הרכב עד שהמנוח הותקף. אציין שעמיר יצא לבדו מהרכב ואמר לפרח להמתין לו, והדבר מלמד על הבנתו את הפוטנציאל הנפיץ של המפגש וגם עד כמה היה בטוח ביכולתו להבהיר למנוח שאל לו לחזר אחרי איה (בוודאי על רקע היתרון הפיזי הברור שהיה לו על פני המנוח - פרוטוקול מיום 31.3.22 עמוד 119).

עם זאת, מרגע שעמיר החל לתקוף את המנוח הצטרף אליו פרח ללא שהיות, והשניים היכו את המנוח מכות קשות - דחיפות, אגרופים ובעיטות - כשהוא אך מתגונן מפניהם ואינו משיב במכות. יש לדחות מכל וכל את גרסת הנאשמים אודות קטטה הדדית או מכות שהכה המנוח.

הנאשמים לא הרפו מהמנוח גם כשניסה לברוח מפניהם, כבר בשלב הראשון בטיילת. הם רדפו אחריו כשעמיר מחזיק אבן בידו, הם הפילו אותו לארץ, לא אפשרו לו לקום ולהימלט, ובעודו מוטל על הקרקע עמיר הכה בו מספר מכות בעזרת האבן בצד השמאלי של גופו באזור המותן, וכשהאבן עפה מידו הוא המשיך ובעט בו ונתן לו עוד אגרופים שכולם היו מכוונים לאותו מקום בגוף, בעוד פרח חובט במנוח השכוב על הקרקע ובוועט בו בצורה קשה. אין לקבל את טענת הנאשמים כי הם חדלו להכות את המנוח לאחר שהוא שכב על הארץ. הם גם לא חדלו מכך בעת שהגיע אחי המנוח למקום וניסה למנוע מהם את המשך המכות, בשעה שעמיר בכעסו דחף אותו משם בצורה מאיימת ולא איפשר לו להתקרב למנוח ואילו פרח המשיך לחבט במנוח שהיה חסר אונים על

הארץ.

גם גרסת הנאשמים על מטרת המרדף אחר המנוח אינה יכולה להתקבל;

לאחר בריחת המנוח הנאשמים יצאו בעקבותיו. אמנם הם דיברו עם אחיו שניסה להניא אותם מכך, אולם ניתן לראות את נחישותם להשיג את המנוח, כך שפרח רץ ומרים אבן שבכוונתו להשליך עליו ועמיר בעקבותיו בפרץ אנרגיה מפיל בדרכו תמרור ושובר חלון של רכב אקראי שעמד במקום, ואחר כך הוא קופץ ועולה על רכב הגרר שעבר שם במטרה לקצר את המרחק בינו לבין המנוח. גרסת הנאשמים על כך שאחי המנוח ביקש מהם להחזירו, או שהם רצו לדבר אתו כדי "לסגור" את האירוע אינה אמינה ואינה מתיישבת עם מעשיהם.

הנאשמים יחד עם נהג הגרר נכנסו למטע לחפש אחר המנוח וקראו בשמו אך הוא לא ענה, ותוך זמן קצר משלא מצאו אותו הם יצאו משם וחזרו לרכבם. בהקשר זה מהימנים עלי דברי נהג הגרר שלא רק שמע אותם קוראים בשמו של נג'יב המנוח, אלא גם שמע אותם אומרים שהוא קיבל את מה שמגיע לו, וכן שהוא מדמם ופצוע וכדאי שיברחו, דברים שאושרו ע"י בא כוחם בסיכומיו.

יציאת המנוח ממטע הזיתים - הטיפול הרפואי וקביעת המוות

ז.

עדות סארה ספדי (בפרוטוקול נרשם שמה "שרה") ועדויות נוספות

1ז. סארה מסרה עדות במשטרה ביום 2.7.20 והתבקשה לשחזר את האירוע במקום ההתרחשות, והיא העידה על כך לפנינו ביום 02.03.21 (ת/186 ות/186 א' דיסק השחזור).

מעדותה עולה כי היא נסעה בכביש התחתון (המקביל לכביש הטיילת) כשלפתע הבחינה במנוח שוכב 'זרוק' בצד הדרך, עצרה את רכבה וניגשה אליו יחד עם אחותה ג'אנה ספדי. לדברי העדה פניו של המנוח היו לכיוון הכביש, היא סובבה אותו לאט והניחה את ראשו על ידה, שאלה אותו "מי אתה" והוא אמר לה "הרביצו לי" (בערבית) והצביע בידו לכיוון מטע הזיתים. העדה הסתכלה מיד לאותו כיוון וראתה כמה רגליים רצות במעלה המטע (הכוונה לכיוון כביש הטיילת- ג.צ) ושמעה את הרצים "מקללים אותו ואומרים קדימה רוצו. כאילו, רוצו רוצו". העדה נשאלה האם הבחינה בפרטי לבוש או פרט מזהה אחר של הרצים, אך היא לא ידעה למסור שום פרטים משמעותיים על כך (ת/186 עמודים 5-6, וגם עמוד 2 שורות 36-39 ועמוד 3 שורה 2, וכן עמוד 41 לפרוטוקול שורות 1, 11-13).

בחקירה הנגדית ציינה העדה כי אותם אלו שרצו בין עצי הזיתים היו בקרבת הכביש בו נמצא המנוח, אולם היא לא ידעה להגיד כמה אנשים היו שם, העריכה כי זה יותר מאדם אחד והניחה שאותם אנשים קשורים למה שקרה למנוח (פרוטוקול עמודים 45-47).

העדה המשיכה וסיפרה כי המנוח אמר לה שהוא "נשרף מבפנים" וביקש ממנה בקול כבד לתת לו מים. לאחר מכן וידאה העדה שהוזמן אמבולנס והיא עצמה נסעה משם כדי להזעיק רופא.

בעדותה תיארה סארה את מצבו של המנוח כמי שהיה צהוב וקר, וכשהפכה אותו ראתה שהעין שלו סגולה ו"הלבן של העין שלו אדום" (פרוטוקול עמוד 40 שורה 32), ובשחזור מסרה "עין אחת הייתה בצבע סגול סגול סגול והלבן של העיניים שלו היה דם לא היה לבן עיניים והוא היה בצבע צהוב והוא דיבר כמו מישהו שמת" (עמוד 5 שורות 7-9).

במהלך עדותה הוצג בפני סארה סרטון השחזור שנעשה עמה (ת/186א), ובו הצביעה והסבירה היכן היתה עם המנוח ולאן הסתכלה כששמעה את הקולות והקללות של אלו שרצו במטע, והיא חזרה על כך שלא ראתה כמעט דבר וגם לא יכלה לשמוע מה בדיוק נאמר. אציין, כי בביקור במקום (ת/193) התרשמתי שממקום עמידתה אכן נראית תמונה חלקית בלבד, שכן ענפי העצים מסתירים את תוואי השטח וניתן להבחין רק בחלק מהקטעים שבין העצים.

2ז. ג'אנה ספדי, אחותה של סארה, נסעה אתה ברכב באותו זמן, ואף היא מסרה עדות על מה שראתה ושחזרה את הגעתן למקום (ת/187 הודעת ג'אנה ספדי מיום 28.06.20 הוגשה בהסכמה וכך גם השחזור שבוצע עמה - ת/187 + ת/188. וראו פרוטוקול מיום 2.3.21 עמודים 49-50).

בהודעתה מסרה ג'אנה כי ראתה את המנוח שוכב על הרצפה "ראיתי את העיניים שלו היה אדום אדום אדום אדום והייתה כאן שריטה מתחת לעין שלו... ראיתי שהראש שלו נפוח קצת וראיתי את היד שלו שהיתה שרוטה..." (ת/188 עמוד 2). המראה הבהיל אותה והיא התחילה לבכות ושתייה שמעו "שני אנשים שרצים למעלה" שקיללו ואמרו "רוץ רוץ" (תמלול עמוד 3 שורה 5). לאחר זמן וכשהגיעו אנשים נוספים עזבו היא ואחותה את המקום.

3ז. סאמר סעידה תושב פקיעין שעבר בכביש יחד עם חברו אמל אברהים, עצר במקום לאחר שהבחין במספר בנות מבוהלות שהצביעו על המנוח. הוא ניגש אליו וראה שהוא חבול בפנים ובראש "ראיתי בפנים שלו ובראש מלא חבלות ראיתי שיש חבלה בעין שלו... בקיצור היה עם סימני חבלות קשים בפנים ובראש לא ראיתי שאר הגוף כי היה עם בגדים". העד שמע את המנוח מבקש שלא יעזבו אותו, והוא עצמו התקשר למד"א להודיע על האירוע ונשאר עד שהגיע האמבולנס שטיפל במנוח.

העד הוסיף כי שמע במקום את הבנות מדברות על כך "שהם ברחו לכיוון ההר" אולם לא ידע לומר שום פרטים נוספים על כך (הודעה ת/152 מיום 02.07.20 שהתקבלה בהסכמה).

4ז. סביולה והדיל פלאח בני זוג שעברו במקרה במקום, הבחינו במנוח וסייעו להחזיקו עד שהגיע אמבולנס. לדברי סביולה הוא ראה פגיעות בפניו ובראשו של המנוח, הוא לא דיבר, התקשה לנשום ונראה היה שמצבו קשה מאוד.

אשתו ציינה שהמנוח נראה מטושטש, סבל מכאבים וביקש מים, והיא הבחינה במעט דימום יבש מאחורי האוזן שלו ושפשופים במרפק (ההודעות ת/148 ו- ת/149 - הוגשו בהסכמה).

5ז. ספי אבו חמיד מסר כי עבר במקום ובדרכו ראה את המנוח שוכב על הכביש ובקושי זז, והבחין בחבלות בראשו של המנוח שנראו כפצעים עם דימום יבש, דם יבש היה גם באף והמטומות בצבע כחול מסביב לעיני המנוח. ספי אחז במנוח עד שהגיע חובש מד"א שטיפל בו והנשים אותו, והוא תיאר את הטיפול שקיבל המנוח בשטח באמבולנס ועד שהגיעה ניידת טיפול נמרץ (ת/126 הודעה שהוגשה בהסכמה).

6ז. מחסן אחיו של המנוח הגיע אף הוא למקום וראה את אחיו שוכב ופניו נפוחים והוא לא הצליח לדבר אתו. מחסן חיכה עד שהגיע האמבולנס שלקח את המנוח לבית החולים.

7ז. מוחסן ח'טיב נהג הגרר (שעדותו נדונה לעיל), שחזר למטע לחפש אחר "נג'יב הפצוע" (שרק שמו ועובדת פציעתו היו ידועים לו) יחד עם ואל עבדאללה, ולאחר מספר דקות שמע קריאות וצעקות של נשים. מבין העצים הוא הבחין באדם פצוע שוכב על הכביש התחתון קישר בין הדברים ורץ החוצה (פרוטוקול מיום 2.3.21 עמוד 54). העד יצא מהמטע בריצה ונסע בפראות לכביש התחתון ורק שם זיהה את המנוח כאדם המוכר לו מכיסרא. לדבריו, המנוח שכב על צדו, התפתל מכאבים, התקשה מאד לנשום, אמר שקר לו ועל פניו ניכרו חבלות רבות "**הפנים שלו היו הרוסות... סימנים בכל הפנים... מתחת לעין שלו כאן הראש שלו המצב שלו לא היה טוב**" והוא הבחין כי גם בראש מאחור היה דימום (ת/189 ב' עמוד 14 שורות 40-32). העד הציע למנוח מים ואחרי כעשר דקות הגיעו למקום חובש ואמבולנס והם החלו לטפל בו ולא אפשרו עוד להתקרב אליו.

8ז. בהקשר זה נחקרו עדים נוספים שהיו במקום וכולם מסרו פרטים דומים אודות מצבו הקשה של המנוח, הפגיעות הניכרות בפניו, הכאבים מהם סבל, והטיפול הרפואי לו נזקק מידי חובשי מד"א וניידת טיפול נמרץ. כך מהדי נסר אלדין (ת/169); ואיל עבדאללה (ת/157); פלאח אלמן (ת/159); וסים עבדאללה (ת/152); רחיב שקור (ת/160); סאלח נסר אלדין (ת/153) - כל ההודעות הללו הוגשו בהסכמה וללא חקירה נגדית.

למען שלמות התמונה אציין כי חלק מעדים אחרונים אלו העידו גם שסמוך לאחר שעזבו את המקום בו שכב המנוח הם פגשו באזור את הנאשם 1 שעבר ברכבו עם אמו. וסים עבדאללה מסר כי אמו של נאשם 1 שאלה אותו מה קרה והוא סיפר שהייתה קטטה וזרקו משהו ברחוב; סאלח נסר אלדין מסר כי מספר דקות לאחר המפגש הזה עמירה התקשר אליו ושאל אותו מה קרה, וכעבור כ- 10 דקות שוב התקשר ואמר לו שהוא זה שרב עם נג'יב המנוח כי "**נג'יב קילל את אחותי**" אך לא פירט מעבר לכך. סאלח הוסיף שהוא והנאשם 1 חברים טובים, ולכן הנאשם 1 התקשר אליו עוד מספר פעמים לאחר מכן והם גם התכתבו בוואטסאפ ושלחו כ- 7 או 8 הודעות בהן התעניין עמיר במצבו של המנוח "**בגלל שעמיר אמר לי כי הוא זה שרב עם נג'יב ורצה לדעת מה מצבו**". עוד מסר סאלח כי הוא מחק 4 או 5 הודעות וואטסאפ ששלח לעמיר משום שפחד בגלל אירוע הרצח, ובאחת מהן כתב לעמיר "למה עשית ככה" ולמה הרס לעצמו את החיים (ת/153).

הטיפול הרפואי שקיבל המנוח כששכב בצד הדרך מחוץ למטע הזיתים

9ז. אמל אברהמים, מתנדב במד"א, הגיע לזירת האירוע במקרה יחד עם חברו סאמר סעידה והזעיק עזרה. אמל הבחין במנוח שוכב על הכביש והוא נראה בעיניו כמי שנפל או קיבל מכות. אמל התקשר למשטרה, הזמין ניידת טיפול נמרץ והתקשר לחברו הפרמדיק רשיד נסר אלדין וביקש ממנו להגיע למקום עם ציוד רפואי. אמל זיהה את המנוח ושאל אותו מה קרה אך המנוח רק גנח מכאבים וביקש עזרה. דקות ספורות אחר כך הגיע הפרמדיק רשיד שהתחיל לטפל במנוח והעד סייע לו ושם לב שהמנוח התקשה יותר ויותר בנשימה.

בשלב זה הגיע אמבולנס, המנוח הוכנס לתוכו והחלו פעולות החייאה, וכ-25-20 דקות לאחר מכן הגיעה גם ניידת טיפול נמרץ אליה העבירו את המנוח, ומשם הם נסעו לבית החולים.

אמל הבחין בסימני אלימות שהיו על פניו של המנוח באזור העין, ומסר שהוא התפתל מכאבים ו"היה במצב קשה, בשלב שמוציא את הנשמה שלו". (ת/123 - ההודעה והגשה בהסכמה).

10ז. רשיד נסר אלדין - פרמדיק מוסמך במד"א ועוזר רופא בבי"ח רמב"ם, העיד לפנינו ביום 14.11.21.

הודעתו במשטרה הוגשה חלף חקירתו הראשית - (ת/124), במסגרתה מסר שביום האירוע בשעה 18:55 בזמן שהיה בבית ככונן מד"א הוא קיבל קריאה מהמוקד על אירוע בכפר סמיע על "**בחור בן 31 ככול הנראה לאחר עילפון**". העד לא ייחס לכך חשיבות מרובה, אולם כעבור כמה דקות קיבל שיחות טלפון מאנשים שונים לרבות אמל אברהמים, שממנו הבין שהתרחש משהו 'קריטי'. רשיד הגיע לזירה וראה את המנוח, שאותו הוא מכיר, שוכב בשולי הכביש כשהוא מחוסר הכרה וללא דופק וסביבו מספר אנשים. העד תיאר את עיקר הפגיעות שראה על המנוח - "**דימום מהאף שנזל לכיוון הסנטר... המטומא סביב עין ימין העין בפנים הייתה אדומה וירד לו טיפת דם מעין ימין**" (ת/124- שורות 24-26), וכן מסר

ששמע מהאנשים במקום ש'פגעו במנוח וברחו' ללא כל פרטים נוספים.

רשיד בדק את המנוח והחל לבצע עיסוי במשך כעשר דקות עד שהגיע האמבולנס למקום והמנוח הוכנס לתוכו, שם נמשכו פעולות ההחייאה שכללו עיסוי ידני והנשמה באמצעות אמבו (אך ללא טיפול תרופתי). בשעה 19:40 הגיעה למקום ניידת טיפול נמרץ והמנוח הועבר אליה, שם המשיכו בניסיונות ההחייאה במשך כחצי שעה עד שהפרמדיק ערן פרידלנדר קבע את מותו של המנוח בבית החולים.

בחקירה הנגדיתאשר העד כי לא ידע ממה נפגע המנוח ולמרות שניסה לברר זאת לצורך הטיפול הוא לא שמע על קטטה או מכות. עוד מסר רשיד, כי מלבד החבלות בפנים בהן הבחין הוא לא ראה חבלות נוספות על הגוף, גם כשהפשיט את המנוח במהלך הטיפול בו.

לדבריו, פעולות ההחייאה שביצע בשטח נמשכו כ- 40 דקות עד שהגיעה ניידת טיפול נמרץ, ואז המשיכו בכך עוד כ- 30 דקות נוספות, כשפעולות אלו כללו עיסוי באמצעות לחץ הידיים על בית החזה, הנשמה דרך מסכת אמבו ומתן תרופות לווריד.

הסניגור שאל את העד האם במקרה זה פעולות ההחייאה היו נכונות והאם הלחץ על בית החזה לא החמיר את הדימום הפנימי ממנו סבל המנוח, ועל כך השיב העד כי הוא עשה את הפעולות הנדרשות בהתאם להערכת

המצב שראה בשטח, כשלא ניכרה לעיניו כל פגיעה בגוף שיכלה ללמד על שטף דם פנימיאו על פגיעה בטחול (עמודים 56-60).

11ז. דניאל מלכה, אברהם קוויין ואושרי אליהו הם חובשים בצוות האמבולנס שהגיע לזירה

בשעה 19:08 ע"פ קריאה מהשעה 18:57 (ת/36).

דניאל מלכה מתנדב באמבולנס של איחוד הצלה, מסר כי בשעה 18:56 התקבלה קריאה על גבר שהתעלף בכביש בין כיסרא לסמיע, וכשהגיעו לזירה ראו הרבה אנשים סביב המנוח - שהיה ללא דופק, ללא נשימה ומחוסר הכרה. במקום פגשו את רשיד הפרמדיק שטיפל במנוח, חברו אליו והחלו לבצע פעולות החיאה (גם על הכביש וגם בתוך האמבולנס) במשך כארבעים דקות עד שהגיעה ניידת טיפול נמרץ, שפינתה אותו לבית חולים תוך כדי החיאה וכשהוא במצב אנוש.

העד ציין שהוא ראה סימנים כחולים סביב עיני המנוח (המטומות), אך לא זכר פגיעות או דימומים נוספים שהיו על גופו, והוא גם לא ידע לומר מה סיבת הפציעה. (ת/128 - הוגשה בהסכמה)

אברהם קוויין ואושרי אליהו תיארו את מצבו של המנוח ואת הטיפול בו בצורה דומה, וצינו שראו חבלות בראשו, המטומות באזור העיניים ולא שמו לב לפגיעות אחרות או לדימום בגופו. (ת/129 ו-ת/130 - הוגשו בהסכמה)

12ז. ערן פרידלנדר פרמדיק מד"א שהגיע לזירה בניידת טיפול נמרץ, ומצא שם את המנוח פצוע שוכב בתוך אמבולנס כשמבצעים בו פעולות החיאה. המנוח הועבר לניידת הטיפול הנמרץ שבה המשיכו בפעולות החיאה מתקדמות שכללו טיפול תרופתי, החדרת עירוי, אינטובציה וחיבור למוניטור אך ללא הועיל.

לדבריו, המנוח היה ללא הכרה, לבוש בגדים ונעליים בצבע כהה, סביב עיניו היו שטפי דם אך לא נראו סימני חבלה נוספים. העד שמע מהנוכחים במקום שהמנוח הוכה והוא סבר שלאור מצבו הקשה של המנוח היה מצופה למצוא עליו חבלות קשות יותר (ת/125).

בסיום האירוע רשם הפרמדיק דו"ח רפואי ובאנמנזה נרשם כי התלונה העיקרית היא דום לב, ותוארו בו גם מצבו של המנוח, סימני ההמטומה סביב העיניים, פרטי הטיפול שניתן בשטח והאבחנה המשוערת של "דום לב ונשימה" (ת/35). העד הסביר כי בכל מצב בו הוא מגיע לפצוע ללא סימני חיים כשאינן סיבה ברורה או מנגנון פגיעה ידוע הוא רשם את האבחנה הזו, ובמקרה זה הסימנים שהיו על המנוח ללא פגיעות נוספות לא הובילו למסקנה חד משמעית שהמוות נגרם מפציעה.

עוד עלה מהדוח הרפואי כי כבר במהלך הנסיעה קיבל הפרמדיק אישור להפסיק את פעולות החיאה, וכשהגיעו לבית החולים בנהריה נקבע מותו של המנוח בשעה 20:26 (ת/38).

13ז. תיעוד ותמונות של פגיעות המנוח מצויים גם בדוח המעבדה הניידת ת/32 שערך רפ"ק נועם אמר, שם

תוארו הממצאים:

...."

3. שטפי דם- תת עוריים בפנים, סביב העיניים, באף ובצד ימין של המצח .

4. שתי שריטות בצד ימין של צוואר, סמוך ומתחת ללסת ימין.

5. פצעים, לרבות שריטות ושטפי דם תת-עוריים על זרועות ואמות הידיים

סמוך למרפקים.

6. פצע בשורש אגודל כף יד ימנית..."

בנוסף תצלומים 35-44 מתעדים את הפגיעות.

האם המנוח נפגע? - גרסת הנאשמים

14ז. הנאשם 1 טען בחקירתו הראשונה שלא ראה פגיעות על גופו של המנוח או דימום (ת/1 עמ' 5), ובעדותו בבית המשפט חזר על כך שלא ראה דם או סימן אחר לפגיעה קשה (עמוד 81).

נאשם 2 מסר גרסה דומה לפיה לא ראה שום חבלות או פציעות אצל המנוח, וגם לא דם על פניו (ת/7 ב' עמ' 21).

15ז. מכלל העדויות עולה שהמנוח נמצא כשהוא במצב קשה שרוע על הארץ לצד הכביש, כשעיקר פציעותיו היו בפנים, וניכרו סימני חבלות בראש וליד העיניים כמו גם קשיי נשימה. על גופו של המנוח לא ניכרו חבלות חיצוניות נוספות. תחילה הצליח המנוח לתקשר עם הסובבים ומסר לסארה ש"הרביצו לו" ואף ביקש מים, אך ככל שנקף הזמן הלך מצבו והדרדר עד שאיבד את ההכרה.

גם בעניין זה לא ניתן לקבל את גרסתם של הנאשמים על כך שלא ראו את הפציעות בראשו ובפניו של המנוח, הן משום שמדובר בפציעות בולטות ובדם שהיה על פניו, פציעות שניכרו לעיני כל מי שראה אותו זמן קצר לאחר התקיפה, כעולה גם מהתמונות בדו"ח מז"פ; הן לאור ממצאי מז"פ והדם שנמצא על הגדר הירוקה ממנה נכנס המנוח למטע, באופן שניכר שהיה פצוע עוד לפני הכניסה למטע; הן לאור גרסת נהג הגרר על כך שבזמן החיפוש אחר המנוח במטע ציינו הנאשמים שהוא פצוע ומדמם וכבר קיבל את המגיע לו; והן משום שהם לא ייחסו את הפציעות בראשו של המנוח ואת הדימום בפניו ככאלו שנגרמו כתוצאה מנפילה במטע (להבדיל מטענתם בעניין הטחול- אליה אדרש בהמשך).

בדיקות וממצאים בזירת האירוע - חוקרים, מעבדה ניידת ומעבדות מז"פ

עמוד 52

16ז. ביום האירוע בשעה 19:25 הגיע לזירה רפ"ק גל הראל, ובין היתר תחם את הזירה בה נמצא המנוח בכביש התחתון. העד הבחין בטיפות שנראו כדם על המדרכה הסמוכה למטע הזיתים והזמין למקום את המעבדה הניידת (ת/47).

17ז. בהמשך הגיעו לזירה גם חוקרי המשטרה והמעבדה הניידת ;

ביום 28-29/06/20 פעלו חוקרי המעבדה הניידת וחילקו את מקום האירוע לשתי זירות ראשית ומשנית, כך שבזירה הראשית (בטיילת - ג.צ) התרחשה התקיפה ובה אותרו שתי אבנים, שני בדלי סיגריה, תמרור "עצור" מונח על הקרקע ועליו סימני כף יד, וכן שטר כסף של 20 ₪. בזירה המשנית (הכביש התחתון שבו אותר המנוח - ג.צ), נמצאו כתמי דם במספר מוקדים. (ת/75 - דו"ח תפיסת מוצגים שנערך ע"י רפ"ק נועם אמר ביום 30.6.20).

בדיקה חוזרת בשתי הזירות נערכה שוב ביום 29.06.20 - ואז נערך חיפוש גם באזור הגדר הירוקה התוחמת את מטע הזיתים מכיוון הכביש המסתעף, הגדר שאותה עבר המנוח עת נכנס למטע הזיתים. כמו כן בוצע חיפוש בתוך המטע אך לא אותרו ממצאים ממשיים (ת/64).

ביום 01.07.20 בוצעה בדיקה נוספת בשתי הזירות ובמטע הזיתים. בבדיקה זו ניסו החוקרים למצוא את דרכו של המנוח בתוך המטע, ובמהלכה אותרו כתמי דם בחלקה העליון של הגדר הירוקה ושלושה סימני הטבעה חלקיים של סוליית נעל על המתכת בחלקה התחתון של הגדר. עוד נמצאו במקום אוזניות שמע לבנות. (ראו מזכרים של פקד שלמה ממך ת/18 ורפ"ק ארז רוזן - ת/94).

18ז. המוצגים שנתפסו הועברו למעבדות לבדיקה (ת/33, ת/34, ת/86 ו-ת/87), אולם לא נמצאו ממצאים של ממש הנקשרים למנוח או לנאשמים, לרבות על האבן שנתפסה בזירת האירוע (ת/112 ו-ת/116). עם זאת, בבדיקות DNA שנערכו נמצא כי על חולצה שחורה שנתפסה בחדרו של נאשם 2 (ועליה הכיתוב "טוטו") ישנם שרידי דם התואמים לנאשם 1 ולמנוח, ועל חולצת המנוח נמצאה תערובת התואמת לפרופיל של נאשם 2 ולמנוח עצמו. עוד נמצאה בבדיקות אלו התאמה בין הדם על הגדר הירוקה לבין המנוח.

19ז. הבדיקה האחרונה של הזירה מיום 1.7.20 תועדה גם באמצעות רחפן (שהופעל ע"י גיא אלבז), שצילם את השטח כולו ממבט על - ת/19+19/א'. צילום זה מאפשר מבט רחב יותר על הזירה הכוללת את הטיילת, הכביש המסתעף, מטע הזיתים הרלוונטי המצוי בצדו הימני של הכביש המסתעף, האצטדיון והכביש התחתון, ולעמוד בצורה טובה יותר על המרחקים. אציין כי בצילום הרחפן נראה רכב משטרתי עומד במקום ממנו נכנס המנוח אל מטע הזיתים, ורכב נוסף נראה בצילום האווירי בכביש התחתון סמוך למקום בו נמצא המנוח מוטל פצוע.

נתיב בריחתו של המנוח מפני הנאשמים בתוך מטע הזיתים

20. במזכר שערך פקד שלמה ממן (ת/18) תואר כי הצילום באמצעות הרחפן נועד לבחון את דרכי המשוערת של המנוח בתוך המטע עד לכביש התחתון, כשבוצעו שתי מדידות זמנים - אחת בהליכה והשנייה בהליכה מהירה עד קצב ריצה קלה וזאת בהתחשב בתנאי השטח שהוא סלעי ומיוער. ההדמייה שבוצעה מתוארת גם בדוח ביקור בזירת עבירה שערך החוקר סאמח חרב - ת/20.

21. ניסיון נוסף להתחקות אחר מסלול בריחתו של המנוח מפני הנאשמים בתוך מטע הזיתים נערך ע"י החוקר תמים סרחאן ביום 16.7.20. החוקר הקיף את המטע בנסיעה ואחר כך נכנס פנימה מאחד הפתחים, סמוך למקום שממנו נכנס המנוח (ת/99). החוקר הלך בתוך המטע בניסיון לאתר את הדרך שעשה שם המנוח או כל ממצא רלוונטי אחר, והוא צילם את הליכתו בשטח המטע ותיאר את שעיניו רואות. מהצילום והתיאור עולה שמדובר בשטח הנטוע עצי זית הגדלים במורד. בחלק מהשטח האדמה מעובדת ומאפשרת מעבר והליכה ללא קושי, ובחלקו האחר גדלה צמחית בר וסבך שאינם מטופלים ואינם מאפשרים מעבר. כיוון שהמטע נטוע במורד בנויות בו טרסות - מעין מדרגות סלע המפרידות בין חלקיו של המטע כך שחלקן גבוהות ומקשות על מעבר בין השטחים, וחלקן נמוך או אפילו לא קיים כך שהמעבר בין הגבהים באותם מקומות הוא פשוט והדרגתי בהתאם לתוואי השטח.

החוקר לא מצא במטע מקומות שהוכשרו לישיבה או ממצאים אחרים רלוונטיים לאירוע, ומרגע כניסתו למטע ועד הגעתו לכביש התחתון חלפו 4-5 דקות כשהוא הולך בשטח בהליכה רגילה ללא מאמץ ניכר, הגם שברור שחלק מתנאי המקום הם קשים יחסית למעבר (ת/99+ת/99 א').

כל הממצאים בזירות האירוע רוכזו וסוכמו ע"י רפ"ק נועם אמר בחוות דעת שהכין (דוח בדיקת זירה) הכוללת גם תצלומי אוויר וצילומי השטח - ת/32.

22. כמפורט לעיל המשטרה עשתה מאמצים רבים לאתר את הנתיב בו הלך המנוח בתוך מטע הזיתים עד שיצא ממנו, אולם לא היה בידה לקבוע באופן וודאי מה היתה הדרך שבחר המנוח במנוסתו. יוזכר שוב כי המעבדה הניידת היתה בשטח פעמיים, נערכה הדמייה וצילום ע"י רחפן בניסיון למצוא את הנתיב - בהתאם למזכר של פקד שלמה ממן (ת/18, ת/19 ו-ת/20), ונערך סיור נוסף ע"י החוקר תמים סרחאן (ת/99+ת/99 א'), ומאוחר יותר גם הוצאו תצלומי אוויר על מנת למפות את השטח ולערוך מדידה של המרחקים בין הנקודות הרלוונטיות (מזירת המכות עד למקום כניסתו של המנוח למטע ועד למקום בו נמצא - ת/100), אולם כאמור וע"פ המצלמות עקבותיו של המנוח נעלמו במטע הזיתים בשעה 18:32 ובחלוף כ-18 דקות בקירוב בשעה 18:50 הוא נמצא מוטל על שולי הכביש התחתון חבול ופצוע במצב קשה.

ראש הצח"מ אריק לוגסי נחקר על מאמצי המשטרה למצוא את מסלול הבריחה, ולדבריו למרות שנעשו מספר ניסיונות לחפש במטע עצמו לא נמצא דבר היכול להיקשר למנוח **"לא נמצא איזשהו עניין או דבר שיכול היה להעיד על המסלול, לא בדימום, לא בחפצים, לא בדברים אחרים..."** (פרוטוקול מיום 14.11.21 עמוד 52 שו' 10-19).

שאלות דומות הופנו גם לרפ"ק נועם אמר מהמעבדה הניידת, ואף הוא לא ידע לומר היכן הלך המנוח בתוך המטע. העד מסר כי נעשה חיפוש בכל המטע אחר ממצאים הקשורים למנוח, אולם לא נמצאו כאלו: "עשינו מספר הליכות עם אנשי צוות הלוח וחזור בין שתי הנקודות ... (הכוונה מהגדר עליה קפץ המנוח ועד לכביש התחתון - ג.צ) אנחנו סרקנו את כל האזור מאזור אחד לאזור שני,

ש: אתם בדקתם את כל האזור, את כל מטע הזיתים בדקתם?

ת: נכון. (פרוטוקול מיום 16.3.21 עמוד 53 שור' 4-22).

כשנדרש העד לאופן החיפוש ועד כמה יסודי היה, הסביר כי מלבדו היו במקום עוד שני שוטרים והם סרקו את המטע באור יום במשך מספר שעות (12:30-15:30 לערך) בכל המקומות העבירים, מתוך הנחה שאם הם לא יכלו ולעבור גם המנוח לא היה מסוגל. (על מהלך החיפוש ראו גם בעמודים 54-56).

23ז. מתוך האמור עולה שאין לדעת מה היה מסלול בריחתו של המנוח בתוך המטע מרגע שנכנס אליו, וגם אין לדעת מהיכן ומתי בדיוק יצא ממנו וכמה דקות שכב בצד הכביש עד שהתגלה, שכן לא נמצאו ע"י החוקרים כל ממצאים היכולים לסייע בכך. עם זאת ניתן לקבוע כי מרגע שנעלם מטווח המצלמות ועד שנמצא חבול על הכביש חלפו כ-18 דקות.

הביקור במקום של בית המשפט - ת/193

24ז. על מנת להבין באופן בלתי אמצעי את הזירה כולה ערכנו ביקור במקום, אשר תועד בצילום (ת/193).

הביקור הובל ע"י רפ"ק אריק לוגסי שניהל את החקירה, והוא החל בכביש הטיילת במקום בו נפגשו המנוח והנאשמים ושם הוכה המנוח, המשיך בכביש המסתעף לאורך הגדר הירוקה של מטע הזיתים במסלול דומה לזה שעשו המנוח שברח והנאשמים שרדפו אחריו. המשיך הסיור היה בכניסה לתוך המטע בסמוך למקום ממנו נכנס המנוח והתרשמות מתוואי השטח, מהעצים הנטועים שם ומהסבך שגדל פרא, מהאדמה המעובדת בחלקה, מהמעבר בין העצים הנטועים באותה מדרגת קרקע, ומעבר במורד בין הטרסות אל מדרגת שטח נמוכה יותר עד לכביש התחתון ולמקום בו נמצא המנוח ע"י עוברי האורח. ההליכה במטע היתה איטית יחסית וארכה כשש דקות. ראוי להדגיש, כי הדרך מהכניסה למטע ועד לכביש התחתון אינה דרך סלולה ואין בה שביל מסומן, אלא במקום נטועים עצים, ישנם שטחים שבהם אבנים וסלעים ושטחים של סבך צמחיה בלתי עביר. עם זאת ע"פ התרשמותי המטע בהחלט מאפשר מעבר חופשי במקומות רבים בהם ניתן לרדת בקלות במורד בין הסלעים והטרסות, וקיימות מספר דרכים להגיע ללא קושי ניכר לכביש התחתון, בזמן קצר יחסית.

נתיחת גופת המנוח וקביעת סיבת המוות

ח.

הנתיחה וממצאיה

1ח. לאחר שנקבע מותו של המנוח הוא הועבר למכון לרפואה משפטית. בהסכמת משפחתו הוא נותח ביום

29.6.20, וחוות הדעת נכתבה ע"י ד"ר מאיה פורמן (ת/46 - מיום 29.7.20).

2ח. בפתח חוות הדעת מתארת המומחית את הנסיבות שנמסרו לה ע"י המשטרה לפיהן הותקף המנוח במכות לאזור ראשו, בטנו וגבו, וע"פ מצלמות אבטחה נראה שהותקף באבנים לכיוון ראשו. עוד ציינה, כי המנוח המשיך בריצה למרחק של כמה עשרות מטרים והתמוטט.

בהמשך מתארת ד"ר פורמן את פרוטוקול הנתיחה וממצאיה בהתייחס לפניו של המנוח, לגוו, לגפיים העליונות והתחתונות, לצוואר, לבית החזה ולאיברים הפנימיים, ומציינת היכן מצאה פגיעות, דימום, שטפי דם טריים, מכות וחבלות, שברים בצלעות ועוד. עוד מתוארות בחוות הדעת בדיקות שונות שנעשו למנוח כחלק מההלך ובדיקה נוספת (CT אנגיוגרפיה) שבוצעה על רקע כמות הדם הגדולה שנמצאה בחלל הצפק ובה הודגמו קרעים בטחול.

בנוסף בחנה ד"ר פורמן את סרטון האירוע ואת המכות שספג המנוח מידי תוקפיו, וסיכמה את ממצאיה העיקריים ובהם: שברים בצלעות 8-9 משמאל; דימומים בטחול; שפכי דם בסרעפת; שבר בצלע 5 מימין; דימום בבית החזה מימין; פצעי שפשוף ושפכי דם תת עוריים בקרקפת, במצח, בעפעפיים, בגשר האף, ברירית השפתיים ובאפרכסת אוזן ימין; עוד נמצאו פצעי שפשוף קטנים ובודדים במקומות שונים וצוינו סימני פעולות ההחייאה שכללו - שברים בצלעות מימין ומשמאל עם דימום מועט (עמודים 9-10 לחוות הדעת).

ד"ר פורמן קבעה כי על סמך ממצאי הנתיחה בגופת המנוח **נגרם מותו מהלם תת נפחי בשל דימום מקרעים בטחול, שנגרמו מחבלה קהה באזור מותן שמאל**. יתר הממצאים החבלתיים לא גרמו נזקים משמעותיים ולא תרמו למוות.

לדעת המומחית הקרעים שנמצאו בשער הטחול הביאו לדימום הנפחי הניכר שנמצא אצל המנוח, וכאשר קיים אובדן דם נפגעת העברת חמצן לאיברים חיוניים ובסופו של דבר עלול להיגרם מוות. אמנם קרע בטחול אינו גורם למוות מידי, אך במצב של קרעים מרובים, כפי שנמצאו במקרה זה, נגרם דימום מסיבי אשר ללא טיפול רפואי עלול לגרום מוות סמוך לפציעה. המומחית הפנתה לשברים בצלעות התחתונות משמאל ולדימומים בסרעפת משמאל, שלדעתה מתיישבים עם חבלה קהה וממוקדת באזור זה.

ד"ר פורמן התייחסה באופן ספציפי לחבלות הנוספות שנמצאו בגופו של המנוח - חבלות הראש שלדבריה לא גרמו נזק פנימי חמור אך מלמדות על חבלה קהה ישירה לעיניים; חבלות הגו הכוללות גם שבר בצלע מימין המתיישב עם חבלה ישירה בעוצמה המספיקה לשבור צלע - אולם חבלות אלו כשלעצמן לא תרמו למוות. לגבי חבלות הגפיים מצאה כי פיזור הממצאים באזור המרפקים והאמות עשוי להיות חלק מהתגוננות או נפילה. הממצאים בברכיים אופייניים לנפילה אך יכולים להיגרם גם ממכות או התקלות בחפץ כלשהו - וגם ממצאים אלו

לא תרמו למוות.

בנוסף ציינה המומחית כי בבדיקה טוקסיקולוגית נמצא בגופו של המנוח אתנול, שמצוי במשקאות אלכוהוליים והשפעתו משתנה מאדם לאדם, כאשר באופן כללי אלכוהול גורם להרחבת כלי הדם וקיימת אפשרות שנוכחותו בגוף החישה מעט את המוות.

3n. במסגרת חקירת המשטרה פנה ראש הצח"מ רפ"ק אריק לוגסי לד"ר פורמן, וביקש את התייחסותה לשאלות שנבדקו על ידי החוקרים ובהן - האם ייתכן שפציעתו של המנוח איפשרה לו לרוץ כמה עשרות מטרים עד למקום שבו התמוטט; האם ייתכן שהמנוח נפגע בדרך אחרת (למשל מרכב); והאם הסימנים שנמצאו על גופו מתיישבים עם הפגיעה שנגרמה לו. בהמשך פנה אליה שוב, שלח לה את סרטון האירוע (ת/14) וביקש התייחסותה לשאלות האם החבלות שנמצאו אצל המנוח מתיישבות עם הפגיעות שנראות בסרטון, והאם מנגנון ההמתה מתיישב עם התיעוד (ת/42 ו-ת/43).

בחוות דעתה השיבה ד"ר פורמן גם על השאלות הללו -

(*) אפשרי בהחלט שהמנוח יצעד או ירוץ כמה עשרות מטרים עד שיתמוטט;

(*) מות המנוח נגרם מדימום לחלל הצפק והפציעות החיצוניות (חבורות ופצעי שפשוף) אינן יכולות לגרום לדימום משמעותי כזה, אם בכלל;

(*) הממצאים אינם מתיישבים עם פגיעת רכב משום שהפגיעה במנוח היתה ממוקדת מאד ואינה אופיינית לפגיעת רכב.

(*) החבלות מתיישבות עם סרטון האירוע, אם כי יש קושי להתאים בין חבלה ספציפית לבין הביטוי שלה על הגוף, אך הממצאים מתיישבים עם המכות באזורי הגוף השונים, עם ניסיונות ההתגוננות והנפילה על הקרקע.

המומחית סיכמה: **"מותו של המנוח נגרם בעקבות חבלה קלה לאזור הגו משמאל. הממצאים החבלתיים המפוזרים במישורים שונים מתיישבים עם מכות. חלק מהממצאים בגפיים יכולים היו להיגרם במהלך נפילה. הנזקים בטחול הם כאלה שגורמים למוות שאינו מיידי, לכן המנוח היה יכול לרוץ ובהמשך התמוטט"** (עמוד 12 לחוות הדעת).

4n. ביום 4.1.21 נחקרה ד"ר פורמן על חוות דעתה, ולבקשת ב"כ המאשימה הבהירה כי דימום מהטחול אינו גורם למוות או התמוטטות מיידיים, והתמוטטות מיד לאחר פגיעה מתרחשת במקרים מועטים בלבד, כך שבדרך כלל וכל עוד אובדן הדם אינו מכריע את האדם נשמרת יכולת התפקוד.

עוד הבהירה כי אמנם לא נמצאו סימנים חיצוניים על גופו של המנוח, אולם לא כל חבלה מותירה עקבות כאלו,

לעיתים משום שנדרש זמן עד שמופיעות חבורות ולעיתים משום שהדימום הוא פנימי לתוך חלל הבטן ואינו ניכר על גבי העור. עם זאת אצל המנוח נמצאו שברים בצלעות מעל האזור בו מצוי הטחול וקרע בטחול עצמו, וככל הנראה הדימום שנגרם היה פנימי לחלל הבטן (עמודים 11-12 לפרוטוקול).

5ח. בחקירתה הנגדית הוצג למומחית צילום הרחפן וההדמיה שערכו החוקרים במטע בניסיון לאתר את נתיב הבריחה (ת/19א'), והיא שבה ואישרה כי למרות מצבו של המנוח הוא היה מסוגל לעשות את הדרך במטע, לעבור על פני מדרגות סלע בגבהים שונים ואף לחצות את הכביש התחתון עד שהתמוטט, וזאת כיון שתהליך אובדן הדם אינו מתרחש בבת אחת ובתחילה הנפגע לא חש דבר, אחר כך ישנה חולשה, סחרחורת וקוצר נשימה המתגברים עד למצב של הלם והתמוטטות "יש כאן איזשהו תהליך של אובדן דם וככל שקצב אובדן דם הוא לא מהיר מאוד, אז הוא היה מרגיש, בהתחלה לא מרגיש שום דבר, אבל אז חולשה וקוצר נשימה עד למצב של הלם..", ועל כן לדעתה אפשרי בהחלט שהמנוח עשה את כברת הדרך בין זירת המכות לבין הכביש התחתון שם נמצא שוכב פצוע. (עמוד 16 שורות 3-10).

6ח. בהמשך החקירה הצביעה ד"ר פורמן על מיקום הטחול מתחת לקשת הצלעות - שאמורות להגן עליו - בצד השמאלי האחורי, בצד המותן, בדיוק באזור שבו נמצאו השברים בצלעות, וצינה כי מוות כתוצאה מקרע בטחול אינו שכיח ובדרך כלל ניתן לטפל בו, אם כי זה תלוי בחומרת הקרע ובמקרה זה מדובר בקרע בדרגה גבוהה (עמוד 33).

בהתייחסה לממצאי הנתיחה הסבירה המומחית כי אותה אצל המנוח רמת אלוהול גבוהה יחסית (פי 3 מהרמה המותרת לנהיגה), כשהיא לא ידעה להעריך את השפעתה על המנוח, משום שמדובר בנתונים ספציפיים הקשורים בהרגלי השתייה של המנוח ובגורמים גופניים נוספים, אם כי העריכה שעלולה להיות ירידה בקורדינציה.

עוד מצאה המומחית אצל המנוח פצעי שפשוף לא רבים, שחלקם אופייניים לחבלות קהות וחלקם - בעיקר במרפקים ובברכיים - מיוחסים לנפילות. עוד נמצא כי הדימום בעפעפיים מקורו בפגיעה ישירה שיכולה להיות ממכת אגרופ, וכך גם הדימום שנמצא באפרכסת אוזן ימין.

המומחית הפנתה לכך שעל גופו של המנוח נמצא גם סימן חבלה באזור החזה מימין, ובעומק הגוף באותו מקום היה שבר בצלע 5- ואת אלו איבחנה המומחית כחלק מפעולות ההחייאה שנעשו בו, וזאת להבדיל מהשבר בצלעות המצוי בצד השמאלי של הגוף באזור הטחול. במענה לשאלת השופט ליפשיץ האם ייתכן שהשבר בצלע משמאל (במקום הקרוב לטחול) קשור לפעולות ההחייאה, השיבה המומחית: "בהחייאה השברים האופייניים הם בדרך כלל, למרות שיכולים להיות שברים גם במקומות אחרים, אבל הם בדרך כלל בקו בריחי אמצעי... אנחנו מבדילים בדרך כלל שברים שהם בהחייאה כי אין בהם דימומים, או שיש בהם נורא מעט דימומים. כי כבר אין לחץ דם, להבדיל משברים שמתרחשים בחיים בעצם, ואז יש דימומים סביב", ועוד הוסיפה כי הדימום מצביע על כך שהשבר באזור הטחול נגרם לפני פעולות ההחייאה "כשיש לחץ דם ויש

קרע בכלי דם, אז מדממים. כשאין כבר לחץ דם אין דימומים באזורי חבלה או שהדימומים מאד מזעריים " (עמוד 24).

המומחית נשאלה על סימני השפשוף שבגופו של המנוח ועל נפילות אפשריות שהתרחשו בזמן בריחתו במטע, ולדבריה **"החבלות שקרובות יותר למרכז הגוף, הן יותר מתאימות למכות מאשר נפילות, כי אדם שנופל בדרך כלל בולם את עצמו.... רוב האנשים לא נופלים על הגב. כלומר אני לא יכולה לשלול, אין אזורים בולטים, בדרך כלל כשנופלים נפגעים האזורים הבולטים בגוף, שזה אמרתי מרפקים ברכיים, שוב, כל החבלות האלה מאוד קטנות גם"** (עמוד 26), כשהיא הפנתה בעיקר לפצעי שפשוף הנראים על הברכיים שממראם ניתן להתרשם שהם יכולים להיגרם מנפילה על אזור לא סדיר או על אבנים.

ב"כ הנאשמים שאל את המומחית: **"האם ייתכן שהפגיעה בטחול לא אירעה בקטטה, אלא בריצה תוך היתקלות בחפץ או בענף או בדבר מן הסוג הזה?"** והיא השיבה: **"זו צריכה להיות פגיעה מאוד ממוקדת, כי הטחול הוא מתחת לקשת הצלעות. לכן זה צריך להיות משהו שחודר פנימה... דוחף את הצלעות פנימה ומועך את הטחול"** (עמוד 27), כלומר הפגיעה צריכה להיות פגיעה חודרת ויש לצפות שהיא תשאיר סימנים חיצוניים. הסניגור הוסיף והקשה האם נפילה ממוקדת על אבן יכולה להביא לפגיעה חודרת ולתוצאה דומה, והמומחית הסבירה כי אם היתה נפילה כזו היא צריכה להיות בעוצמה גדולה מאד - עוצמה שיכולה לשבור את הצלעות ולדחוף אותן פנימה **"הוא אדם צעיר יחסית, לשבור צלעות זה לא עניין של מה בכך... זה אזור מוגן יחסית מנפילה, אם הוא נופל או מושיט יד או הכתף מגנה"** (עמוד 28 ש' 24-20), כשחבלה המגיעה עד הטחול צריכה להיות ישירה וממוקדת כפי שמלמדים השברים שנמצאו בשתי הצלעות שקרסו פנימה. לשאלת הסניגור האם ייתכן שהמנוח נפל על אבן או חפץ אחר דמוי אגרוף, השיבה המומחית כי הנפילה צריכה להיות נפילה צידית אחורית והדבר הוא תיאורטי גם אם לא ניתן לשלול זאת לחלוטין (עמוד 31 ש' 16-29). בחקירתה החוזרת הוצג למומחית סרטון התקיפה (ת/14) והיא שוב נדרשה לשאלת אפשרות נפילת המנוח על חפץ או אבן - והיא מסרה שהיא רואה את המכות החוזרות לאזור המותן השמאלי של המנוח והדבר מתיישב עם ממצאיה, אם כי באופן תיאורטי היא אינה יכולה לשלול זאת **"יש שם כמה מכות ממוקדות לאזור השמאל, זה יכול להסביר את הנזק הפנימי"** (עמוד 35).

עוד עלה מחקירתה של המומחית כי הליכתו או ריצתו של המנוח עלולים להחמיר את הפגיעה, ואילו הוא היה מגיע לטיפול בבית החולים באופן מידי יתכן שהיה סיכוי להציל את חייו. עם זאת הדגישה שמדובר בפגיעה שקשה לזהותה בעיקר בתנאי שטח ובמיוחד אם הפצוע אינו בהכרה ואינו יכול לסייע באבחון (עמוד 32).

האם הנאשמים גרמו לקרע בטחול ולמותו של המנוח?

7. בסיכומי טען הסניגור כי לא הוכח ברמה הנדרשת שמותו של המנוח נגרם בשל המכות שהוכה ע"י הנאשמים. לטענתו, בריחתו של המנוח למטע הזיתים והעדר ידיעה באשר למה אירע לו בתוך המטע במשך פרק הזמן הארוך בו שהה שם - לטענתו לפחות 25-30 דקות - מנתקת את הקשר בין מעשי הנאשמים לבין מותו מכמה סיבות:

לטענת ההגנה ולאור עדותה של ד"ר פורמן מדובר בפגיעה בטחול שבדרך כלל אינה מהווה סכנת

חיים, ונדירים המקרים בהם נגרם מוות כתוצאה מכך, מה גם שבמקרה זה לא ניכרה כל פגיעה חיצונית על גופו של המנוח באזור הטחול, ולכן לא ניתן לייחס לנאשמים מודעות לאפשרות זו או כוונה לגרום לתוצאה.

קיימת אפשרות שבבריחתו מפני הנאשמים, בהיות המנוח שתוי וחבול ונוכח פני השטח והטופוגרפיה הקשה שבו, הוא נפל פעם - או מספר פעמים, על סלע או משטח קשה והקרע בטחול נגרם כתוצאה מנפילה/נפילות אלו, או שהנפילות הללו החמירו את מצבו;

קיימת אפשרות שבהיות המנוח במטע הזיתים הוא פגש באחרים שאף הם היכו אותו וחבלו בו, והם אלו האחרים לקרע בטחול, כשטענה זו מסתמכת על עדותה של סארה ספדי. לטענת הסניגור עדותה של סארה היתה מהימנה ואין סיבה לערער על מה שראו עיניה (סעיף 67 לסיכומים), כשלפי דבריה המנוח הצביע לכיוון המטע ואמר לה שהרביצו לו, וכשהיא הביטה לשם היא הבחינה באנשים רצים, צועקים ומקללים וקיישרה זאת למצבו של המנוח.

וכך נטען בסיכומי ההגנה: **"האפשרות שהמנוח נפגע כתוצאה מנפילה במהלך ריצתו בכרם, או שהוכה ע"י אחרים, שהתגרו בו או שהוא התגרה בהם, אולי אינה סבירה כמו האפשרות שמותו נגרם עקב פגיעה שפגעו בו הנאשמים, אך לעניות דעתנו בנסיבות הקיימות די באפשרות שמקור החבלה שגרמה למותו, אינה בנאשמים אלא בנסיבות אחרות, די בה כדי לעורר ספק באשמתם של הנאשמים למותו של המנוח"** (סעיף 71, וראו גם סעיפים 48 ו-61-60 לסיכומי ההגנה).

8n. טיעוני ההגנה כאמור מבקשים לבסס שני תרחישים אפשריים אחרים שגרמו לפציעתו של המנוח, בין אם היתה זו נפילה אחת או מספר נפילות בזמן בריחתו במטע - אשר גרמו לקרע בטחול, ובין אם היו אלו תוקפים אחרים אשר פגשו במנוח בתוך המטע בפרק הזמן (המירבי) בן ה- 18 דקות בהן שהה בו, וגם הם כמו הנאשמים היכו את המנוח מכות נמרצות שגרמו לקרע בטחול.

בע"פ 1464/21 ארטיום קפוסטין נ' מדינת ישראל (11.09.2022) נאמר בהקשר זה בקצרה ע"י השופט אלרון: **"על תרחיש חלופי, המבקש לעורר ספק סביר, להיות בעל אחיזה בחומר הראיות, באופן שסבירותו תעמוד במבחן המציאות (ראו פסק דיני ב-ע"פ 511/21 פלוני נ' מדינת ישראל (22.2.2022) [פורסם בנבו]; ראו גם: ע"פ 2960/14 חזן נ' מדינת ישראל (18.1.2017) [פורסם בנבו]. ובמילים אחרות, התזה המוצעת על ידי ההגנה צריכה להקים ספק אמיתי ומהותי, שיעלה בקנה אחד עם המארג הראייתי ועורר ספק סביר במסקנה המפלילה, ולא די באפשרות תאורטית או דחוקה (ראו: יניב ואקי דיני ראיות כרך ב 1004-1003 (2020))."** (סעיף 33 לפסק הדין - ההדגשה אינה במקור).

מכאן, שהאפשרויות אותן מעלה ההגנה צריכות להתבסס על מכלול הראיות ולהישען על הסבר אפשרי מתקבל על הדעת בהתאם לנסיבות, ולא על תיאוריה מאולצת חסרת מסד עובדתי, או כזו שאינה עומדת במבחני ניסיון החיים והשכל הישר.

(ראו גם: ע"פ 4039/19 נחמני נ' מדינת ישראל (17.3.21), פסקה 55 וההפניות המפורטות שם, וע"פ 6392/13 מדינת ישראל נ' מאיר קריאף (21.1.15) פסקה 100)).

9ח. לאחר שבחנתי את חוות דעתה ואת עדותה של ד"ר פורמן, כמו גם את מכלול הראיות שהוצגו ואת טענות ההגנה בהקשר למותו של המנוח, הגעתי למסקנה שניתן לקבוע מעבר לכל ספק כי המכות שהוכה המנוח ע"י הנאשמים הן שגרמו לקרע בטחול ובסופו של דבר הביאו למותו.

תחילה אפנה לעדותה של סארה ספדי - אין ספק שמדובר בעדה מהימנה והיא ככל הנראה היתה הראשונה שניגשה לבדוק את מצבו של המנוח ובין האחרונים שדיברו עמו טרם שאיבד את הכרתו. עדותה לגבי דברי המנוח כששאלה אותו "מי אתה" והוא השיב "הרביצו לי", היא עדות משמעותית בהקשר זה, שכן המנוח ייחס את מצבו וכאביו למכות שקיבל ולא לנפילה מכל סוג שהוא שגרמה לו חבלות. אמירה כזו מפי המנוח היא אמירה קבילה לאמיתות תוכנה מכוח סעיף 10 לפקודת הראיות, התשל"א-1971, העוסק באמרת קרבן אלימות:

"10. עדות על אמרה שאמר אדם שנעשה בו, לפי הטענה, מעשה אלימות,

והאמרה נוגעת לאותו מעשה או לנסיבות-לואי שלו, תהא קבילה אף

אם האדם שאמר אותה אינו נוכח כעד ואף אין להביאו למשפט משום שהוא

נפטר או תשוש או חולה או נעדר מן הארץ, ובלבד שנתקיימה באותה אמרה

אחת מאלה:

(1) היא נאמרה בשעת מעשה האלימות, או בסמוך לאחריו, או לאחר שהיתה לו ההזדמנות הראשונה להתאונן עליו;

(2) היא נוגעת למעשה האלימות לפי סדר האירועים עד כדי היותה חוליה בשלשלת הנסיבות הקשורות במישרין לביצוע העבירה;

(3) היא נאמרה בשעה שהוא היה גוסס, או האמין שהוא גוסס, בעקבו של מעשה האלימות.

מכאן, בהתחשב בכלל הנסיבות שפורטו לעיל וכשמהימנים עלי (כמו גם על הצדדים) דבריה של סארה - מתמלאים תנאי הסעיף; כך שאמרתו של המנוח - שניתנה בהזדמנות הראשונה, סמוך מאד למעשה האלימות שבוצע בו, למי שמצאה אותו על הכביש בהיותו גוסס, והיא מתייחסת במישרין למעשה האלימות - מתקבלת לאמיתות תוכנה באופן המבסס את המכות שקיבל המנוח כגורם הישיר לפציעתו ולמצבו. מדובר בראיה נפרדת ועצמאית מעדותה של סארה והיא מצטברת לשאר הראיות.

(לעניין מילוי תנאי הסעיף ראו בספרו של יעקב קדמי "על הראיות, חלק שני: הדין בראי הפסיקה" מהדורה משולבת ומעודכנת, תש"ע-2009 (עמודים 616-630); ע"פ 1424/02 טוטמן נ' מדינת ישראל, פד"י נ"ח (1) 615, בעמוד 621; ע"פ 3452/11 איתמר שאלתיאל נ' מדינת ישראל (08.07.13); ע"פ 9331/08 איברהים עבסין נ' מדינת ישראל (02.10.14)).

10. מסקנה זו כי הצלעות השבורות והקרעים בטחול לא נגרמו כתוצאה מנפילה במהלך בריחתו של המנוח מפני הנאשמים עולה גם מחקירתה של ד"ר פורמן. אמנם המומחית לא יכלה לשלול נפילה על אבן בצורת אגרוף כלפי הצד השמאלי אחורי של הגוף, אולם גם מדבריה עלה שזוהי אפשרות תיאורטית ורחוקה מאד, שכן צריכה להימצא האבן בצורתה המיוחדת בשילוב עם נפילה בצורה מיוחדת ומאד לא אופיינית - אחורה והצידה - נפילה שאינה מתיישבת עם שפופים בברכיים או במרפקים, ובשילוב עם נפילה כה חזקה שתחדור מעטפת הצלעות המגינה על הטחול תשבור אותו ותגיע עד לטחול אך לא תשאיר שום סימן. מנגד סרטון התקיפה מראה כיצד הנאשמים מכים את המנוח מכות ישירות וחוזרות מספר פעמים, גם באמצעות אבן, על הצד השמאלי אחורי של הגוף בדיוק במקום בו מצוי הטחול - כפי שהודו בעצמם שהמכות שנתנו למנוח היו מכוונות בעיקר לבטנו ולגבו - וכשצריך לבחון את הסבירות של שתי האפשרויות הרי שזו המוצעת על ידי ההגנה נראית בעיני זניחה ודחוקה עד בלתי אפשרית ואני קובעת כי הפגיעה בטחול לא נגרמה כתוצאה מנפילה.

11. לגבי האפשרות הנוספת שהועלתה ע"י ההגנה - לפיה המנוח הוכה ע"י אחרים, תוך הסתמכות על דבריה של סארה ספדי לגבי אנשים רצים, צועקים ומקללים בהם הבחינה בתוך המטע, ואותם קשרה לדברי המנוח על כך שהותקף (סעיף 70 לסיכומי ההגנה) - הרי שגם אפשרות זו אינה מבוססת על הראיות והיא נשללת לגופה מכמה סיבות;

תחילה ברור כי מבחינת לוח הזמנים אותם אנשים לא היו הנאשמים שעזבו את המטע דקות רבות קודם לכן;

ע"פ מזכר שערך רס"מ גיל אלון הוא צפה במצלמות האצטדיון בשעות הרלוונטיות - כולל באותן דקות בהן נעלם המנוח במטע - ולא הבחין באף אדם שנכנס למטע לפני הנאשמים וגם לא לאחר שהם יצאו ממנו (ת/21 - בדגש על כך שמדובר בזמן המצלמה ויש להפחית 26 דקות). אמנם נכון כי למטע כניסות נוספות, כפי שאישרו חוקרי המשטרה (נועם אמר ואריק לוגסי) וכי בתיאוריה ישנה אפשרות של כניסת אחרים ממקום שונה, אולם לא מצאתי כל ראיה המבססת אפשרות כזו וההגנה גם לא הצביעה על כניסה כזו או על אחרים שהיו יכולים להיות מעורבים בכך. להיפך, מעדות הנאשמים עלה במפורש שהם לא ראו אף אחד במטע בעת שחיפשו אחר המנוח;

העדים שהיו באזור ונחקרו בקשר לאירוע האלים והם מתגוררים סמוך לאזור המטע - מסרו שהם מכירים את המטע וסביבתו אולם אף פעם לא היו בתוכו קודם לאירוע - ראו לדוגמה עדותה של סארה ספדי, עדותו של האח מחסן, עדות נהג הגרר, ועדותו של באסם נאסר אחד מבעלי המטע - ת/173. כלומר אין מדובר במקום בו נוהגים לטייל או לשבת, או סתם להיכנס לצורך מעבר;

חיזוק לכך מצוי בדוח המעבדה הניידת ובדוח הסיור שערך החוקר תמים סרחאן, שבשניהם נערכו סריקות במטע ולא נמצאו בו כל ממצאים הקשורים בהימצאם של אנשים אחרים שם, בוודאי לא באופן קבוע (ת/20 ו-ת/99);

לצד אלו, שהם נתונים כלליים, ישנו נתון עיקרי וחשוב העולה ממצלמות האצטדיון ומעדויותיהם של נהג הגרר ושל ואלל עבדאללה, שמוביל לכך שבסבירות גבוהה מאד הם הם השניים שהיו במטע ושהם הבחינה סארה ספדי. נהג הגרר העיד כי הוא נסע לביתו, ובשל דברי הנאשמים על אדם פצוע וחששו למצבו של אותו פצוע, הוא חזר כמעט מיד שוב לחפש במטע, והוא אכן נראה במצלמות האצטדיון מגיע למקום ברכבו - טנדר לבן בשעה 18:48 (זמן אמת). דקה אחריו מגיע למקום גם ואלל עבדאללה ברכב אדום והשניים נכנסים לתוך המטע במטרה לחפש את המנוח - כפי שהעידו. בשעה 18:54 (זמן אמת) נראה נהג הגרר עוזב את המקום בריצה ונוסע בפראות לכיוון הכביש התחתון ואחריו יוצא גם ואלל עבדאללה. השוואת לוח הזמנים של האירוע לעדותו של נהג הגרר מלמדת כי באותן דקות בדיוק כשהוא בתוך המטע הוא שמע את צעקות הנשים וראה את המנוח שוכב על הכביש התחתון, והוא רץ החוצה מהמטע ונסע לכיוונו. מדובר איפוא בחלון בזמנים קצר מאד בן 6 דקות בלבד המתעד את שעת כניסת השניים למטע ואת שעת יציאתם - כשבדיוק בזמן הזה בסביבות השעה 18:50 מצאה סארה את המנוח והוא הצביע לכיוון המטע, כך שהאפשרות שמלבד נהג הגרר וואלל עבדאללה שרצו לכיוון היציאה מהמטע היו בו עוד שני אנשים שרצו וקיללו בדיוק מול עיניה של סארה היא לא רק תיאורטית וחסרת הגיון, אלא שהנסיבות היו אמורות להיות כה מתוזמנות ומדויקות ולהפגיש את אותם אחרים בדיוק במקום ובזמן שהגיעו לשם נהג הגרר וואלל, אולם איש מהם לא העיד או אפילו רמז על אפשרות כזו.

כלומר, כשמחברים את הנתונים לעיל, לפיהם לא נראה איש בתוך המטע בזמנים הרלוונטיים, העדים מהאזור אינם נוהגים להיכנס לשם ואין ממצאים אחרים התומכים בשהות שם, האפשרות לפיה היו במטע בדיוק באותו זמן אנשים אחרים כלשהם, שנכנסו ממקום אחר, שראו את המנוח החבול והיכו בו גם הם מכות קשות (שברו צלעותיו ופגעו בטחול שמתחתן) ואז נעלמו - היא אפשרות שבעיני היא רחוקה מאד ובלתי סבירה, כאשר גם ניסיון החיים והשכל הישר מתקשים לקבל זאת.

אוסף כי למסקנה זו הגיע גם ראש הצח"מ אריק לוגסי, שלמרות שאישר שקיימות כניסות נוספות למטע שאינן מתועדות במצלמות, הרי שלדבריו לוח הזמנים וצירוף דברי העדים שנחקרו משתלבים זה בזה ונותנים את התמונה הנכונה על מה שאירע.

12ח. אוסף, למרות שלא הועלו טענות בהקשר זה, כי המומחית הסבירה שנמצאו אצל המנוח שברים בצלעות נוספות אשר נגרמו מפעולות ההחייאה שבוצעו בו, ועשתה את האבחנה בין הפגיעה הזו לבין הפגיעה כתוצאה מהמכות שקיבל המנוח, וזאת ע"פ מיקום השברים וע"פ כמות הדימום באותו אזור, באופן שדימום רב כפי שנמצא בצלעות שנשברו מעל הטחול מלמד שהדבר אירע כשהאדם עדיין חי, בעוד שבזמן החייאה כבר אין לחץ דם והדימום באזור הצלעות שנשברו הוא מועט מאד, כך שפעולות ההחייאה אינן רלוונטיות לקרע בטחול. המומחית גם הסבירה את מנגנון הפגיעה ואת העובדה שמבחינה חיצונית לא ניכרה פגיעה על גופו של המנוח, בכך שלעיתים נדרש זמן עד להופעת חבלות חיצוניות הנראות לעין ולעיתים - כמו במקרה זה - הדימום היה פנימי לתוך חלל הבטן ולכן לא היתה לפגיעה זו ביטוי חיצוני.

13ח. צירוף כל האמור בפרק זה מוליך למסקנה ברורה כי מי שגרם לפגיעות בראשו של המנוח,

לשברים בצלעות ולקרעים בטחול - שבסופו של דבר הובילו למותו - היו הנאשמים, ואני דוחה את

האפשרויות האחרות שהועלו על ידם כאפשרויות דחוקות, בלתי סבירות שאינן מתיישבות עם המארג הראייתי.

ט. רצח באדישות -

על רצח באדישות ומשמעותו

10. כזכור, כתב האישום מייחס לנאשמים עבירת רצח בצוותא לפי סעיף 300 (א) + 29 לחוק העונשין, כשהיסוד הנפשי הנטען הוא אדישות:

"הגורם בכוונה או באדישות למותו של אדם, דינו - מאסר עולם".

סעיף 20 לחוק העונשין מגדיר את המחשבה הפלילית ומדרג אותה:

"20. (א) מחשבה פלילית - מודעות לטיב המעשה, לקיום הנסיבות ולאפשרות

הגרימה לתוצאות המעשה, הנמנים עם פרטי העבירה, ולענין התוצאות גם אחת מאלה:

(1) כוונה - במטרה לגרום לאותן תוצאות;

(2) פזיזות שבאחת מאלה:

(א) אדישות - בשוויון נפש לאפשרות גרימת התוצאות האמורות;

(ב) קלות דעת - בנטילת סיכון בלתי סביר לאפשרות גרימת התוצאות האמורות, מתוך תקווה להצליח למנען.

20. גרסת הנאשמים הכללית היתה שהם לא התכוונו לפגוע במנוח באופן פיזי אלא רק לדבר עמו ולהזהירו מפני המשך הקשר עם איה, כשלטענתם העובדה שלא הביאו עמם כלי נשק, סכין, אלה או משהו דומה, כמו גם ידיעתם כי המקום כולו מצולם, מצביעה על כך שלא היתה להם כוונה לפגוע בגופו של המנוח ובוודאי לא כוונה לגרום למותו. לטענתם הם לא צפו ולא העלו על דעתם את האפשרות שהמנוח ייפגע אנושות כתוצאה מהמכות שהכו אותו, לא היתה להם כל מחשבה פלילית והם לא היו אדישים או שווי נפש לאפשרות מותו.

30. ב"כ המאשימה טען בסיכומיו כי הוכח בראיות שמעשיהם של הנאשמים עולים כדי עבירת רצח שבוצעה באדישות, הן לאור התנהגות הנאשמים במהלך הזמן שהיכו את המנוח והאלימות הקשה בה נקטו לנגד עיניו בתו הפעוטה, והן לאחר מכן כשלא התעניינו במצבו ונטשו אותו מדמם ללא כל עזרה, וגילו בכך חוסר אכפתיות ואדישות למצבו.

מנגד טען ב"כ הנאשמים בסיכומיו, כי הנאשמים לא יכלו לצפות ולא היתה להם כל מודעות לאפשרות גרימת המוות, וכדי לקבוע שהתקיים יסוד של אדישות - עליו להתקרב עד מאד ליסוד של כוונה. כך שבמקרה זה המכות עצמן לא יצרו סיכון בלתי סביר לגרימת המוות, הפגיעה בטחול היתה פגיעה פנימית בלתי נראית ולא פגיעה מכוונת - אפילו אם היה שימוש באבן, פרק הזמן בו הוכה המנוח היה קצר ביותר, כשגם יתר הנסיבות ובהן בריחתו הבלתי צפויה של המנוח מהזירה לכיוון המטע, מצבו הפיזי באותו זמן, והעובדה שגם אחיו שנכח במקום לא צפה את האפשרות הזו - מוליכים למסקנה כי לנאשמים לא היתה מודעות לאפשרות של התוצאה הקטלנית. לטענתו, העדרה של מודעות אינו מאפשר לייחס לנאשמים אדישות ואפילו לא קלות דעת, ולכן אין הם נכנסים בגדרי עבירות ההמתה בכלל ועבירת רצח בפרט.

עוד נטען, כי בנסיבות העניין גם האדם הסביר לא היה יכול לצפות שהחבלות יביאו לפגיעה בטחול שתוצאתה מוות, ועל כן לא ניתן לייחס למעשיהם של הנאשמים אפילו את עבירת גרימת המוות ברשלנות.

הסניגור הוסיף כי מדובר בשרשרת אירועים טראגית אך בלתי צפויה ולכן לא חלות עבירות ההמתה, ומאחר והנאשמים לא הוזהרו ולא התגוננו מפני אפשרות של הרשעה בעבירה אחרת שעניינה אלימות וגרימת חבלה, יש לזכותם מהעבירה המיוחסת להם בכתב האישום. (ראו בעיקר סעיפים 116-119, 123-126 ו- 139-144 לסיכומים).

40. בפרקים לעיל נסקרו בהרחבה העובדות ונקבעו הממצאים בדבר מעשי הנאשמים מרגע שנודע להם על הקשר בין איה למנוח ועד שהפסיקו לחפש אחריו במטע הזיתים - תוך דחיית גרסתם לגבי מפגש אקראי עם המנוח; דחיית גרסתם באשר למטרת הפגישה שקבעו עם המנוח כקשורה לרכבו של עמיר; דחיית גרסתם באשר להתנהלות האירוע האלים; דחיית גרסתם לגבי קטטה שהתקיימה בינם לבין המנוח וקביעה כי המנוח הוכה על ידם והוא אך התגונן ולא השיב במכות; דחיית גרסתם של הנאשמים בנוגע לשימוש שעשה עמיר באבן במהלך תקיפת המנוח, וקביעה כי עמיר השתמש באבן והיכה באמצעותה את המנוח מספר מכות בצד השמאלי של גופו; דחיית גרסת הנאשמים באשר לשיח שהתנהל בינם לבין אחיו של המנוח וקביעה כי אחי המנוח ניסה למנוע את המרדף אחר המנוח ולא ביקש מהנאשמים למצוא את אחיו; דחיית גרסתם של הנאשמים בכל הקשור למרדף שניהלו אחר המנוח לאחר שברח מפניהם, וקביעה כי המרדף נועד להמשך התקיפה; דחיית גרסתם על כך שלא ידעו שהמנוח נפצע והוא מדמם; ודחיית האפשרויות שהעלו הנאשמים לגבי גורמים אחרים בלתי ידועים אשר פגעו במנוח וגרמו לפגיעה הקטלנית.

לנוכח כל הקביעות והמסקנות כאמור ובהתייחס גם לטיעוני הצדדים, תבחן התנהגות הנאשמים באירוע ומהו היסוד הנפשי שנלווה למעשיהם.

50. מדובר בעבירת רצח שהיא עבירה תוצאתית, ותחילה יש לבחון את המחשבה הפלילית של הנאשמים, מודעותם לרכיבי ההתנהגות ולטיב מעשיהם בנסיבות שבוצעו, כמו גם מודעותם לאפשרות גרימת התוצאה הקטלנית בשל מעשיהם - קרי היסוד ההכרתי.

שאלת המודעות לאפשרות גרימת התוצאות נבחנה ע"י בית המשפט והמלומדים פעמים רבות, ובספרו של

גבריאלי הלוי "תורת דיני העונשין ב" (התשס"ט-2009 (להלן: "הלוי")), נאמר לענין המודעות:

"... אדם יידרש להיות מודע לכך שהתרחשות התוצאות בעתיד כפועל יוצא של התנהגותו היא בגדר אפשרות בת-קיימא. הבחינה במישור זה היא בחינה מושגית של ייתכנות האפשרות. כפועל יוצא, לא תידרש מן האדם מודעות לתוצאות, אלא מודעות לאפשרות גרימת התוצאות. המודעות לאפשרות גרימת התוצאות מתייחסת לעצם קיומה של האפשרות, ואין נדרשת במסגרת זו הערכה באשר לסיכויי התרחשותן של התוצאות בעתיד. כך, המודעות לאפשרות גרימת התוצאות היא רלוונטית גם במקרים בהם סיכויי התרחשות התוצאות בפועל הם סבירים בלבד וגם כאשר מדובר בסיכויים גבוהים ביותר עד כדי קרבה לוודאות".

המודעות לאפשרות גרימת התוצאה נבחנת ומתגבשת בזמן ביצוע ההתנהגות, ואין זה משנה מהי רמת הוודאות של התרחשות התוצאה "רמת הוודאות של התרחשות תוצאה מעין זו בפועל אינה מעלה ואינה מורידה לענין זה, וכל שנדרשת היא המודעות לכך שאפשרות גרימת התוצאות היא אפשרות בת-קיימא". (הלוי עמ' 104).

על מנת להוכיח את רכיב המודעות לאפשרות גרימת התוצאות - המתרחש בנפשו הפנימית של האדם, פותחה בפסיקה חזקת המודעות שלפיה - אדם מוחזק כמתכוון לתוצאות הטבעיות של מעשיו, כפי שהוא מוחזק כמודע לאפשרות גרימת התוצאות הטבעיות של התנהגותו, כשמדובר בחזקה עובדתית שהנאשם יכול להפריכה. (הלוי עמ' 120-123 - כל ההדגשות אינן במקור - ג.צ).

בע"פ 6294/11 פלוני נ' מדינת ישראל (20.02.14) נבחנה חזקת המודעות הכללית ונבחנו הדרכים בהן ניתן ללמוד על יסוד נפשם של נאשמים, וזאת בהקשר לעבירת הריגה לפי סעיף 298 לחוק העונשין (בנוסחו הקודם):

"הוכחתו של היסוד הנפשי של עבירת ההריגה יכול שתיעשה הן בהתבסס על אמירות של הנאשם עצמו, והן בהתבסס על ראיות נסיבתיות-חיצוניות כמו גם באמצעות חזקות ראיות-עובדתיות, המשקפות את ניסיון החיים והשכל הישר, כגון חזקת המודעות הכללית. חזקה זו מורה כי אדם מודע, בדרך כלל, למשמעות התנהגותו, מבחינת טיבה הפיזי, קיום נסיבותיה ואפשרות גרימת התוצאות הטבעיות שעשויות לצמוח ממנה. חזקת המודעות איננה חזקה חלוטה, והיא ניתנת לסתירה בהתאם לנסיבותיו של כל מקרה לגופו... מעין בפסיקתו של בית משפט זה באשר ליישומה של חזקת המודעות הכללית, עולה כי בהתקיים מאפיינים מסוימים לאורם נבחנת האלימות שגרמה לתוצאה הקטלנית, חזקה על נאשם כי היה מודע לתוצאה הקטלנית שגרמה התנהגותו, זאת אף אם לא עשה שימוש בנשק חם ותקף את הקורבן באמצעות ידיו ורגליו או באמצעות נשק קר... מהם אותם מאפיינים? הפסיקה השיבה על שאלה זו בקובעה כי על מאפיינים אלו נמנים: נקיטת אלימות חמורה; הפעלת אלימות כלפי אברים ואזורים רגישים בגוף, כגון ראש, עורף, צוואר ופלג גוף עליון; פער כוחות שיכול להתבטא הן בחוסנו הפיסי של הנאשם לעומת "נחיתותו" של הקורבן אם בגילו ואם בכוחו, והן בעצם העובדה כי מדובר במספר תוקפים לעומת קורבן חסר אונים." (פסקאות 125 ו-126 לפסק הדין, ההדגשה אינה במקור - ג.צ)

גם בע"פ 4351/00 **מדינת ישראל נ' אלהווא**, פ"ד נה(3) 327, נדרש בית המשפט לשאלת חזקת המודעות בעניין עבירת ההריגה (סעיף 298 לחוק העונשין בנוסחו הקודם), וכך נקבע ע"י השופט מצא:

"שכלולה של עבירת הריגה אכן מותנה, בין היתר, בקיום מודעות לאפשרות שהמעשה יגרום למותו של הקורבן... קיומה של מודעות לאפשרות גרימתה של חבלה חמורה עשוי, בדרך-כלל, להקים חזקת מודעות גם לאפשרות של גרימת מוות. הלוא האפשרות שחבלה חמורה עלולה אף לסכן את חייו של הקורבן נלמדת מניסיון החיים... הנטל לסתור את החזקה, כי היה מודע לאפשרות שהקורבן ימות כתוצאה ממעשהו, רובץ על שכמו של מבצע המעשה החבלני תוך היותו מודע לאפשרות שמעשהו יסב לקורבן חבלה גופנית חמורה. ואם אין עולה בידו לסתור את החזקה, למצער כדי הקמת בסיס לספק בדבר תחולתה עליו, מן הדין להרשיעו בעבירת הריגה..." (השופט מצא, עמוד 331)

בהמשך ציינה השופטת בייניש:

"... אני סבורה כי בנסיבות רגילות, לשם בחינת המודעות לתוצאה הקטלנית, ניתן לעשות שימוש ראייתי בחזקת המודעות, שלפיה חזקה כי אדם מודע לרכיבי היסוד העובדתי של העבירה שביצע, ובכלל זה אף חזקה כי היה מודע לאפשרות של גרימת התוצאה הטבעית העשויה לצמוח מהתנהגותו. כך, כאשר אדם מתנהג התנהגות פוגענית מן הסוג שיש בו באופן אובייקטיבי כדי לגרום למות קורבנו תוך שהוא מודע לכל היסודות המהווים את הרכיב העובדתי של העבירה, רשאים אנו להניח, בהיעדר ראיה לסתור, כי היה מודע גם לתוצאה הקטלנית." (עמוד 334 לפסק הדין)

עוד נקבע בפסיקה כי לצורך הוכחת המודעות לאפשרות התרחשות התוצאה הקטלנית, אין הכרח שהנאשם יצפה את כל פרטי האירוע והשתלשלותו, ואין הכרח שתהיה **וודאות לסכנת תוצאת מוות** -ודי בכך שיהיה מודע לסיכון הגלום במעשיו וכי התוצאה שלהם לא תהיה חריגה ביותר:

"... אין צורך כי תתקיים מודעות לדרך המדויקת של השתלשלות האירועים שהביאה בסופו של דבר למותו של אדם, ודי במודעות לסיכון הנוצר על-ידי נסיבות המקרה..." (ע"פ 6131/01 **מדינת ישראל נ' פרבשטיין** פ"ד נו(2) 24, 35); ראו גם בע"פ 3158/00 **מגידש נ' מדינת ישראל** פ"ד נד(5) 80, בעמוד 94).

גם בע"פ 1196/99 **ממזב נ' מדינת ישראל** פ"ד נה(1) 700 נבחנה שאלת המודעות המיוחסת לממית והצפיות הנדרשת ממנו. בפסק הדין נדון עניינו של נאשם שבעט בבטנו של קורבנו בעוצמה רבה שגרמה לשבירת הצלעות וקריעת הכבד, ובית המשפט שנדרש לכך קבע שהנתונים שהוכחו ובעיקר עוצמת הבעיטות מספיקים לקביעת מודעות לכך שהן עלולות להוביל למות המנוח:

"נתונים אלה הספיקו לבית-המשפט כדי לקבוע שהמערער היה מודע לכך שהבעיטות עלולות לגרום למנוח נזק גופני חמור. לדעתי, אותם נתונים, ובמיוחד עוצמת הבעיטות, מספיקים כדי לקבוע שהמערער היה מודע לכך שהבעיטות עלולות להוביל למות המנוח. על-פי רוב, מודעות זאת, כמו מצב נפשי בדרך-כלל, אינה מוכחת באמצעות ראיות ישירות, אלא מתוך ניסיון החיים וחוש ההיגיון של השופט. הניסיון וההיגיון אומרים, שחזקה על אדם המפעיל אלימות קשה על אזור רגיש בגופו של אדם אחר, שהוא מודע לסכנה הנשקפת לחיי קורבן האלימות...."

סכנה זאת אינה צריכה להיות ודאית או קרובה לוודאית, ודי בכך שהיא אחת האפשרויות הצפויות כתוצאה של האלימות. מודעות לסכנה כזאת היא בגדר חזקה ראייתית. חזקות מן הסוג הזה כבר שימשו את הפסיקה כדי לבסס יסוד נפשי של פזיזות כלפי התוצאה הקטלנית מצד נאשמים בעבירת הריגה". (עמוד 712 לפסק הדין - ההדגשות אינן במקור - ג.צ.).

מודעות הנאשמים למעשיהם

60. ומהכלל לענייננו, בחינת שאלת מודעותם של הנאשמים בעת שהכו את המנוח, והאם העלו בדעתם שאחת האפשרויות היא שהמנוח יפגע פגיעה קטלנית. לטעמי בבחינת כלל הראיות התשובה לכך היא חיובית והנאשמים אכן היו מודעים לאפשרות גרימת התוצאה, כשהדבר נלמד הן מהתבוננות בהתנהגותם בזמן האירוע והן מגרסתם.

צפייה בסרטון האירוע (ת/14) מעידה שהנאשמים חבטו במנוח בצורה פראית וברוטאלית, הם דחפו אותו, הכו אותו בחוזקה בפלג גופו העליון ובפניו באגרופים ובידיים, הם בעטו בו וחבטו בראשו. בנוסף הנאשם 1 תקף את המנוח באמצעות אבן לא קטנה שהוסיפה על עוצמת המכות, והדבר ניכר מהאופן בו היא עפה מידו תוך כדי שהוא מכה את המנוח;

המכות של הנאשמים כווננו למקומות רגישים בפניו ובראשו של המנוח וכן לפלג גופו העליון - בעיקר לחזה ולבטן מלפנים ובצד הגוף;

הנאשמים תקפו את המנוח ברצף ללא הפסקה במשך כחצי דקה, ללא שום תגובה מצדו וללא שנשקפה להם כל סכנה ממנו;

כל תנועותיו של המנוח מלמדות על מגננה, הוא שם את ידיו על ראשו, ניסה לברוח מפני הנאשמים, נפל על הארץ תוך שהמשיך לספוג את המכות שאף הסלימו בנפילתו;

גם הגעתו של אחי המנוח לא הפסיקה את האירוע באופן מיד, משום שתחילה הותקף גם האח ע"י נאשם 1 בעוד נאשם 2 המשיך להכות את המנוח ולבעוט בו, ואין לדעת מתי היה נפסק רצף המכות אלמלא הגעת האח, והאם הנאשמים היו מפסיקים זאת מיוזמתם;

קיים פער כוחות מובהק בין הנאשמים לבין המנוח, הן בבחינת שניים מול אחד, והן מבחינה פיזית בה נראה המנוח צנום יחסית בעיקר בהשוואה לנאשם 1 (ששקל כ-20 ק"ג יותר ממנו - פרוטוקול 31.3.22 עמודים 70 ו-119);

הנאשמים רדפו אחרי המנוח בכוונה להמשיך ולתקוף אותו גם לאחר שהוא נמלט מהם, ולא עצרו ממעשיהם למרות שאחיו ניסה להפסיק את המרדף;

ברודפם אחר המנוח נראים הנאשמים כועסים ונחوشים להשיגו. הנאשם 1 הפיל תמרור שהיה בדרכו ולא עצר אפילו לשנייה כדי לברר מה הנזק שגרם לחלון הרכב שעמד שם, ובהמשך הוא אף נתלה מבחוץ על רכב הגרר

הנוסע כדי להחיש את צעדיו ולהשיג את המנוח הבורח. נאשם 2 התכופך תוך כדי ריצה והרים אבן מהקרקע כדי להכות בעזרתה את המנוח;

שני הנאשמים נכנסו אחרי המנוח למטע הזיתים כדי לחפשו ויצאו ממנו לאחר כדקה שבה לדבריהם לא מצאו אותו, אולם הם נשמעו אומרים שהוא פצוע ומדמם וקיבל את המגיע לו.

70. דומה כי די בסרטון כדי להמחיש עד כמה אירוע התקיפה האלים המתואר ובו רצף המכות והבעיטות, מקים סיכון ממשי לחבלה חמורה כשאת התוצאות האפשריות היא גרימת סיכון חיים. לסרטון מצטרפות גם אמרות הנאשמים המלמדות על מודעתם לאלימות הקשה בה נקטו, וזאת למרות ניסיונם למזער ולהפחית מהאירוע כפי שפירטתי בהרחבה לעיל. אמנם הנאשמים חזרו וציינו - כל אחד בדרכו - כי לא היה בכוונתם לפגוע במנוח, כי התכוונו רק לדבר עמו ולהרחיקו מאיה, כי לא הביאו עמם כל כלי נשק שיכול לגרום לנזק פיזי כגון סכין או אלה, וכי התקיפה היתה קצרה מאד ובסופה קם המנוח על רגליו וברח מהמקום, אך למרות זאת ניכר היה מדבריהם שהם גם הבינו היטב את האלימות הטמונה בהתנהגותם ואת האפשרויות שעלולות לצמוח ממנה.

כך עולה מעדותו של עמיר:

"ש: ...תסכים איתי כשאתה מכה מישהו עם אלה זה יכול לסכן את החיים שלו, נכון? ת: נכון. ש: ... כשאתה יורה בו, גם מסכן את החיים שלו? ת: נכון. ש: כשאתה דוקר אותו עם סכין, גם יכול לסכן את החיים שלו. ת: נכון. ש: כשאתה דופק לו מכות עם אבן, גם יכול לסכן את החיים שלו, נכון? ת: נכון. ש: זה באותה מידה. ת: נכון. ש: אין הבדל בין אבן לאלה, נכון? ת: כן. ש: זאת אומרת מבחינת מסוכנות שניהם דומים. עכשיו, נכון שאתה דופק למישהו אבן בראש, זה עלול לבכלל לסכן את החיים שלו, נכון? ת: נכון. ש: כשאתה פוגע בראש אדם בראש, זה מסוכן חיים, נכון? ת: כן. ש: וכשאתה לוקח נקודה אחת בגוף ומרביץ שם בכוח, זה גם אמור לסכן את החיים שלו, נכון? ת: נכון."
(פרוטוקול 31.03.22 עמוד 130 ש' 22-33 ועמוד 131 ש' 9-1).

דבריו של עמיר ברורים וחד משמעיים, ומצביעים על מודעות לאפשרות גרימת תוצאה מסכנת חיים.

עמיר נחקר גם על מה הרגיש וחשב בעת שתקף את המנוח, והעיד כי הוא היה עצבני מאד, כי תגובת המנוח והקללות שקילל את בנות משפחתו הרגוזו אותו מאד, ואישר כי התנהגותו היתה אלימה:

ש: לא חשבת שעם החפץ הזה שאתה מכה אותו, אתה תגרום לו נזק רציני? אן שזה לא עבר לך בראש בגלל שהיית כי באמת היית באטרף? ...

ת: כן, כן.

ש: בגלל שהיית באטרף?

ת: כן.

ש: בגלל שהיית, לא ראית כלום ממטר, לא ראית אף אחד ממטר, פשוט תקפת ולא היה אכפת לך מכלום?

ת: כן.

ש: נכון?

ת: כן.

בשלב זה כזכור התערב עו"ד פלדמן בחקירה ושאל את הנאשם "אישרת שהיית באטרף?" ואז סייג הנאשם את תשובתו וטען שלא הבין את המילה "אטרף", אולם שב ואישר כי בשלב זה היה כה עצבני וכעוס עד שלא חשב על שום דבר ולא היה אכפת לו מכלום (פרוטוקול מיום 31.3.22, עמודים 121-123).

80. מדבריו של פרח עולה מודעות דומה. אמנם גם הוא טען שלא העלה על דעתו את האפשרות שהמנוח ימות כתוצאה מהמכות, אולם מעשיו מלמדים שהוא הכה את המנוח במכות קשות ובאגרופים לכיוון הפנים, הפיל אותו והמשיך להכות אותו יחד עם עמיר כשהוא שכוב על הארץ, והוסיף והמשיך בכך גם כשאחיו של המנוח הגיע וניסה למנוע את המשך המכות. אחר כך בשלב המרדף אחר המנוח הרים פרח אבן, ולדבריו התכוון להשתמש בה ולזרוק אותה על המנוח, וכשנשאל ע"י חוקרי המשטרה האם היה מודע לסיכון שיכולה לגרום האבן הוא הנהן בראשו והמהם אך לא נתן תשובה ישירה (ת/9 ב' עמודים 67-70).

בעדותו בבית המשפט מסר פרח כי הוא הכה את המנוח על הגב ועל הבטן מפני שהיה עצבני וכעוס, ואישר כי היה מעורב באירוע המכות למרות שהבין שהאלימות יכולה להתפתח לכיוונים מסוכנים ולמרות שהבין את הסכנה שבמעשיו:

"ש: ... אתה מבחינתך אם היית יודע שזה אירוע שיכלול אלימות, לא היית מגיע לשם בכלל?"

ת: נכון.

ש : כי אתה בראש שלך אומר 'אני ברגע שאני מתערב באירוע שיש בו אלימות, קודם כל אני מסבך את העתיד שלי', נכון?

ת : נכון.

ש : אתה גם מבין שלא תהיה לך שליטה על האירוע אם יתפתח לאירוע אלים, נכון?

ת : נכון.

ש : אתה גם לא יכול לדעת איך זה ייגמר, נכון?

ת : נכון.

ש : אתה גם מבין שאתה לא יכול לשלוט במה שגם עמיר יעשה באירוע, נכון?

ת : נכון.

ש : אתה גם לא יודע אם המכה שאתה נותן לבטן תפגע במקום רגיש ותגרום לנזק מאוד רציני, נכון? ולכן אתה מראש לא הולך לעשות את זה.

ת : נכון.

ש : נכון. עכשיו, כל זה גרם לך לבוא ולהגיד לבית המשפט 'תקשיבו כבודכם, אני אם הייתי יודע שיש אלימות, לא הייתי מגיע', נכון?

ת : נכון." (פרוטוקול מיום 1.5.22 עמודים 153-154).

ועוד הוסיף פרח, כי בשלב שהמנוח ברח ולגרסתו עמד וקילל אותו מרחוק, הוא הרים אבן שהיה בכוונתו לזרוק על המנוח. בדבריו אמנם ניסה פרח להרחיק את עצמו מהבנת משמעות המעשה, אולם על פי התרשמותי מדובר במי שבהחלט הבין את הסיכון הטמון במעשיו:

"ש: זאת אומרת הסיפור של האבן היה רק לצורך ההפחדה? ת: ורציתי לזרוק אותה עליו. לזרוק את האבן עליו. ש: אתה רצית לפגוע בו עם האבן? ת: אני בזמנים האלה לא ידעתי שהאבן גורמת לנזק. ש: זאת אומרת היום אתה מבין? ת: היום לאחר מה שאירע איתנו, יכול להיות אם מישהו יבוא ידחוף אותי, ייתכן שאני אפול ואני אמות". .... ש: האבן יותר קטלנית, נכון? ת: נכון. ש: ... אם אתה פוגע במישהו עם אבן, אתה צריך לצפות שייגרם לו נזק מאוד מאוד רציני ויכול לגרום למוות, נכון? ת: בזמנים ההם לא ידעתי. .... ת: אני לא התכוונתי לזרוק את האבן לגוף שלו. אני רציתי לזרוק את האבן לכיוונו. ש: שאלתי אם אתה ידעת שזה מסוכן? עזוב מה רצית. ת: כל דבר מסוכן, אפילו הקטטה זה מסוכן. ש: עכשיו, אתה ידעת אם האבן הזאת פוגעת לו בראש יכולה לגרום לו למוות, נכון? ת: לא ציפיתי לדבר הזה. ... ת: לא ידעתי, אם הייתי יודע לא הייתי זורק אבן." (פרו' 01.05.22 עמוד 160 שו' 1-31).

90. בהקשר למודעותם של הנאשמים לאפשרות גרימת המוות אוסיף, כי אינני מתעלמת מעדותו של מחסן אחי המנוח, אשר נשאל ע"י הסניגור האם הוא צפה שכתוצאה מהמכות אחיו ימות והשיב שהדבר לא עלה בדעתו. אלא שלא ניתן להשוות בין מודעותו של מחסן לזו של הנאשמים, שכן כפי המוסבר לעיל מחסן ראה חלק מהמכות שקיבל אחיו ולא את כולן, הוא לא ראה את השימוש באבן ע"י הנאשם 1, וכיון שעמד עם גבו למנוח בניסיון למנוע את המשך התקיפה הוא גם לא ראה את הפציעות שנגרמו לו, וגם לדבריו הפעם האחרונה שראה את אחיו היה כשהוא שכב על הכביש בטרם ברח מהמקום, ולכן לא ניתן ללמוד גזירה שווה ממודעותו לזו של הנאשמים.

100. עוד טענו הנאשמים כי בריחתו של המנוח לא היתה צפויה, וכי למרות שרדפו אחריו הם לא הצליחו

להשיגו ואף לא עשו מאמצים ניכרים לצורך כך ו"הסתפקו" במכות שכבר קיבל, כשלטענתם בפעם האחרונה שהם ראו אותו היה המנוח חי ודינמי מאד בתנועותיו ובפעולותיו - הוא רץ ועבר מעל גדר המטע - באופן שאינו מאפשר לקשור את מותו אליהם ואל המכות שקיבל מהם.

בעניין זה יש לחזור ולהדגיש כי בריחתו של המנוח באה אך ורק משום המכות החזקות שקיבל והפחד שאחז בו מפני הנאשמים, אשר גרם לו להותיר את שתי בנותיו מאחור ולהימלט על נפשו. בסרטון מצלמות האצטדיון (ת/16) נראה המנוח הולך ומתבונן לאחור ורק כשהבחין בנאשמים הרודפים אחריו הוא התחיל לרוץ, וכשראה את הנאשם 1 על רכב הגרר המתקדם לעברו הוא עבר מעל הגדר לתוך המטע, כך שכל פעולותיו ומעשיו קשורים בטבורם למעשי האלימות של הנאשמים ולכך שלא הרפו ממנו גם כשהיה פצוע ולא רצה כל עימות עמם, ולכן אין בבריחתו כדי לנתק את הקשר בין המכות לבין מה שאירע לו עד שמצא את מותו.

נסיבות דומות נדונו בפסק הדין ע"פ 6294/11 פלוני נ' מדינת ישראל (20.02.2014) שבו המנוח הותקף באלימות ומכות ע"י שלושה וברח מהם לתוך הים, ושם טבע למוות. בין המומחים שבדקו את גופת המנוח התגלתה מחלוקת לגבי סיבת המוות, האם כתוצאה מהמכות שהוכה או כתוצאה מהטביעה, אולם בית המשפט לא ייחס לכך חשיבות בקובעו כי הפסיקה הכירה באפשרות קיומו של קשר סיבתי עובדתי גם במקום שבו התוצאה הקטלנית של מות הקורבן נגרמה בריחוק זמנים ביחס למועד נקיטת האלימות בידי הנאשם, ואפילו כאשר סיבת המוות הישירה אינה האלימות כסיבה יחידה העומדת בפני עצמה, ואין אלו מונעים הטלת אחריות פלילית בשל מותו של המנוח (סעיף 86 לפסק הדין).

דומה כי הדברים יפים ונכונים גם לענייננו, באופן שבריחתו של המנוח מפני הנאשמים כמו גם העובדה שרץ או עבר מעל גדר המטע - אינה מנתקת את הקשר בינם לבין מותו שנגרם זמן לא רב לאחר התקיפה וכתוצאה ממנה.

11. לאור כל האמור, מהתבוננות במעשי הנאשמים ומתוך דבריהם המסקנה היא שהוכחה מודעותם למעשיהם ולאפשרות שמכלול המכות הקשות שהיכו במנוח ללא הפסקה עלולות להביא לתוצאה קטלנית ולגרום למותו.

היסוד הנפשי - האם התקיימה בנאשמים אדישות

כללי

12. הרפורמה בעבירות ההמתה כפי שבאה לביטוי בתיקון 137 לחוק העונשין, הרחיבה את עבירת הרצח וכללה בה בנוסף ליסוד הכוונה גם את יסוד האדישות. טרם התיקון נכלל יסוד האדישות בעבירת ההריגה (סעיף 298 לחוק העונשין בנוסחו הקודם) לצד היסוד הנפשי של קלות הדעת, ומעטות הפעמים בהן נדרש בית המשפט לאבחן בין יסודות אלו, אשר עמדו זה לצד זה במקום נגרם מוות אך לא הוכחה **כוונה** תחילה מצדו של הממית.

השינוי שחל במסגרת תיקון 137 בא להרחיב ולהכניס לגדרי עבירת הרצח גם את אותם המקרים בהם הממית לא רק התכוון לתוצאות מעשיו אלא גם מקום בו היה אדיש כלפיהן.

תיקון 137 לא נועד לשנות את המצב הנורמטיבי, לפיו המודעות הנדרשת בעבירות ההמתה דורשת מודעות ליסוד העובדתי ולאפשרות גרימת התוצאה הקטלנית, אך יצר מדרג חדש המבטא עמדה מוסרית לפיה מי שממית אדם באדישות, מתוך חוסר אכפתיות לחייו, ראוי לתיוג של רוצח ולהיענש בהתאם. ההצדקה להוספת עבירת ההמתה בקלות דעת נועדה כדי להדגיש את הפער הניכר בין מידת אשמתו של מי שממית מתוך אדישות לאפשרות גרימת המוות, לבין מי שממית מתוך קלות דעת - כך שהאחרון מודע לאפשרות המוות אך מקווה שהתוצאה הקטלנית לא תתרחש.

בהצעת החוק נאמר כי **"היסוד הנפשי של אדישות הולם את עבירת הרצח בנוסחה המוצע משום שהוא מגלם עמדה שלילית מובהקת ויסוד נפשי מגונה כלפי הערך של חיי אדם... העושה האדיש אינו חפץ בהשגת התוצאה הקטלנית, אך דווקא על רקע זה ולאור חשיבות הערך של חיי אדם, ניתן לצפות מהעושה להעדיף בבירור להימנע מהמעשה שהוא צופה שיביא להתרחשות תוצאה זו. ואולם לאדיש, בניגוד לקל הדעת, אין העדפה לעניין אפשרות גרימת התוצאה. אחת היא לו אם יקופחו חיי אדם אם לאו. על כן, יסוד נפשי זה מבטא זלזול מובהק והתנכרות קשה וחמורה לערך של חיי אדם, שבעטיים מעשה ההמתה הוא מעשה חמור מובהק"**. (עמוד 169, ההדגשה אינה במקור). (ראו, דברי ההסבר להצעת חוק העונשין (תיקון מס' 124) (עבירות המתה), התשע"ו - 2015, עמ' 166-169 (להלן: "הצעת החוק")).

בספרם של **מרדכי קרמניצר וחאלד גנאים "הרפורמה בעבירות ההמתה" (2019)**, (להלן: "ספרם של קרמניצר וגנאים"), נדונה הגדרת האדישות שבחוק כשוויון נפש כלפי אפשרות התרחשות התוצאה, כאשר לאדיש לא אכפת אם הערך החברתי ייפגע אם לאו. האדיש אינו מעדיף את אי ההתרחשות על פני ההתרחשות של התוצאה, כך שאי העדפה מלמד בעצם על בחירה ונכונות לפגוע בערך המוגן. בהתנהגותו מגלה האדיש יחס שלילי ומזלזל כלפי הערך של חיי אדם, המקרב אותו לזה המתכוון להמית: **"כך מפגין העושה זלזול מרחיק לכת כלפי הערך של חיי אדם, המקרב אותו מאוד אל המתכוון להמית. העושה הפועל באדישות בוחר לא רק לפעול אלא לפעול אגב פגיעה בערך החברתי. בכך שאינו מעדיף שלא תתרחש, הוא אפילו אינו רואה בפגיעה בערך המוגן "מחיר שעליו לשלם" על מנת להשיג את יעדו. שוויון הנפש שלו כלפי הפגיעה בערך המוגן מזמין את דבריו הקולעים של פרופ' ש"ז פלר, ולפיהם: "מבצע את המעשה תוך התנכרות גמורה לערך החברתי הנתון לסכנה". המשקל שהעושה מייחס לערך החברתי, בענייננו של חיי אדם, הוא "כאפס מוחלט"** והמשמעות היא **"שהעושה בוחר לפגוע בערך החברתי כדי להשיג את מטרתו"** (עמוד 265).

לצד זאת הסבירו המלומדים את המונח קלות דעת כ- **"הסתכנות לא סבירה שמבוססת על תקוותו של העושה שיעלה בידו למנוע את התרחשות התוצאה, פרופ' פלר דייק בהבנת המושג תקווה: "התקווה, כמושג, אינה עניין שבמשאלת לבו של האדם בלבד; מושג זה משקף גם את הזיכוי הרציונלי, ולו גם בעיני אותו אדם בלבד, המעוגן במציאות הולמת כדי למנוע את התממשות להצליח...התקווה מתלווית ומתבטאת בדרך כלל גם בעשייה הולמת כדי למנוע את התממשות הסכנה. שאם לא כן, אין זו תקווה אלא הרפתקה"**. (ספרם של קרמניצר וגנאים, עמודים 266-267, ההדגשות אינן במקור).

ובהמשך הוסיפו קרמניצר וגנאים בספרם:

"במצב של אדישות- אחת היא לעושה אם התוצאה תתרחש אם לאו, ניתן להעריך שהוא לא היה נרתע ממעשהו נוכח ידיעה זו שכן מטרת פועלו חשובה לו מאוד, ואחת היא לו אם תתרחש התוצאה אם לאו. זאת ועוד, ניתן לרוב לעמוד על יחס חפצי של אדישות בהמתה מן העובדה שהעושה ממשיך בעשייה מסכנת חיים כאשר מתחוויר לו יותר ויותר שמשמעות מעשיו היא קיפוח חייו של קורבנו. לעומת זאת בקלות דעת- לעושה יש תקווה ורצון שהתוצאה לא תתרחש, והם שמסבירים את התנהגותו. לכן אילו היה יודע כי לתקוותו שהתוצאה תימנע אין על מה שתסמוך, הוא היה נמנע, כך ניתן להניח, מעשיית המעשה." (עמ' 268).

לתקווה המיוחדת את מעשיו של קל הדעת, התייחס גם פרופ' פלר במאמרו: "'משחק מסוכן' כאירוע עברייני - הערות למבנהו", (משפטים כו' תשנ"ה, (169 בעמוד 184):

"יחסו הנפשי של העושה היה נופל לגדר קלות הדעת רק אם תקוותו של המערער הייתה להצליח למנוע - הוא עצמו, בדרכיו ובכליו - את התרחשות התוצאה האסורה; כלומר, תקווה המעוגנת מבחינה עובדתית, במציאות, אם כי תוחלתו נכזבה; אך תקווה, גם אם קיננה בלבו של המערער, אינה יכולה להיות בנויה על מקריות, מזלות או ניסים."

גם קרמניצר וגנאים הסכימו כי בניגוד לאדיש, קל הדעת מעדיף את אי התרחשותה של התוצאה: "שלא כאדיש, אין הוא מתנכר לערך המוגן ואף אין לומר עליו כי בחר לפגוע בערך המוגן, ודאי לא בחירה מלאה ושלמה. לכל היותר ניתן לומר כי בחר לסכן את הערך המוגן אך עשה זאת משום שהניח שיעלה בידו למנוע את התממשות הסכנה",

ובהמשך: "לקל הדעת... אין יחס שלילי כלפי הערך המוגן. הוא מקווה שהתוצאה לא תתרחש, ואף נוקט אמצעים למניעת הפגיעה בערך המוגן, שלצערו לא צלחו... הוא טעה בהערכת אפשרות התממשות הסכנה או בהערכת האפשרות לנקוט צעדים יעילים למניעת התממשותה. כמו הרשלי- הוא אינו זהיר די הצורך ואינו מגלה תבונה מספקת, בלשון גסה יותר- אלה הטועים והטיפשים- במובחן מהרעים או הרשעים." (ספרם של קרמניצר וגנאים, עמוד 267- ההדגשה אינה במקור).

לאחרונה נדרש בית המשפט לדיון ביסוד האדישות, בע"פ 1464/21 ארטיום קפוסטין נ' מדינת ישראל (11.09.2022) קבע השופט אלרון: "מבחינה ערכית ומוסרית, ניתן לומר כי האדישות קרובה מאוד לכוונה, ואף בשיטות המשפט הקונטיננטלי, במדינות דוגמת גרמניה, אוסטריה, ספרד ופולין, המשפט הפלילי קושר בין כוונה לאדישות. גישה זו אף תואמת את הדין במדינות המשפט המקובל, שבהן ישנן עבירות רצח המבוססות על יסוד נפשי של כוונה הנאשם לגרום חבלת גוף לקורבן, גם אם לא חפץ בתוצאה הקטלנית ולא צפה אותה ....

העמדה התומכת בהשוואת היסוד הנפשי של אדישות ליסוד הנפשי של כוונה, מבחינת דרגת חומרתו, מבוססת על תפיסה מוסרית ומשקפת גישה ערכית מנומקת שעמדה בבסיס ההבניה מחדש של עבירות

ההמתה, ולפיה, המדרג שהיה קיים בחוק העונשין, בטרם תיקונו, בין עבירת הרצח ועבירת ההריגה לא היה מדרג ראוי. עבירת הרצח כפי שהיא מנוסחת היום מקיפה הן את ההמתה בכוונה והן את ההמתה באדישות, בהתאם לאפיון טיב עבירת הרצח כ"המתת אדם מתוך עמדה נפשית שלילית חד-משמעית כלפי הערך של חיי אדם" (ראו, קרמניצר וגנאים, בעמ' 280). משכך, אני סבור כי המחוקק בתיקון 137 העניק את ההגנה הראויה לערך העליון המוגן של חיי אדם, כאשר הגדיר את הממית באדישות - לא עוד הורג, כי אם רוצח." (עמודים 29-30 לפסק הדין).

עוד בהקשר זה של פרשנות המונח אדישות ראו בע"פ 7229/20 בארי מירזייב נ' מדינת ישראל (20.12.21) - פסקה 35 לפסק הדין; ע"פ 955/20 פלוני נ' מדינת ישראל (30.9.21) פסקה 34 לפסק הדין

הוכחת היסוד הנפשי:

130. על מנת לזהות את היסוד הנפשי של מבצע העבירה יש להידרש שוב לנסיבות העובדתיות של כל מקרה, לאימרות שנאמרו ולמכלול הנסיבות שהוכחו ולהסיק מכל אלו מה היה הלך נפשו של הנאשם. ברע"פ 1201/12 קטיעי נ' מדינת ישראל (09.01.2014) נקבע:

"ייתכנו מקרים בהם ניתן ללמוד על כוונת המבצע מתוך התנהגות הנאשם ובמקרים אחרים היסוד הנפשי יעלה ממכלול נסיבות האירוע - מעשה הנאשם והתנהגותו לפני, במהלך ולאחר המעשה.." (פסקה 15 לפסק הדין).

בע"פ 955/20 פלוני נ' מדינת ישראל (30.09.21) חזר בית המשפט על הדברים:

"זיהוי של היסוד החפצי נעוץ בנסיבות העובדתיות בכל מקרה ומקרה... מטבע הדברים, יסוד נפשי מוסק על פי רוב ממכלול נסיבות האירוע. בהקשר זה, מקובלת עלי עמדת המשיבה לפיה יסוד חפצי זה של אדישות לא יוחד באופן בלעדי למקרים של תקיפה "אכזרית ומתמשכת", על ידי מי שיזם את התקיפה תוך נקיטת "אלימות קשה ומכוונת כלפי מקום רגיש בגופו של הקורבן ובדרך כלל תוך הפקרתו למותו", כנטען בערעור. יסוד נפשי זה יכול להתבסס, כאמור על בחינת מכלול נסיבות האירוע." (פסקה 33 לפסק הדין).

140. ושוב לענייננו; כל הנתונים העובדתיים שכבר ציינתי בהרחבה לעיל משמשים בסיס גם לאבחון היסוד הנפשי ומלמדים על יחסם של הנאשמים למצבו של המנוח, לפגיעות שנגרמו לו, לחוסר האכפתיות למצבו לאחר מעשה, ולהתנהגותם הכוללת - ולטעמי כל אלו מצביעים על אדישות לגורלו של המנוח. לא מצאתי כי דבר מה בהתנהגותם מצביע על תקווה שהתוצאה לא תתרחש, או שהם פעלו בדרך כלשהי או נקטו בצעדים מסוימים על מנת שהתוצאה הקטלנית האפשרית לא תתרחש.

הנאשמים יזמו את המפגש עם המנוח על מנת להזהירו שיתרחק מאיה, כאשר לנגד עיניהם עומד כבודה של איה וכבוד המשפחה כולה שעלול להיפגע קשות אם הקשר בין איה למנוח יתגלה ברבים. הנאשמים השתמשו

באמתלת הרכב על מנת שהמנוח יגיע למפגש. הנאשמים כעסו על המנוח ועל התנהגותו כלפי איה, והנאשם 1 אף הודה שהבין כי יש אפשרות שהדיבורים יגלו לאלימות. אפילו אם תתקבל גרסת הנאשמים שהפגישה נועדה רק כדי לדבר עם המנוח ולהזהירו - וכפי שכבר הראיתי לעיל קשה מאד לסמוך על מהימנות גרסת הנאשמים - הרי שהמהירות שבה הפך האירוע ממילים למכות מצביעה על מידת הכעס שהיתה בהם באותו רגע. אוסיף, כי אין זה משנה אם הנאשמים תכננו מראש להכות את המנוח כדי "להסביר" לו, או שהדבר קרה באופן ספונטני על רקע תגובתו בדבר מקומן של "העיוזים בדיר" ועל רקע הקללות הנטענות, שכן הנאשם 1 הגיב לדברים ללא שהות ובאלימות קשה, ומיד הצטרף אליו גם נאשם 2 ושניהם תקפו את המנוח בצוותא כשניכר פער הכוחות המובהק בינם לבינו וכשהאחרון רק ניסה להתגונן מפניהם.

כפי שכבר תיארתי ארוכות, הנאשמים תקפו את המנוח בראשו ובפלג גופו העליון בגבו ובבטנו במכות, באגרופים, בבעיטות ובאבן, ולא גילו כל אכפתיות לפגיעות אפשריות כתוצאה מכך. המכות ניתנו על גופו של המנוח ברצף אכזרי ממוקד וללא הפסקה, גם לאחר שהופל על הארץ, גם לאחר שלא הכה בחזרה ורק התגונן, וגם לאחר שאחיו הגיע למקום. על עוצמת זעמם של הנאשמים ניתן ללמוד גם מהתנהלותם כלפי אחי המנוח אשר הותקף אף הוא, במטרה להרחיקו על מנת שלא יפריע להמשך האלימות כלפי המנוח.

כששאל התובע את הנאשם 1 כיצד הפך מאדם רגוע "שבא לדבר" למי שאינו שולט במעשיו מרוב עצבים, הסביר עמיר שהקללות והמילים בהן השתמש הנאשם שיבשו את דעתו :

"ש: ... ובשלב הזה זה מחרפן אותך, אתה כבר לא חושב, נכון? מרוב עצבים?"

ת: נכון (עמוד 110 שו' 26-31).

ובהמשך:

"ש: ... בשלב הזה כשאתה מתחיל לתת מכות, אתה פשוט לא חשבת על שום דבר כי הוא

נורא הרגזי אותך ועצבן אותך, נכון?"

ת:נכון. ... ש: ולא היה אכפת לך מכלום כי באמת הוא קילל את אחותך ואמר לך שכל אחד ישמור על הכבשים שלו, נכון?"

ת:נכון. (עמוד 122 שו' 28-30 ועמוד 123 שו' 1-3).

בנוסף לעוצמת המכות שתיארתי ולעובדה שמדובר בשניים שתקפו יחד, התעלמו הנאשמים לחלוטין מבתו הקטנה של המנוח אשר צפתה בכל האירוע והגיבה בבכי מר כפי שתיאר אחי המנוח, שאף ביקש מהם להפסיק ולו רק בגללה, אך הדבר כלל לא שינה את התנהגותם ואת רצונם להשיג את מטרותם.

150. מסקנה זו של חוסר האכפתיות מצד הנאשמים כלפי המנוח ומאידך גיסא ניסיונם להפחית מעוצמת האירוע, מתחזקת גם מעדויות הנאשמים בקשר לתקיפה, כך לגבי נאשם 1 :

ש: אני רואה כאן שאתה מרביץ בכוח כי הוא נורא מרגיז אותך, נכון? לא חשבת על שום דבר אחר? ת: לא. ש: לא היה לך אכפת מכלום בשלב הזה כי באמת הוא פגע לך בכבוד. ת: היה אכפת לי, כן. ש: איך היה אכפת לך בדיוק? ... את המכות בחרת במקומות מסוימים? ... ש: היה אכפת לך אז עשית משהו יותר עדין? ת: לא. ש: אז? ת: אני לא חס ושלום ירדתי חס ושלום עם אקדח, ירדתי עם סכין, ירדתי עם נשק, ירדתי עם מקל, ירדתי עם משהו ביד. פשוט היה ריב...שראינו אותו נפל על הרצפה, זהו, הפסקנו. ש:...זה לא נכון מה שאתה אומר. גם כשהוא על הרצפה, אנחנו רואים אותך ממשיך. ת: כן. ...

ש: מה שהפסיק את האירוע זה ההגעה של אח שלו, נכון? ת: זה אח שלו, כן, אח שלו הגיע. ש: נכון. עכשיו, כשאתה מכה אותו אתה באטרף, נכון? רואים את זה. אתה לא רואה בעיניים, נכון? ת: נכון. ש: וכשאתה נותן לו מכות אתה בוחר איפה לתת לו מכות? ת: לא, חס ושלום ש: פשוט נותן. ת: כן. " (פרו' 31.03.22 עמוד 111 שו' 3-33).

עמדה דומה הביע גם הנאשם 2 בחקירות המשטרה ובעדות:

"..אנחנו לא הלכנו על מנת להרביץ לו (הערת המתמלל: ניתן לתרגם גם כ- להרוג אותו)... אנחנו ראינו אותו ואמרנו שאנחנו נדבר איתו בהבנה...כשזה קרה הוא התחיל לדבר יותר מדי וקרה מה שקרה...ואנחנו יודעים שבמקום הזה יש מצלמות ואנחנו ראינו את הילדה שלו איתו" (ת/ב' עמוד 22 שו' 11-21);

"אנחנו לא לקחנו בחשבון שככה יקרה אנחנו בסך הכל רצינו להגיע להבנות יחד איתו" (ת/ב' עמ' 34 שו' 37-38);

"טוב עכשיו אתה שים את עצמך במקומי"... "חס וחלילה מישהו מטריד את אחותך" .. "ואתה נכון שכבר לא תראה בעיניים שלך"... "ואנחנו היינו פזיזים שהרבצנו לו" (ת/ב' עמוד 35 שו' 24-36).

גם הכחשת הנאשמים את השימוש באבן בזמן המכות, והטענה שהאבן היא "קופסת סיגריות", נועדה להפחית מעוצמת המכות שספג המנוח, ולשוות לאירוע נופך של קטטה או ריב בידיים בלבד, משום שגם הנאשמים הבינו כי הדבר מצביע על רמת האלימות ועל חוסר האכפתיות לגורלו של המנוח, כפי שהעיד נאשם 1:

"ש: כשאתה דופק לו מכות עם אבן, גם יכול לסכן את החיים שלו, נכון? ת: נכון.

ש: זה באותה מידה.

ת: נכון.

ש: אין הבדל בין אבן לאלה, נכון?

ת: כן .

עכשיו,

ש': זאת אומרת מבחינת מסוכנות שניהם דומים.
נכון שאתה דופק למישהו אבן בראש, זה עלול בכלל לסכן אתה חיים שלו, נכון?

ת': נכון."

(פרו' 31.03.22 שו' 29-33 עמ' 130 ושו' 1-4 עמ' 131)

16ט. גורם נוסף המעיד על היות הנאשמים ידישים לגורלו של המנוח עולה מהתנהלותם מול אחיו של המנוח, אשר מצביעה על היותם חדורי משימה "להראות" למנוח וללמדו לקח עד כדי חוסר אכפתיות לתוצאת מעשיהם, כאשר האח נדחף ונהדף ע"י עמיר כדי שלא יפריע את רצף המכות, ושני הנאשמים התעלמו מבקשותיו שיפסיקו להכות את אחיו מול בתו הפעוטה.

עמיר הסביר את מעשיו בהקשר זה לחוקרים - כך שניתן להבין מדבריו שבמצב שנוצר הוא לא ראה שום אפשרות אחרת: **"רצינו שידבר עם אחיו שיתרחק מאיה, כל אחד היה עושה זאת, תחשוב אתה (החוקר) היה קורה לך דבר כזה שמהו מתעסק עם אחותך או עם הבת שלך או עם קרובת משפחתך. הוא בן אדם ידוע שהוא אלוהוליסט כל בכפר מכירים אותו שהוא אדם "אזער" (ת/4 עמוד 6 שו' 121-123).** גם בעדותו חזר על כך שהוא דחף את אחי המנוח בגלל שהיה עצבני והוציא את כעסו על האח שהפריע לו במעשיו, וגם משום שזהו אחיו של המנוח ומבחינתו גם הוא קשור לפגיעה בכבוד משפחתו (עמודים 125-126). יוזכר, כי בשלב זה הנאשם 2 המשיך ברצף המכות ולא נראה כמתרשם יתר על המידה מהופעתו של האח, הגם שראה שעמיר "הזיז" אותו (ת/7 עמ' 14 שו' 20).

כפי שכבר ציינתי, אין לדעת עד כמה היו הנאשמים ממשיכים להכות את המנוח ועד כמה היה מתמשש פוטנציאל האלימות הקשה שהיה טמון במעשיהם, אלמלא הגיע אחיו לזירה ובכך בעצם איפשר למנוח להימלט מידם של הנאשמים.

17ט. עוד נתון ממנו ניתן ללמוד על הלך רוחם של הנאשמים מצוי בשלב בו רדפו אחר המנוח, כשהם נחושים להמשיך במעשיהם - כפי שכבר תואר בהרחבה לעיל. גם בהקשר זה ניסו הנאשמים למזער את הנסיבות וטענו כי המרדף נועד לבדוק מה קרה למנוח ומה שלומו כיון שדאגו לו, או כדי לפתור את הבעיה שיצרו. כשעומת הנאשם 1 עם חוסר ההיגיון בגרסתו, ענה לחוקריו:

"ש: מה זאת... אומרת אתה חושב שאולי קרה לו משהו? אתה אומר שהשתמשתם רק בידיים שלכם ת: השתמשנו רק בידיים שלנו אבל חשבתי שקרה לו... משהו דאגתי לו ש: אבל אתה אומר שהשתמשת רק בידיים מה יקרה לו? ת: כשהוא ברח אל כיוון היער חשבתי שקרה... לו משהו ... ת: דאגנו לו" (ת/1ב' עמ' 21 שו' 29-40 ועמ' 22 שו' 1-8)

בעדותו בבית המשפט התפתחה גרסתו הוא טען שאחי המנוח ביקש מהם ללכת ולהביאו בחזרה **"לך, תסתכל לאן הוא הלך, לך תביא אותו ובוא נסגור את זה ביננו, בוא נדבר איתו"** (עמוד 126 שו' 30-31).

גם הנאשם 2 בחר באותה גרסה וטען שהם הלכו אחרי המנוח כדי לראות מה יש לו ולמה ברח (ת/ב' 6 עמ' 6) או כדי לעצור אותו שיבוא לראות את אחיו (ת/ב' 10).

אלא שברור כי גרסאות אלו אינן עולות בקנה אחד עם התנהגותם של הנאשמים והמרדף שניהלו, בוודאי לא עם האבן שנטל נאשם 2 ושלדבריו התכוון לזרוק על המנוח. אוסיף, כי במצלמות האצטדיון נראה שהמרחק בין הנאשמים למנוח לא היה גדול, ואם אמנם דאגו לשלומם יכלו לקרוא לו או לסמן שפניהם לשלום - אלא שלא זו היתה מטרתם, וספק גדול בעיני אם בזמן כה קצר הצליחו הנאשמים לשנות את עמדתם מקצה לקצה ומרצון לחבוט במנוח בעוצמה הם הפכו למתחשבים ודואגים לו, לאחיו או לבתו הקטנה.

180. גם התנהגות הנאשמים במטע מצביעה על אדישות לגורלו של המנוח. הנאשמים נכנסו למטע הזיתים יחד עם נהג הגרר, ויצאו משם לאחר כדקה, הלכו בחזרה לרכבם ועזבו את המקום. לדברי הנאשמים הם לא ראו את המנוח ותוך זמן קצר מאד ויתרו על המרדף אחריו. בחקירותיהם חזרו הנאשמים על גרסתם בדבר רצונם למצוא את המנוח כדי לבדוק מה קרה לו, כדי להשלים אתו, וכדי שיחזור לילדתו (לדוגמה: נאשם 1 - ת/ב' עמוד 14 ש' 25-29, ועמוד 5 ש' 99; נאשם 2 - ת/ב' 10 עמוד 6 ועמודים 31-32 ופרוטוקול מיום 1.5.22 עמוד 148).

לעומתם העיד מוחסן חטיב נהג הגרר כי הוא ראה את שני הרודפים נכנסים למטע, הוא נכנס אחריהם ושמע אותם קוראים בשמו של המנוח נג'יב והצטרף אליהם לחיפוש, ואז שמע אותם אומרים **ש'הבן אדם מלא דם ובוא נברח' 'והוא קיבל מה שמגיע לו'** (ת/ב' 189 עמוד 2 ש' 22-23 ופרוטוקול מיום 02.03.21 עמוד 52 ש' 1-2). הנהג הוסיף שהוא נשאר במטע עוד כמה דקות אחרי הנאשמים והמשיך בחיפושים אך לא מצא אף אחד ואז חזר לגרר.

הנאשמים הכחישו את גרסת הנהג ואת הדברים שייחסו להם אך גרסה זו נדחתה על ידי לעיל, בעיקר לאור המכות והפציעות שהיו על פניו של המנוח ושניכרו היטב לעיני כל מי שראה אותו על הכביש התחתון, אך גם משום דבריהם על מצבו של המנוח כפי שהעיד נהג הגרר, וגם משום שאלמלא נראו הפגיעות גם לעיני הנאשמים לא היתה כל סיבה לדאגתם לשלומם כפי שהעידו. מסתבר כי גם בהקשר זה אישר ב"כ הנאשמים בסיכומי כי הדברים אכן נאמרו ע"י הנאשמים, ואף ביקש ללמוד מאימרות אלו שהנאשמים לא רצו לגרום למנוח עוד נזקים ולכן הרפו ממנו וחדלו מלרדוף אחריו (סעיף 57 לסיכומי ההגנה).

אלא שלטעמי המסקנה מהתנהגות זו היא שונה. הנאשמים היו ערים לכך שהמנוח פצוע ואולי זקוק לעזרה, אך הם העדיפו לברוח מהמקום ולא לסייע לו או לבדוק את שלומם ואת הדימום שגרמו לו (למרות שלכאורה זו היתה הסיבה לכניסתם למטע בעקבותיו). התנהגות זו מלמדת על אדישות לגורלו של המנוח, ועל כך שאחת להם אם המנוח ישרוד את התקיפה ואת הפציעה אם לאו.

עוד אדגיש, כי במקרה זה בנבדל ממקרים אחרים, הימצאותו של נהג הגרר במקום מאפשרת עוד פרספקטיבה והשוואה בין התנהגותו לזו של הנאשמים, באופן המבסס את המסקנה בדבר יחסם האדיש של הנאשמים לתוצאות מעשיהם. כך, נהג הגרר המשיך לחפש במטע גם לאחר שהנאשמים עזבו את המקום, כיוון שהבין

ושמע שיש שם אדם פצוע, והוא לא חשב שצריך לעזוב אותו לנפשו בנסיבות כאלו "שמעתי אותם שהם אמרו שהוא מדמם. אז מן הסתם אני צריך לעזור לבן אדם" (פרוטוקול מיום 2.3.21 עמוד 65 ש' 24-27). יתרה מכך, לאחר שהוא לא מצא אף אחד במטע, הוא נסע לביתו החליף את הרכב וכמעט מיד שב על עקבותיו כדי להמשיך ולחפש במטע וכדי לעזור לאותו אדם פצוע, והוא הסביר: "למה חזרתי? כי אם אתה שומע על בן אדם מדמם, אתה משאיר אותו בשטח?" (עמוד 66 ש' 13-2). מכאן, שאם נהג הגרר - שלא היה מעורב בתקיפת המנוח ולא גרם לפציעתו, ואף לא ידע כתוצאה ממה הוא נפגע - חש חובה לבוא לעזרתו, קל וחומר שהדבר היה מצופה מהנאשמים אשר גרמו לפציעות המנוח, ידעו והבינו שהוא מדמם ובחרו להותיר אותו כך במטע ללא כל סיוע או ניסיון לעזור, והדבר מלמד על העדר אכפתיות ואדישות כלפיו, ועל זלזול שהפגינו באשר לפציעותיו.

19. אוסיף, כי ע"פ הפסיקה אחת הדרכים ללמוד על הלך הנפש של נאשם היא התנהגותו לא רק בזמן המעשה אלא גם לאחריו. בע"פ 3510/16 אבו דקה נ' מדינת ישראל (17.07.19) התייחס בית המשפט ליסוד הנפשי של אדישות ולאור סדרת הפעולות שביצע הנאשם קבע:

"אין במעשיו של המערער כל פעולה ממנה ניתן ללמוד כי הוא פעל מתוך תקווה להצליח למנוע את תוצאת מותו של המנוח. ההפך, פועלו דווקא מלמד על שוויון נפש. המערער היה מודע לאפשרות שההתפרצות "תסתבך".... בחר, במודע, שלא לברוח דרך החלון ממנו נכנס אלא להתקדם לכיוון דלת הכניסה, מה שמלמד על שוויון נפש לאפשרות כי יאלץ להיאבק במנוח, שהגיע מכיוון הדלת. גם לאחר שנתפס, עמדה למערער האפשרות להשלים עם תפיסתו, אך הוא בחר להימלט "בכל מחיר": הוא צפה אפשרות התפתחותו של עימות אלים בינו לבין המנוח, שסביר היה להניח כי יבקש למנוע את השלמת העבירה, ודקר את המנוח בחזהו באמצעות המברג הארוך שהיה בחזקתו, מה שמלמד על אדישות לאפשרות קטילת המנוח. אדישותו של המערער נלמדת ביתר שאת מפועלו לאחר הדקירה: המערער הפקיר את המנוח בכניסה לבית מבלי להזעיק עזרה ונסע יחד עם האחרים לאכול במסעדה. אשר על כן, בדין קבע בית המשפט קמא כי המערער פעל באדישות לתוצאה הקטלנית." (עמ' 23-24)

להבדיל מפסק הדין בעניין אבו דקה שלעיל, בע"פ 1888/19 ג'ורג' גרייב נ' מדינת ישראל (05.04.20), נדון עניינו של מערער שלא שעה לאיתות שוטר לעצור, והוא המשיך בנסיעה ואף הגביר את מהירותו. אח"כ האט מעט בשעה שהמנוח זז ימינה ושמאלה הוא אף פעל כדי להסיט את רכבו במטרה להימנע מפגיעה בו אך בסופו של דבר נכשל ופגע במנוח:

"האדישות דורשת, לפי ניסוחה, "שוויון נפש" כלפי האפשרות שתיגרם התוצאה האסורה בעבירה. לעומת זאת, למערער הייתה עמדה שלילית ברורה בנושא התוצאה הקטלנית. זאת אני למד לא רק מדבריו, אלא גם מכך שהאט מעט (אף שלא מספיק) את רכבו בתחילת הסרטון הראשון ומכך שהסיט את רכבו שמאלה וימינה בניסיונות (כושלים בסופו של דבר) להימנע מפגיעה במנוח. על כן לא התקיים בו יסוד נפשי זה. מנגד, קלות הדעת מתיישבת עם רצון (או תקווה) כי התוצאה לא תתרחש, אולם דרך הפעולה שננקטת לשם כך מתאפיינת "בנטילת סיכון בלתי סביר". כאמור, אני סבור כי המערער ביקש להימנע מפגיעה במנוח, ולשם כך המשיך בנהיגתו והאיץ תחילה את מהירותו מתוך מחשבה כי יחלוף על פני המנוח. החלטה זו לא התחשבה באפשרות הסבירה שהמנוח יזוז, וכאשר כך קרה בסופו של דבר - היה מאוחר מדי לעצור את הרכב או להתאים את הנהיגה לתזוזות המנוח." (עמודים 13-14)

בע"פ 3426/20 מדינת ישראל נ' בורובסקי (25.08.21), דחה בית המשפט העליון ערעור על קביעת בית המשפט המחוזי לפיה המשיב גרם למות המנוח במכות כשהיסוד הנפשי שיוחס לו הוא קלות דעת. בית המשפט המחוזי בחן את מעשי המשיב (הנאשם בפניו) בעת האירוע וקבע כי אופי האלימות מעלה ספק בדבר אדישותו של המשיב, והרשיעו אך בהמתה בקלות דעת משום ש: **"אמנם הנאשם הכה את המנוח מספר מכות בראשו, ואולם לא הוכח שהנאשם עשה כל שימוש בנשק קר או חם, או היכה את המנוח בצוואתא חדא עם אחרים, או שהשתמש באלימות פיזית בעוצמה ובהיקף יוצא דופן כאלו המלמדים על שוויון נפש לכך שהמנוח ימות. לא זו אף זו, הנאשם הפסיק בזירה הראשונה את המכות מיוזמתו ועזב המקום וחזר להכות המנוח, במכה אחת, אך לאחר שהמנוח התקרב לכיוונו בזירה השנייה..."** (תפ"ח (באר שבע) 80055-01-19, מדינת ישראל נ' בורובסקי (25.7.19) (עמודים 60-61).

שיקול נוסף אשר הביא את בית המשפט המחוזי לקביעה כי אין מדובר באדישות היה התנהלותו של המשיב ועזרתו למנוח לאחר התקיפה:

"לא זו אף זו, הספק בדבר רמת היסוד החפצי של הנאשם מתחזק עוד יותר נוכח תגובתו המיידית של הנאשם לנפילת המנוח ואיבוד הכרתו. כעולה מהראיות, עם נפילת המנוח בזירה השנייה, הנאשם מיד פנה אליו, ניסה להעיר אותו, קרא לעזרה וביקש להזעיק אמבולנס. זהו שוויון נפש לאפשרות שהמנוח ימות? ודוק, התנהלותו זו של הנאשם הייתה עוד בטרם נפטר המנוח, בשלב שעוד חרחר, דהיינו בשלב שטרם התגבשה התוצאה הנדרשת בעבירה. חשיבות עיתוי התנהלות זו של הנאשם (הגעה אל המנוח והניסיון לעזור לו) לא קשורה רק בעובדה שזה נעשה עוד טרם נפטר המנוח כי אם גם נוכח העובדה שזו התרחשה באופן מידי לאחר המכה בזירה השנייה, בחלוף שניות בודדות וללא התערבות של כל גורם זר. סבורני כי בנסיבות שכאלו לא ניתן לומר שהנאשם היה אדיש למותו של המנוח ושניות ספורות לאחר מכת האגרוף עבר מהפך נפשי, ואדישותו נעלמה. לו היה באמת אדיש למותו של המנוח, היה נוטש את המנוח כמות שהוא, ופונה מיד לדרכו. אמנם, הנאשם אכן עזב את הזירה, ואולם עשה כן, אך לאחר שניסה לטפל במנוח, הזעיק עזרה וביקש שיקראו לאמבולנס ולאחר שאחר החל לטפל בו ואמר לו שהוא יכול לעזוב." (עמוד 61)

מכאן, ובהצטרף כל הנסיבות שפירטתי הרי שהוכח לדעתי כי הנאשמים גרמו למותו של המנוח בהיותם אדישים לתוצאות מעשיהם.

י. סוף דבר

לאור כל האמור לעיל, הוכח מעל לכל ספק סביר שהמכות שהיכו הנאשמים את המנוח גרמו למותו. הוכח שלנאשמים היתה מודעות לאפשרות גרימת מותו של המנוח כתוצאה מהתקיפה והמכות שהיכו אותו, והם היו אדישים לתוצאות מעשיהם ולא עשו דבר ואף לא גילו אכפתיות או תקווה כלשהי לכך שהתוצאה הקטלנית לא תתרחש.

הנאשמים יחד בצוותא תקפו את המנוח על רקע הקשר שלו עם איה ורצונם ללמדו לקח, ומה שהחל במילים הפך עד מהרה למכות קשות כולל שימוש באבן ופציעת המנוח. התקיפה הפסיקה רק כשהגיע למקום אחיו של המנוח שהסיט את תשומת לב הנאשמים ואיפשר למנוח לברוח.

למרות בריחת המנוח הנאשמים לא הרפו הם רדפו אחר המנוח לתוך מטע זיתים במטרה להמשיך את התקיפה, ולמרות שהבינו שהוא פצוע ומדמם הם בחרו לצאת מהמקום ולחזור לביתם בלא שסייעו לו או גילו דאגה לשלומם.

לפיכך, בהצטבר כל הנסיבות שנמנו לעיל, מתקיימים בעניינם של הנאשמים היסוד העובדתי והנפשי הנדרשים להרשעתם בעבירת הרצח בצוותא המיוחסת להם לפי סעיף 300 (א) + 29 לחוק העונשין, ואציע לחברי להרשיעם בעבירה זו כשהיסוד הנפשי הוא אדישות.

ג. ציגלר, שופט

השופט יחיאל ליפשיץ:

1. אני מסכים לתוצאה אליה הגיעה חברתי השופטת גלית ציגלר ולפיה יש להרשיע את הנאשמים בעבירה שיוחסה להם בכתב האישום - רצח בסיסי באדישות לפי ס' 300 לחוק העונשין, תשל"ז-1977 (להלן: החוק).
2. השופטת ציגלר התייחסה באופן יסודי לכל אחת מנקודות המחלוקת בתיק וניתחה לעומק את הראיות. לכן ארשה לעצמי להתייחס אך בתמצית לנקודות נבחרות.
3. בלב הכרעת הדין עומדת לטעמי שאלה אחת והיא מה היה הלך נפשם של הנאשמים במהלכו של האירוע, ובמלים אחרות האם יש להרשיעם בעבירה של רצח באדישות כטענת המאשימה, או בעבירה של המתה בקלות דעת.
4. בטרם אפנה לשאלה המרכזית לעיל אציין בקיצור נמרץ שגם אני סבור שהוכח מעבר לכל ספק סביר שמעשי הנאשמים הם אלה שהובילו למות המנוח. הוכח מעבר לכל ספק סביר כי המכות שחבלו הנאשמים במנוח הן אלה שגרמו לשטף הדם בטחול, דבר שהובילו בסופו של דבר למותו. הפגיעה בטחול של המנוח תואמת לחלוטין למכות שחבלו בו הנאשמים כפי שתועדו בסרטון האירוע. מנגד, התיזה שהועלתה על ידי ההגנה ולפיה המנוח נפל בכרם הזיתים בעת בריחתו ונחבל מסלע במקום בו ממוקם הטחול, היא לא יותר מספקולציה שאינה מגובה בראיות. אפנה בנדון לעדותה של ד"ר פורמן שהסבירה מדוע אין תימוכין של ממש לאפשרות זו. אכן ד"ר פורמן לא שללה לחלוטין את טענת ההגנה, אך עולה בבירור כי רק הזהירות הנדרשת מאיש מקצוע שאינו יכול לשלול לחלוטין, ולו תיאורטית, אפשרויות רחוקות עד מאוד, הובילה אותה להתנסח כפי שהתנסחה. אעיר מעבר לנדרש כי גם אם הייתי מגיע למסקנה שקיימת היתכנות כלשהיא שהמנוח נפל בכרם הזיתים ונחבל "בדיוק" באזור הטחול, וכתוצאה מכך נגרם שטף הדם שהוביל למותו, גם אז יש להניח שהיה מקום למסקנה כי מתקיימים שני סוגי הקשר הסיבתי הנדרשים.

מדובר במי שברח מפני הנאשמים לאחר שהיכו בו מכות נמרצות עד שבחר לנטוש את שתי בנותיו הקטנות ולנוס על חייו. אפנה בנדון, בשינויים המחויבים, לאמור בע"פ 6294/11 פלוני נ' מדינת ישראל (20.2.14) שדן באירוע במהלכו נקטלו חייו של המנוח אריק קרפ. גם האפשרות הנוספת שהועלתה על ידי ההגנה ולפיה אנשים אחרים חבלו במנוח אינה אלא תיאוריה חסרת בסיס של ממש, וחברתי נימקה והפנתה לראיות הרלוונטיות.

5. וכעת ללב העניין. אין חולק כי הנאשמים לא התכוונו להמית את המנוח, לא מראש ואף לא בזמן האירוע. השאלה היא מה היתה המחשבה הפלילית בה "אחזו" בעת האירוע; האם מדובר בקלות דעת או שמא מדובר באדישות. המועד בו תיבחן שאלה זו היא, כאמור, בעת שהנאשמים היכו את המנוח וזאת כמתחייב מעקרון המזיגה (ולהרחבה בנדון ר' ספרם של רבין וואקי, דיני עונשין, מהדורה שלישית, עמ' 527).

6. לגבי המושגים "קלות דעת" ו"אדישות", אלה אמורים לכאורה להיות נהירים ולו משום שהוגדרו זה מכבר בס' 20 לחוק העונשין (מחשבה פלילית). סעיף זה קובע כי מדובר בשתי צורות הפזיזות המתייחסות לתוצאת המעשה. עם זאת, עד כניסתה לתוקף של הרפורמה בדיני ההמתה לא נדרשו על פי רוב בתי המשפט להיכנס לעובי הקורה בהקשר זה, שכן עבירת ההריגה כללה גם מקרים בהם הנאשם היה אדיש לתוצאות מעשיו, וגם מקרים בהם נטל במודע סיכון שהתנהגותו עלולה להביא למות הקורבן אף שקיווה באופן המעוגן במציאות שהסיכון לא יתממש, קרי היה קל דעת.

לא רק בעבירות המתה התייטר עד לאחרונה הצורך להבחנה בין קלות דעת לבין אדישות, והדבר היה גם בהקשר לעבירות תוצאתיות אחרות, שכן גם הן דורשות כוונה אז פזיזות; והאחרונה כאמור כוללת אדישות או קלות דעת מבלי להבחין לרוב ביניהן (ור' בנדון האמור במאמרה של פרופ' מרים גור-אריה "הרפורמה בעבירות המתה: על מדרג עבירות ההמתה ועל רצח מתוך אדישות" פורסם בספר יעקב וינרוט, 2021, עמ' 447, בעמ' 459); להלן: מאמרה של גור-אריה על הרפורמה בעבירות המתה).

7. מהי אם כן קלות דעת, ומהי אדישות. חברתי השופטת ציגלר הרחיבה והעמיקה בנדון, וכאמור אני מסכים ומצטרף לאופן בו ניתחה ויישמה את הדין על עובדות המקרה. חרף חזרתיות מסוימת בחרתי אף אני - ולו משום העובדה שכאמור רק לאחרונה החלה הפסיקה להעמיק בניתוח מושגים אלה - להתייחס לכך.

מבחינה עיונית, האדישות "קרובה" לכוונה, בעוד הרחק משמאל - על המנעד בו ניצבות קלות הדעת, האדישות והכוונה - מצויה קלות הדעת (ר' בנדון ספרם פרופ' קרמניצר ופרופ' גנאים הרפורמה בעבירות המתה, בעמ' 265). לכן, ולו על פני הדברים, ההבחנה בין קלות דעת לאדישות היתה צריכה להיות קלה.

עם זאת, המציאות מלמדת כי יישום הדברים בפועל אינו תמיד קל (ור' בנדון ע"פ 7229/20 מירזיב נ' מדינת ישראל, פסקה 35 (20.12.21), להלן: עניין מירזיב).

8. לגבי קלות דעת צוין בעניין מירזיב לעיל כך:

"...כאשר מדובר בעבירת המתה, יש להוכיח כי העושה היה שווה נפש (לא אכפתי) לאפשרות גרימת המוות. זאת בניגוד ל"קלות דעת", שהיא הצורה הקלה ביותר במישור החפצי של המחשבה הפלילית, אשר משמעותה "נטילת סיכון בלתי סביר לאפשרות גרימת התוצאות האמורות, מתוך תקווה להצליח למנען". בפסיקה צוין כי קלות דעת, לעומת אדישות, דורשת "עמדה שלילית" בנוגע לתוצאה הקטלנית, היינו רצון או תקווה שהתוצאה לא תתרחש..".

בית המשפט הוסיף וקבע בעניין מירזייב, לעניין קל הדעת, כי תקוותו להצליח ולמנוע את גרימת התוצאה צריכה להיות תקווה בעלת אחיזה כלשהי במציאות ומעוגנת מבחינה עובדתית. בית המשפט אף הפנה למאמרו של פרופ' פלר ("משחק מסוכן" כאירוע עברייני - הערות למבנהו" משפטים כו 169), שם הוסיף המחבר שתקוותו של קל הדעת "אינה יכולה להיות בנויה על מקריות, מזלות או ניסים".

לגבי אדישות, בע"פ 1464/21 קפוסטין נ' מדינת ישראל (11.9.22) (להלן: עניין קפוסטין) נקבע כי:

"...לפוגע האדיש לא אכפת אם הערך המוגן, ובענייננו חיי אדם, ייפגע או לא. הוא פועל מתוך אדישות לאפשרות גרימת המוות. משכך, יסוד נפשי זה מבטא זלזול מובהק והתנכרות חמורה לערך של חיי אדם - הממית באדישות בוחר לפעול אגב, או למרות, פגיעה בערך החברתי".

9. הפסיקה קידמה אותנו אפוא לא מעט בהבנת המושגים לעיל. וכעת אפנה לדברים הבאים שאף בהם יש לסייע ולמקד -

במאמרה של גור-אריה על הרפורמה בעבירות המתה, הזהירה המחברת מפני הרחבת יתר של עבירת הרצח באדישות והפנתה לכך כי הן האדיש והן קל הדעת צופים את אפשרות התרחשות התוצאה, קרי מות האדם. הועלה החשש שבתי המשפט יטו לייחס לממית אדישות משום חשיבות ערך חיי האדם, ומתוך רצון לגנות התנהגות שגרמה למוות ומבלי לברר מבחינה עובדתית מה היתה הסיבה שהניעה את הנאשם שלא להימנע מהמעשה חרף אפשרות התרחשות התוצאה - האם קיווה שהתוצאה לא תתרחש (קל הדעת), או שלא היה אכפת לו (האדיש). הודגש שהשימוש הנורמטיבי במושג אדישות אינו יכול להחליף בחינה עובדתית בנוגע ליסוד הנפשי אצל מבצע העבירה (שם, עמ' 462). גור-אריה הצביעה על שני מצבים טיפוסיים שאינם בהכרח ממצים, בהם יהיה ניתן לייחס אדישות לממית: הראשון הוא כאשר לנאשם יש מטרה לבצע עבירה פלילית חמורה והוא נחוש בדעתו להגשימה "יהיו תוצאות הלוואי העלולות להתרחש בעקבות הגשמתה של מטרה זו אשר יהיו..." עם זאת מקרים אלה יוגדרו ממילא כרצח בנסיבות מחמירות לפי ס' 301א(א)(2) הנוגע לרצח תוך ביצוע עבירה אחרת; והשני והרלוונטי לענייננו הוא כאשר אדם נוקט בריבוי מעשי אלימות שהסתיימו במוות. צוין שם ש"נאשם שדוקר את הקורבן מספר פעמים, או מפליא בו את מכותיו, וכן מי שזורקים אבנים לעבר הקורבן, לא תמיד מתכוונים לגורם למות הקורבן. עם זאת, יהיו מצבים שבהם אופן הביצוע של מעשי האלימות, ריבוי המעשים (המכות, הדקירות או זריקות האבנים) וחומרתם, כמו גם התנהגות הנאשם לאחר מעשי האלימות, עשויים ללמד על אדישותו לאפשרות שמעשי האלימות יסתיימו במות הקורבן" (שם, עמ' 470). כהמחשה לכך הפנתה המחברת למקרה בו נקטלו חיו של אריק קרפ המנוח (ע"פ 6294/11 שהוזכר לעיל). עם זאת, "הזהירה" המחברת שלא להסתמך רק על ריבוי מעשי האלימות כמבססים אדישות שכן ייתכנו מקרים בהם

חרף מעשי האלימות ועל אף העובדה שהממית צפה בפועל את האפשרות שמעשיו עלולים להוביל למוות, הוא קיווה בפועל, ותקווה זו היתה מבוססת, שמעשיו לא יובילו בפועל למוות.

בספרם לעיל של קרמניצר וגנאים ציינו המחברים כי הממית בכוונה לא היה משנה מדרכיו גם לו ידע בוודאות שתיגרם התוצאה הקטלנית; בעוד לאדיש לא אכפת אם יביא למות הקורבן, הוא אינו מעדיף את אי התרחשות התוצאה על פני ההתרחשות ובכך מפגין זלזול מרחיק לכת כלפי ערך חיי האדם. זו גם הסיבה, כפי שכבר צוין לעיל, שהשניים לעיל קרובים מבחינה ערכית. המחברים הביאו כדוגמאות לרצח באדישות, הצתת או פיצוץ בניין מגורים, ירי לרכב או לבית מגורים כאשר המטרה היא "רק" לגרום נזק לרכוש או לגרום לפחד ובהלה וללא כוונה לגרום למוות (ללא ציפייה לכך בדרגה גבוהה של הסתברות שמשמעותה כוונה). קל הדעת לעומת זאת, נוטל סיכון לא סביר המבוסס על תקוותו הרציונלית שיעלה בידיו למנוע את התוצאה. הרציונליות באה לידי ביטוי בעשייה הולמת שיהיה בה כדי למנוע את התממשות הסכנה. המחברים ציינו בהקשר לעיל כך:

"... לקל הדעת, על אף אשמתו, אין יחס שלילי כלפי הערך המוגן. הוא מקווה שהתוצאה לא תתרחש, ואף נוקט אמצעים למניעת הפגיעה בערך המוגן, שלצערו לא צלחו. מכאן שאשמתו של קל הדעת היא אשמה שבשיקול הדעת. הוא טעה בהערכת אפשרות התממשות הסכנה או בהערכת האפשרות לנקוט צעדים יעילים למניעת התממשותה. הוא קרוב יחסית לרשול מבחינת זו ששניהם משתייכים אל הטועים, שאינם זהירים די הצורך ואינם מגלים תבונה מספקת, בלשון גסה יותר - אל הטועים והטיפשים - במובחן מהרעים או הרשעים" (שם, עמ' 267).

עוד אפנה למאמרו של ד"ר אוהד גורדון "רצח באדישות" (ספר אדמונד לוי, עמ' 411-421) שם הציע מספר מבחני עזר להסקת אדישות, מעין "חזקת אדישות". הוצע, בין היתר, לבחון את עוצמת הסיכון שנטל הממית, וכן שורטטו קווים מבחינים בין חזקת הכוונה הקיימת זה מכבר לבין חזקת האדישות המוצעת. כך, מי שזורה צרור לעבר אוטובוס והמית את נוסעיו מוחזק כמי שהתכוון לתוצאות מעשיו; אך מי שירה ירי בודד לעבר הרכב או בסמוך לו, בלא לכוון ישירות לעבר נוסעיו, ייתכן ויהיה מקום ליישם לגביו את חזקת האדישות מקום בו "רק" ניסה להפחיד את הנוסעים. הוצע שחזקת האדישות תוכרע גם על פי המידה שבה הנאשם העריך שמעשיו יובילו למוות ולמרות זאת המשיך במעשיו. במידה והעריך את האפשרות כ"קרובה לוודאי" זו תהיה שקולה לכוונה לפי הלכת הצפיות; באם העריך את הסיכון ברמה גבוהה בלבד הדבר יחזק את המסקנה שהיה אדיש לתוצאה; אך אם העריך במידה פחותה את הסיכון, ותקווה זו גם מעוגנת במציאות, הוא יקבע כקל דעת.

לסיום פסקה זו אפנה לכך שמקרים בהם ממיתים "רק" רצו להכות בקורבנות העבירה אך במהלך האירוע מצאו האחרונים את מותם, אינם כה חריגים. קרמניצר וגנאים הפנו בספרם לשיטות משפט בהן קיימת עבירה ולפיה מי שחובל בגופו של אחר מתוך כוונה (רק) לגרום לו חבלה חמורה, אך במהלך האירוע נגרם מותו של האחרון, יורשע בעבירה של "המתה בפזיזות בנסיבות מחמירות". עם זאת הודגש שהדין בישראל דורש שהמחשבה הפלילית תתייחס לתוצאה של המתת הקורבן ולא של חבלה בו. משכך **".. מקום שבו קיווה העושה או האמין שהתוצאה הקטלנית לא תתרחש, אין, בשום פנים, לייחס לו עבירה של רצח"** (שם, עמ' 284).

10. יישום הדין במקרים אחרים. לאחר שהובאו בתמצות ההבחנות העיוניות בין האדישות לבין קלות הדעת, אפנה לסקירה קזואיסטית ובלתי ממצה של פסיקה שהצטברה מאז כניסת הרפורמה לתוקף.

בעניין קפוסטין לעיל, נדון מקרה במסגרתו הורשע המערער ברצח באדישות לאחר שהיכה את אמו למוות ולאחר ששתו משקאות אלכוהוליים (לא הוכחה שכרות). דובר במכות רבות בחלקי גוף שונים, ובין היתר, בראשה, בבית החזה, ובחלקי גוף נוספים תוך שימוש בחפצים. בית המשפט המחוזי קבע כי המערער נהג בשוויון נפש לגבי האפשרות שהמכות יגרמו למות האם. טענתו כי היה קל דעת נדחתה בבית המשפט העליון תוך שנקבע שמעשיו משקפים זלזול בוטה בחיי אדם וטענתו שהיה קל דעת "**אינה עומדת על רגליה ואינה עולה בקנה אחד עם חומר הראיות.... המערער נהג בתוקפנות ובאלימות כלפי אמו, שהיתה אישה מבוגרת, זאת תוך מודעותו למעשיו ולתוצאה הקטלנית האפשרית..**"

בעניין מירזייב לעיל נדון מקרה בו בסופו של אירוע אלים בין המערער למנוח, ישב המערער ברכבו, המנוח ניסה לתקוף את המערער ואדם נוסף שהיה עמו, בשלב זה המערער נסע אחורה מספר מטרים התרחק מהמנוח, עצר את הרכב ומיד לאחר מכן לחץ על דוושת הגז ונסע קדימה תוך שהסיט את הרכב ימינה לעבר המנוח ופגע בו עם חזית הרכב. טענת המערער כי היה קל דעת נדחתה ונקבע כי בקלות דעת יש צורך ברצון או תקווה שהתוצאה לא תתרחש. במקרה דנן המערער הסיט את רכבו לעבר המנוח והאיץ את מהירותו, ולכן לא ניתן לקבוע כי הוא הביע תקווה שכזו.

בע"פ 955/20 פלוני נ' מדינת ישראל (30.9.21) נדון מקרה בו המערער דקר את המנוח דקירה אחת בצווארו שגרמה למותו. טענתו כי היה קל דעת נדחתה, שכן לא ניתן לקבוע שנטל סיכון בלתי סביר לגרימת התוצאה, בהינתן עוצמת הדקירה, עומקה ומיקומה בצווארו של אדם. נתונים אלה מעידים על אדישות.

בע"פ 8470/19 מדינת ישראל נ' בורובסקי (25.8.21) נדון מקרה בו על רקע ויכוח על רכישת סמים תקף המשיב את המנוח באגרופים בפניו והיכה בו עם בקבוק בירה. כתוצאה מכך נפל המנוח על המדרכה. המשיב המשיך ותקף את המנוח באגרופים ובעט בראשו וביתר חלקי גופו. המשיב עזב את המנוח מוטל על המדרכה והחל ללכת מהמקום. אז קם המנוח מהמדרכה, הלך אחרי המשיב וצעק לעברו, המשיב שב ותקף את המנוח במכת אגרוף בעקבותיה נפל האחרון על המדרכה ואיבד את הכרתו. המשיב ניסה להעיר את המנוח ללא הצלחה. מות המנוח נגרם מחבלות קהות בראשו. בית המשפט המחוזי קבע שנותר ספק בדבר קיומה של אדישות מצד המשיב בשל, בין היתר, התנהלותו לאחר נפילת המנוח. לצד זאת נקבע שהתקיימה בו קלות דעת.

בע"פ 9232/18 טוטיקוב נ' מדינת ישראל (5.11.20) נדון מקרה בו דקר המערער את המנוח בחזהו לאחר ששתו אלכוהול. טענתו שפעל בקלות דעת נדחתה תוך שנקבע שיש קושי להגדיר דקירה עמוקה וארוכה של אדם כ"נטילה של סיכון בלתי סביר". השימוש בסכין, מיקום הדקירה, עומקה ואורכה, אינם מעידים על "קלות דעת" או על רצון למנוע מוות, אלא מעידים על אדישות כלפי חיי אדם ובנסיבות מסוימות אף ייתכן שדקירה דומה תעיד על כוונה לקטול את הנדקר.

בתפ"ח (מחוזי ב"ש) 44105-09-19 מדינת ישראל נ' סמורז'סקי (28.10.21) נדון מקרה במסגרתו הגיע המנוח לבית הנאשם מספר פעמים והטריד אותו בכך שדרש ממנו למכור לו סמים. בשלב מסוים הנאשם נטל מוט ברזל והיכה את המנוח בכתף; המנוח התקרב לנאשם והנאשם שב והיכה את המנוח באמצעות המוט בפלג גופו העליון מספר פעמים, כולל בראש. לאחר מכן הנאשם נכנס פעמיים לקרוון, ולאחר מכן שוב יצא והמשיך והיכה במנוח. המנוח נפטר כתוצאה מהפגיעות בראשו. הנאשם הורשע ברצח באדישות, נקבע שחזקת הכוונה נסתרה נוכח הסבריו של הנאשם, שהתקבלו, ולפיהם סבר שרק יגרום לפציעת המנוח.

11. וכעת ליישום הדין על נתוני המקרה. כפי שכבר ציינתי לעיל, אופן הניתוח שערכה של השופטת ציגלר וכן מסקנותיה מקובלים עליי ולכן לא אאריך בהתייחסותי להלן.

12. עלה בבירור כי מטרת הגעת הנאשמים לזירה היתה להתעמת עם המנוח משום טענתם שהוא "התחיל" עם אחותו של הנאשם 2.

הטענה כי היתה להם מטרה נוספת והיא מכירת רכב, לא היתה אלא אמתלה. עלה בבירור כי המנוח פנה אל אחותו של הנאשם 2 שהיא גם בת דודו של הנאשם 1, באופן שנתפס על ידם כלא "מכובד" וככזה הראוי לתפיסתם לתגובה אלימה. לצערנו, גם במקרה זה כרבים אחרים המובאים לפתחנו, ה"כבוד" מהווה ציר מרכזי וזה שהניע את הנאשמים לפעול בדרך הנפסדת האלימה והקטלנית בה פעלו. אין מדובר ב"כבוד" אלא בחוסר כבוד לחיי הזולת.

הניתוח המדוקדק שערכה השופטת ציגלר בנוגע לנסיבות שהובילו וקדמו למפגש חשוב ביותר, שכן הוא מצביע על הלך רוחם של הנאשמים עוד בשלב טרם תחילת האלימות הפיזית. בהקשר זה הפנתה השופטת ציגלר, בין היתר, לראיות שונות ביניהן אמרותיה של א', שיחת הטלפון החריגה והארוכה בין הנאשם 1 לבין א' בשעה 17:47 שנמשכה כ-9 דקות, ושיחת הטלפון העוקבת בין הנאשם 1 למנוח בשעה 18:26. הניתוח אף מדגים ומחדד מדוע חרף העובדה שהאירוע עצמו תועד במצלמת אבטחה, יש חשיבות להבנת הרקע לאירוע וכן כלל הנסיבות לפניו ואחריו. כפי שכבר צוין לעיל האבחנה בין קלות דעת לאדישות אינה תמיד קלה, ומשום שהמבחנים שיש להחיל בנדון הם גם כמותיים וגם איכותיים, קיימת חשיבות להבין את מכלול הראיות והנסיבות וזאת כדי להגיע למסקנה מבוססת בנוגע להלך נפשם של הנאשמים.

13. נוכח כלל הנתונים שפורטו על ידי השופטת ציגלר ובכלל זה אמירות הנאשמים עצמם, עלה בבירור כי מנקודת מבטם, המנוח "חצה את כל הקווים", פגע בכבודם ובכבוד המשפחה, ומעשיו חייבו מבחינתם תגובה אלימה כלפיו.

זאת ועוד, אם לא די היה ב"מצב המקדים" בו נכנסו הנאשמים למפגש עם המנוח, עלה מדבריהם כי המנוח "הוסיף חטא על פשע" מנקודת מבטם, בכך שהתבטא בצורה מעליבה, משפילה ובהחלט לא ראויה כלפי א', בכך שדימה אותה לחיה המתהלכת ללא השגחה. בדבריו אלה המנוח אף מתח בעקיפין ביקורת על הנאשמים עצמם שלא "השגחו" על א'.

בשלב זה, החל הנאשם 1 להכות במנוח, תוך שהנאשם 2 הצטרף אליו. בא כוח המאשימה - עת שחקר את הנאשמים -

תיאר אותם כמי שפעלו ב"אטרף", "לא ראו בעיניים", "לא ראו ממטר"; "לא אכפת מכלום", וכו'. אתייחס למונחים אלה בהמשך.

14. במישור ההכרתי הוכח מעבר לכל ספק כי הנאשמים היו מודעים למעשיהם, ובכך אין רבותא. עוד הוכח כי הנאשמים היו מודעים לכך כי הכאת המנוח עשויה לסכן את חייו. אפנה בנדון למובאות אליהן הפנתה השופטת ציגלר מגרסאות הנאשמים עצמם; וכן לחזקת המודעות הכללית, שלא נסתרה בענייננו, ולפיה אדם מודע לתוצאות הצפויות כתוצאה ממעשיו (ור' בנדון ע"פ 1196/99 ממדוב נ' מדינת ישראל פ"ד (1) 700). עוד אפנה לכך כי אדם אינו צריך להיות מודע לדרך המדויקת בה התוצאה תתרחש.

15. זאת ועוד, הנאשמים בעדותם לפנינו מסרו גרסה שנשזרו בה אמירות שקריות לרוב. עדויות הנאשמים לפנינו עת העידו להגנתם סתרו לא פעם את הנצפה בבירור בסרטון האירוע, וכן סתרו או לכל הפחות לא עמדו בקנה אחד עם גרסאותיהם במשטרה, עם תשובתם לכתב האישום, או טענותיהם בסיכומים. אפנה בהקשר זה לפירוט שהובא בחוות דעתה של השופטת ציגלר - לגרסתם הכוזבת כאילו הגיעו למפגש עם המנוח מתוך כוונה לשוחח עמו על מכירת רכב; להכחשת הנאשם 1 כי אחז ועשה שימוש באבן וכן לטענתו שלא הבחין בבתו של המנוח. שקרי הנאשמים מחזקים את ראיות התביעה ומאליו יוצא שהם מקשים, לשון המעטה, להגיע למסקנה כי חזקות ראיותיו בנוגע ליסוד הנפשי נסתרו.

16. ובאשר לתוצאות המעשים, היינו האם הנאשמים "רק" נטלו סיכון בלתי סביר לאפשרות גרימת מותו של המנוח מתוך תקווה להצליח למנוע את המוות או שמא פעלו בשווין נפש לאפשרות מותו, אני סבור כי כלל הראיות מצביעות כי האפשרות השניה הוכחה מעבר לכל ספק סביר.

האבחנה בין שני מושגים אלה היא כאמור גם "כמותית" וגם "איכותית". ציינתי לעיל שכדי להגיע להכרעה בנדון לא תמיד ניתן להסתפק באירוע האלים כשהוא מבודד מיתר הראיות, אלא יש להעמיק ולהרחיק את נקודת המבט מהאירוע עצמו ולעשות כן גם ביחס לציר הזמנים, לפני ולאחר האירוע.

17. נשוב כעת למונחים בהם עשתה שימוש המאשימה עת נחקרו הנאשמים. בצדק נעשה שימוש במושגים "ארציים" דוגמת "לא ראו בעיניים", "אטרף" וכו', שכן המונח אדישות הוא מונח משפטי. קשה להלום שאדם יתאר את עצמו כמי שתקף אחר כשהוא "שווה נפש" לתוצאות מעשיו, אך קל יותר לתאר זאת כמי שהלם אחר כשהוא "לא רואה בעיניים".

לגופו של עניין, צפייה בסרטון האירוע תוך היכרות עם מכלול הראיות מעלה, כי מונחים אלה תואמים את שהתרחש. מדובר בשני נאשמים שתקפו בצוואת חדא את המנוח, עשו שימוש ביתרון המספרי והפיזי הברור שהיה להם עליו והפעילו כלפיו אלימות ברמה גבוהה. הנאשמים עשו שימוש תחילה בידיהם, היכו בו בכל חלקי גופו, כולל ראשו ופלג גופו העליון. הפגיעות בראשו אמנם לא הובילו למותו אך הן מעידות על כך שהנאשמים לא "פסחו" גם על איבר רגיש וקריטי כמו הראש. בהמשך, כשהמנוח היה שרוע על הקרקע והתקשה להגן על עצמו, הנאשמים המשיכו בהכאות

ובשלב זה אף בעטו בו ברגליהם בחלקי גופו השונים.

אם לא די בכך בשלב מוקדם יחסית של האירוע, הרים הנאשם 1 אבן מהכביש ועשה בה שימוש בשלב בו המנוח היה שרוע על הקרקע, בכך שהיכה באמצעות האבן בצד שמאל של המנוח באזור הטחול. עולה לטעמי בבירור ומעבר לכל ספק סביר כי בשלב זה, אם כתוצאה ממכות האבן ואם כתוצאה מבעיטות הנאשמים, נשברו הצלעות המגילות על איבר זה והטחול נפגע והחל לדמם. מידת האלימות היתה כאמור ברמה גבוהה והיה בה די, כאמור, כדי לשבור את הצלעות ולחדור לגופו של המנוח.

הטענה כי הנאשמים לא פגעו באמצעות האבן בראשו של המנוח, לאו טענה היא. ייתכן שאם כך היה, היה מקום לייחס להם עבירה של רצח בכוונה. זאת ועוד, עולה בבירור כי בשלב בו היה המנוח שרוע על הקרקע היו קרובות רגליו לנאשמים ולא מן הנמנע שהם פשוט לא הגיעו לראשו ולכן בעטו והלמו בחלקים הקרובים אליהם.

וידגש, קל "להתבלבל" ולהעלות שוב ושוב את הטענה שהנאשמים לא התכוונו להביא למות המנוח, אך טענה זו אינה מיוחסת להם. עוד בהקשר זה הפנו הנאשמים לכך כי לא הצטיידו בסכין או מקל הגם שידעו שהם עומדים לפגוש את המנוח. טענה זו כמו קודמתה אינה בעלת משקל בדיוק מאותה סיבה.

זאת ועוד, כפי שצוין לעיל המועד בו נבחן היסוד הנפשי הוא האירוע עצמו, והפניתי לכך שלא מן הנמנע שאמירת המנוח בנוגע לא', כמו שפכה חומר דליק על האש שבערה בלב הנאשמים והפכה לתבערה אלימה ברמה גבוהה יותר ובמהלכה הם "לא ראו בעיניים". במילים אחרות, הגם שהנאשמים לא התכוונו להמית את המנוח, הם גם לא עשו דבר וחצי דבר שיש בו כדי למנוע תוצאה קטלנית זו. במקום זאת, הם נהגו כלפי המנוח ברוע ורשעות תוך שהם מפגינים זלזול מובהק לאפשרות קיפוח חייו.

18. עוד על כך שהנאשמים "לא ראו בעיניים" ניתן ללמוד מהתעלמותם מנוכחות בנותיו של המנוח ברכבו וכן מתגובתם עת הגיע למקום אחיו של המנוח.

אין חולק כי עם המנוח ברכבו נמצאו בזמן האירוע שתי בנותיו - בתו הבכורה כבת 3 שנים ובתו הקטנה שהיתה כבת מספר חודשים. אניח, בהיעדר ראיות סותרות, כי הנאשמים לא הבחינו בבתו הקטנה שישבה בספסל האחורי, אך לגבי בתו הבכורה שישבה/עמדה בכיסא לצד הנהג בוודאי שלא ניתן לטעון זאת. נוכחותה ברכב נראית באופן ברור בסרטון האירוע ובוודאי נראתה בזמן אמת על ידי הנאשמים עוד בעת שישבו ברכבם כשזה עמד לצד רכב המנוח.

זמן קצר לאחר תחילת האירוע האלים הגיע למקום אחיו של המנוח וניסה לעצור את הנאשמים מהמשך מעשיהם. במקום שיפסיקו לחבול במנוח, הם תקפו את האח ובמקביל המשיכו להלום במנוח עד שבשלב מסוים הצליח המנוח לקום ולנוס על נפשו תוך שהוא מותיר את בנותיו מאחור.

הכאת המנוח חרף נוכחות בתו הבכורה של המנוח (ואפנה בנדון לעדות האח ולפיה הבת בכתה וצעקה בעת שאביה הוכה!), מחזקת גם היא את המסקנה כי הנאשמים היו חדורי מטרה להפעיל כנגד המנוח אלימות של ממש מבלי שעשו דבר כדי למנוע את התוצאה הקטלנית. במילים אחרות, הנאשמים היו "חד ערוצים", הם לא חסו על בתו שגעתה בבכי ולטעמי גם לא ניתן לקבוע, ולו ברמה של ספק סביר, שהיתה להם תקווה להצליח למנוע את אפשרות מותו. אפנה בהקשר זה בשינויים המחויבים ועל דרך ההיקש, למבחן "השוטר ליד המרפק" הנוהג לעיתים ביחס לחולי נפש ומהווה אינדיקציה כדי לבחון האם אלה היו במצב "בלתי נשלט". ובענייננו - מי שתוקף את רעהו כאשר ב"מרחק אפס" צורחת בתו של המותקף וממשיך לעשות כן גם כאשר אחיו של האחרון מגיע, מעיד על עצמו כי עשה זאת כשהוא במצב של היעדר רסן מוסרי, ומה שחשוב יותר לענייננו - כשהוא אינו מקדיש כל מחשבה לטובתו או לחיי של המותקף, והוא ואינו מקווה להימנע מהתוצאה האפשרית של מעשיו.

מסקנה זו מתחזקת גם נוכח התנהגות הנאשמים עת הגיע למקום אחיו של המנוח, ובהמשך כאשר החלו רודפים אחר המנוח שהחל להימלט מהם. מצופה היה שהם "יתקררו" ויניחו לו, אך חרף זאת הם החלו לרדוף אחריו. התנהגותם בשלב זה משליכה לאחור לגבי היסוד הנפשי בעת האירוע עצמו. ניתוחה של השופטת ציגלר בהקשר זה כאמור מקובל עלי, על כלל משמעויותיו.

19. לא התעלמתי מטענות ההגנה ובכלל זאת מהטענות כי הנאשמים לא פגעו באופן משמעותי בראשו של המנוח; כי הפגיעה בטחול היתה "חבויה מן העין" וספק אם אדם מן היישוב והנאשמים בפרט ידעו היכן ממוקם הטחול; מטענתם כי עם הגעת אחיו של המנוח נראה המנוח עוזב את הזירה ולכן לא היתה להם סיבה להניח שנשקפת למנוח סכנת חיים ואף האח לא סבר כך. כמו כן לא התעלמתי מכך שהאירוע האלים עצמו נמשך זמן קצר של כ 40 שניות בלבד. טענות אלה זכו להתייחסות בחוות דעתה של השופטת ציגלר וגם בהתייחסותי. כפי שצינתי לעיל, ההבחנה בין קלות דעת לאדישות במקרי אלימות שכאלה אינה תמיד קלה וקיימים מקרי ביניים שאינם קלים להכרעה. בשים לב למאפיינים האיכותיים והכמותיים במקרה דנן ובנסיבותיו הקונקרטיות, הוא מצוי לטעמי כולו בתחום האדישות ולכן כאמור אני מצטרף לעמדתה של חברתי השופטת ציגלר.

**י. ליפשיץ, שופט
[אב"ד]**

השופט שמואל מנדלבוים:

אני מסכים ומצטרף לתוצאה אליה הגיעו חברי השופטים גלית ציגלר ויחיאל ליפשיץ ולפיה יש להרשיע את הנאשמים בעבירה של רצח בסיסי באדישות לפי סעיף 300 **לחוק העונשין** תשל"ז-1977, זאת לאחר שהשופטת ציגלר ניתחה ביסודיות את מכלול הראיות שהוצגו ובחנה לעומק גם את כלל טענות ההגנה והשופט ליפשיץ הוסיף והרחיב בשאלת היסוד הנפשי.

כל שאבקש להוסיף הוא על הדגש העולה מהמקרה הטראגי שלפנינו על כך שבחינת היסוד הנפשי של מבצע העבירה הינה בעת ביצוע העבירה.

פעולותיו של אותו מבצע עבירה לפני או אחרי מעשה העבירה יכולות להוות אינדיקציה להלך נפשו, אך "המועד

הקובע" בשאלת התקיימותו של היסוד הנפשי הנדרש לצורך הרשעה בעבירה הינו מועד ביצוע העבירה (ראו והשוו ע"פ 7090/15 חוסיין ח'ליפה נ' מדינת ישראל (25.8.16) פסקה 62).

כך במקרה שלפנינו, כל טענות הנאשמים לפיהן לא התכוונו ולא רצו במות המנוח וכל שביקשו היה לדבר איתו ולהזהיר, זאת כפי שבעולה לטענתם בין היתר מכך שלא הביאו נשק כלשהו למפגש עם המנוח, פגשו אותו במקום המצולם במצלמות אבטחה ועוד, וכן טענותיהם לפיהן לא השלימו את המרדף אחר המנוח לאחר שהלה נמלט מפניהם, כל אלו אינן יכולות לבטל את אותו פרק זמן קצר שבו חבטו הנאשמים ללא הפסקה וללא כל רחמים במנוח השרוע על הארץ, כשהנאשם 1 אף עושה שימוש באבן, תוך שהם מתעלמים מבתו בת ה-3 של המנוח או מאחיו שהגיע וביקשם להפסיק ואפנה בענין זה לפירוט הנרחב בהכרעת הדין של השופטת ציגלר (ראו בין היתר סעיף ט 6). באותו "מועד קובע" הפגינו הנאשמים כפי שציין השופט ליפשיץ זלזול מובהק באפשרות קיפוח חייו של המנוח, והצטברו לחובתם נסיבות "איכותיות" ו"כמותיות" עליהן עמדו חברי בהרחבה שהצטברותן מובילה למסקנה שלפיה יש להרשיע את הנאשמים כאמור בעבירה שיוחסה להם בכתב האישום.

ש. מנדלבום, שופט

סוף דבר, הוחלט פה אחד להרשיע את הנאשמים בעבירת רצח, לפי סעיף 300 (א)+29 לחוק העונשין, תשל"ז-1977, כאשר היסוד הנפשי הוא אדישות.

ניתנה היום, א' טבת תשפ"ג, 25 דצמבר 2022, במעמד הצדדים.

ש. מנדלבום, שופט

ג. ציגלר, שופטת

י. ליפשיץ, שופט
[אב"ד]